

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND

PROGRAMMAJAARVERSLAG 2014

- 1. JAARVERSLAG 2014**
- 2. JAARREKENING 2014**

PROGRAMMAJAARVERSLAG 2014

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>PAGINA</u>
Rijnland in cijfers	3
Samenvatting	5
<u>1. JAARVERSLAG 2014</u>	
<u>1.1 Programmaverantwoording 2014</u>	
- Exploitatierekening naar programma's	8
- Veiligheid	9
- Voldoende water	14
- Gezond water	20
- Bestuur, organisatie en dienstverlening	27
<u>1.2 Paragrafen</u>	
- Ontwikkelingen 2014 ten opzichte van de programmabegroting 2014	36
- Paragraaf incidentele baten en lasten	37
- Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	38
- Personele paragraaf	39
- Waterschapsbelastingen	43
- Weerstandsvermogen	45
- Financiering	49
- Verbonden partijen	51
- Bedrijfsvoering	59
- EMU-saldo	62
<u>2. JAARREKENING 2014</u>	
2.0 Algemeen (inclusief topinkomens)	64
2.1 Exploitatierekening naar programma's	65
2.2 Exploitatierekening naar taken (inclusief toelichting)	66
2.3 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten (inclusief toelichting)	68
2.4 Balans per 31 december 2014 (inclusief toelichting)	72
Controleverklaring	83
<u>3. BIJLAGEN</u>	
3.1 Overzichten investeringen	87
- af te sluiten VV-kredieten per 31 december 2014	87
- niet afgesloten VV-kredieten in tegenstelling tot aanbeveling RKC	90
- specificatie investeringen 2014	91
3.2 Besluit	100

Rijnland in cijfers

Bedragen in Euro's

Omschrijving	Jaarrekening 2014	Begroting na wijziging 2014	Jaarrekening 2013
1. Resultaat	5,2 mln	0,0 mln	2,8 mln
2. a. Exploitatie lasten	188,0 mln	191,3 mln	180,7 mln
b. Exploitatie opbrengsten	184,5 mln	182,6 mln	176,4 mln
c. Onttrekkingen aan reserves	0,6 mln	0,6 mln	0,9 mln
d. egalisatie van tarieven	9,8 mln	9,8 mln	8,4 mln
e. toevoeging rente aan reserves	0,9 mln	0,9 mln	1,1 mln
f. toevoeging aan algemene reserves	0,8 mln	0,8 mln	1,1 mln
3. Afschrijvingen	37,8 mln	37,0 mln	35,7 mln
4. Aflossingen langgeldleningen	42,9 mln	42,6 mln	34,8 mln
5. Verhouding afschrijving/aflossing	0,9	0,9	1,0
6. Personeelskosten (excl. Bestuur en Frictie)	50,5 mln	51,1 mln	47,7 mln
7. Aantal fte's (gemiddeld)	665,9	665,7	647,0
7a Vast en tijdelijk personeel (gemiddeld)	625,1	632,2	622,1
7b Inhuur (gemiddeld)	40,8	33,5	24,9
8. Personeelskosten per fte *	75.840	73.010	73.800
9. Bruto investeringen (inclusief baggerwerken)	134,0 mln	147,1 mln	109,6 mln
10. Boekwaarde vaste activa	502,4 mln	529,0 mln	461,5 mln
11. Verzekerde waarde vaste activa	870 mln	880 mln	864 mln
12. Eigen vermogen	43,7 mln	33,6 mln	47,2 mln
13. Voorzieningen	11,0 mln	8,4 mln	13,6 mln
14. Langlopende geldleningen	393,6 mln	412,9 mln	316,4 mln
15. Belastingopbrengsten	163,8 mln	164,7 mln	157,1 mln
16. Aantal woonruimten ingezetenen	516.995	515.250	513.169
17. Ingezetenenomslag per woonruimte	97,63	97,63	90,40
18. Totale WOZ-waarde gebouwd	167.240 mln	166.795 mln	175.525 mln
19. Omslag gebouwd per waarde-eenheid	0,0215%	0,0215%	0,0175%
20. Aantal belastinghectaren overige ongebouwd en natuur	81.527	83.150	82.952
21. Omslag overige ongebouwd per hectare	73,11	73,11	72,00
22. Omslag natuur per hectare	4,00	4,00	4,00
23. Omslag wegen per hectare	146,22	146,22	144,00
24. Aantal vervuilingseenheden	1.545.580	1.538.000	1.532.352
25. a. Zuiveringsheffing per v.e.	51,38	51,38	52,38
b. Verontreinigingsheffing per v.e.	51,38	51,38	52,38

Samenvatting

Inleiding

Het programmajaarverslag 2014 is opgesteld en door de accountant gecontroleerd. De accountant heeft de controle van het programmajaarverslag 2014 afgesloten met een volledig goedkeurende verklaring op gebied van getrouwheid en rechtmatigheid.

Resultaten

Financieel

Het financieel resultaat over 2014 is € 5,2 mln positief en de investeringen komen uit op € 134,0 mln (1,5% lager dan gerapporteerd bij de 2^e Burap 2014). Alle bekende risico's zijn financieel afgedekt.

Conform eerdere besluitvorming vallen bij de resultaatbestemming een drietal bestemmingsreserves vrij ten gunste van de diverse egaliseringsreserves (totaal € 1,0 mln). Dit betreft de reserve strategisch groenproject Haarlemmermeer-west, reserve frictiekosten fusie en reserve oeverherstel (voormalig fonds oeverherstel).

Bestuursprogramma's

De resultaten van de programma's zijn conform de afspraken uit de begroting. De uitzonderingen c.q. bijzonderheden zijn:

- Het programma voor de kadeverbeteringen loopt op schema, met enige onderschrijding doordat enkele trajecten in de uitvoering van 2014 naar 2015 schuiven en/of als gevolg van lagere kosten (o.a. aanbestedingsvoordelen) worden uitgevoerd (o.a. kustversterking Katwijk).
- Binnen het programma *Voldoende Water* is goede vooruitgang geboekt in ondermeer het programma Wateroverlast (NBW), peilbeheer en in het baggerprogramma. Als gevolg van een aantal ingevoerde besparingen zijn een aantal projecten hierop aangepast. Dit heeft ook gevolgen voor de resultaten 2014.
- Voor het tactische doel *Schoon, Helder, Zoetwater* is vertraging ontstaan in het op orde brengen van de zwemwaterlocaties; dit is ondertussen wel opgepakt. De doelen voor het overige water konden nog niet worden bepaald omdat met name ecologische gegevens onvoldoende voorhanden waren. De uitbreiding van KWA is één van de maatregelen waartoe besloten is in het Deltaprogramma: de voorbereiding hiertoe is in 2014 gestart.
- Voor het tactische doel *Afvalwaterketen* was in 2014 onverwacht grote aandacht nodig voor de gasveiligheid op diverse installaties. Als gevolg van tijdelijke maatregelen is Rijnland sinds 1 oktober weer "gasveilig". De implementatie van assetmanagement heeft geleid tot aanpassingen in de voorgenomen activiteiten.
- Het samenwerkingsproces in de *Afvalwaterketen* is door de landelijke visitatiecommissie onder leiding van mw. Peijs beoordeeld als zeer positief.

Belangrijkste ontwikkelingen in de bedrijfsvoering

In het organisatieverbeterplan(OVP) is een belangrijke veranderopgave 'Van buiten naar binnen denken' en projectbeheersing opgenomen. Het gaat om denken vanuit de omgeving, vanuit de belangen van burgers en bedrijven in plaats van zelf als waterautoriteit bepalen wat er gedaan moet worden. Binnen Rijnland geldt hetzelfde door collega's als interne klant en partner te beschouwen. Daarnaast zijn er acties uitgevoerd om de projectbeheersing te vergroten. Er is één aparte afdeling Projecten opgericht die werkt met het Integrale Project Management Model (IPM). Ook is er binnen deze afdeling een apart Projectenbureau opgericht en per 1 december 2014 bememd. Per 1 januari 2015 zijn alle kredietaanvragen voorzien van een SSK raming. Een andere manier om de projectbeheersing te verbeteren is door de bestaande projecten te clusteren.

In het najaar van 2014 is de Rijnland Aquademie officieel van start gegaan met daarin een 'leerlijn OVP', onder meer gericht op projectbeheersing en assetmanagement. Ook de gewenste cultuurverandering, waarbij de blik meer naar de omgeving is gericht, wordt door de Aquademie actief ondersteund.

Rijnland participeert in meerdere samenwerkingsverbanden op het gebied van bedrijfsvoering en het primair proces, vooral met de buurwaterschappen. De verschillende samenwerkingsverbanden bieden ruimte om per onderwerp tot een maatwerkarrangement te komen qua tempo en qua partners. De mate waarin de samenwerking opgezocht wordt, verschilt dan ook per onderwerp. Er zijn o.a. samenwerkingsverbanden op het gebied van financiële administratie en Informatisering en Automatisering (I&A). Beide met hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard. Daarnaast is voor de afvalwaterketen een verkenning voor samenwerking uitgevoerd. Door samen te werken worden kosten bespaard, de kwetsbaarheid verminderd en de kwaliteit van de dienstverlening verhoogd.

Rijnland is van oudsher alert op uiteenlopende risico's en bouwt deze stille kracht verder uit, zowel instrumenteel als mentaal. Omgaan met risico's is in 2014 onder meer benadrukt in het programma asset management, informatiebeveiliging, projectbeheersing en integriteit / morele kompas.

Ten aanzien van duurzaamheid focust Rijnland zich op energie (besparing, opwekking) en duurzaam aanbesteden in de waterbouw. Zo is gewerkt aan een energie-efficiëntieplan (EEP) voor het watersysteem (2015 gereed) en krijgt het EEP zuiveren een impuls. Rijnland loopt goed op schema ten aanzien van de realisatie van de besparingsdoelstellingen uit het Bestuursakkoord Water.

Waterschapsbelastingen

De werkelijke opbrengst van waterschapsbelastingen ligt uiteindelijk € 0,9 mln lager dan de begroting (€ 164,7 mln). Met name door de economische crisis is er meer gebruik gemaakt van kwijtschelding (€ 0,4 mln) en is er meer afgeboekt wegens oninbaarheid (€ 0,1 mln). Ook is als gevolg van een uitspraak van de Hoge Raad het areaal van de categorie Ongebouwd ten gunste van categorie Natuur aangepast. Over de periode 2011-2014 leidt tot een terugbetaling van € 0,3 mln.

Een onderzoek door een extern bureau naar de nieuwe afbakening van het gehele beheersgebied is gestart. Vermindering van areaal ongebouwd ten gunste van areaal natuur (met een lager tarief) resulteert in een extra stijging van het tarief ongebouwd.

Exploitatie

Het programmajaarverslag 2014 sluit ten opzichte van de 2^e Burap met een positief exploitatieresultaat van € 5,2 mln. Het overschot heeft vooral betrekking op de taakuitoefening. Het exploitatieoverschot van € 5,2 mln, waarvan € 0,3 mln incidenteel, is in hoofdzaak veroorzaakt door:

Meevallers:

- lagere kosten rente door gunstige renteontwikkelingen eind 2014 en vooruit ontvangen subsidiegelden	€ 1,5
- lagere afschrijvingen door m.n. lagere investeringskosten invoering asset-management en informatiebeveiligingsplan	€ 0,4
- lagere personeelslasten huidig en voormalig personeel	€ 0,4
- lagere kosten opleidingen, trainingen, cursussen en congressen	€ 0,4
- lagere kosten onderhoud met name op cultuur technisch gebied	€ 0,5
- lagere te betalen bijdrage grensoverschrijdend afvalwater Delfland	€ 0,5
- lagere bijdrage BSGR en kosten diensten door derden op gebied van infobeleid, automatisering en Gis	€ 0,8
- lagere kosten advies en onderzoek derden	€ 0,4
- hogere opbrengst geactiveerde overhead	€ 1,6
- hogere opbrengst uit verkoop van eigendommen	€ 0,6
- diversen	€ 0,1

Tegenvallers:

- extra afschrijving door opschoning kleine investeringen(< € 50.000)	-/- € 1,2
- uitspraak Hoge Raad inzake arrest natuurterreinen	-/- € 0,3
- hogere kosten kwijtschelding en oninbaarheid belastingen	-/- € 0,5

Het positieve exploitatieresultaat 2014 is voornamelijk veroorzaakt door ontwikkelingen na de 2^e Burap. Uit voorzichtigheid in verband met de invoering van de nieuwe organisatiestructuur per 1 september 2014, is een aantal meevallers voor een bedrag van ca. € 1,7 mln destijds in de 2^e Burap 2014 niet meegenomen.

Investeringsen

De werkelijke bruto-investeringen in 2014 ad € 134,0 mln (inclusief baggerwerken) liggen uiteindelijk € 2 mln (1,5%) lager dan hetgeen was gerapporteerd in de 2^e Burap 2014 (realisatie: € 136,00). De primaire begroting gaat uit van een realisatie van € 147,1 mln.

De onderschrijding op de begroting van € 13,1 mln is voornamelijk veroorzaakt door het effect van assetmanagement en overige optimalisatieslagen (-/- € 7,5 mln) en door met name externe vertragingen (-/- € 16,6 mln). Daarentegen heeft Rijnland in 2014 meer gerealiseerd door investeringen versneld op te pakken(+/+ € 11,4 mln).

Personeel

Het 12-maands gemiddelde ziekteverzuim is voor Rijnland in 2014 uitgekomen op 4,33%. Dit is lager dan de gestelde norm van 4,5%. Ten opzichte van 2013 is het ziekteverzuimpercentage 2014, een jaar met een organisatieverandering, gestegen met 0,17%. Werk gerelateerd ziekteverzuim blijft onder de aandacht. Bij verschijnen van het Arbo-jaarverslag zal in overleg met de Arbodienst een nadere analyse worden uitgevoerd in hoeverre werk gerelateerd ziekteverzuim van invloed is op de toename van het ziekteverzuimpercentage.

De werkelijk eigen formatie van vaste en tijdelijke dienstverbanden bedraagt eind 2014 622,6 fte (begroot: 632,2 fte). Als gevolg van een bezuinigingsmaatregel is de begrote eigen formatie verlaagd van 645,8 naar 632,2 fte in 2014.

1. JAARVERSLAG 20141.1 PROGRAMMAVERANTWOORDINGEXPLOITATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S (bedragen x € 1 mln)

No.	Omschrijving	Jaarrekening 2014	Begroting na wijziging 2014	Begroting 2014	Jaarrekening 2013
		€		€	€
	Netto kosten van de programma's				
1.	Veiligheid	20,5	22,4	22,2	16,1
2.	Voldoende water	44,2	45,5	45,8	44,0
3.	Gezond water	72,5	73,3	73,3	72,8
4.	Bestuur, organisatie en dienstverlening	30,1	32,2	32,9	28,5
	Totaal netto kosten van de programma's	167,3	173,4	174,2	161,4
	Waterschapsbelastingen	163,8	164,7	164,7	157,1
	Resultaat voor bestemming	-/- 3,5	-/- 8,7	-/- 9,5	-/- 4,3
	Onttrekkingen aan reserves	0,6	0,6	0,6	0,9
	Egalisatie van tarieven	9,8	9,8	9,8	8,4
	Toevoeging rente aan reserves	-/- 0,9	-/- 0,9	-/- 0,9	-/- 1,1
	Toevoeging algemene reserves	-/- 0,8	-/- 0,8	0,0	-/- 1,1
	Nog te bestemmen resultaat	5,2	0,0	-/- 0,0	2,8

Door de invoering van de wet modernisering waterschapsbestel zijn de activiteiten van Rijnland ondergebracht in vier programma's. Het betreft:

1. Veiligheid
2. Voldoende water
3. Gezond water
4. Bestuur, organisatie en dienstverlening (BOD)

In de volgende paragrafen worden de resultaten en bijbehorende middelen ten opzichte van de primaire begroting per programma toegelicht.

Toelichting per programma**Programma VEILIGHEID****Omschrijving**

Het eerste strategisch doel van het WBP4 is om de inwoners en voorzieningen in het beheergebied te beschermen tegen overstromingen ('Zonder droge voeten geen schoon water'). Deze bescherming valt of staat met waterkeringen die voldoende stabiel en voldoende hoog zijn. Rijnland heeft in totaal 83 kilometer primaire waterkeringen categorie A (zeewering) en categorie C-keringen (open Hollandse IJssel en gekanaliseerde Hollandse IJssel en Spaarndammerdijk), 1.208 kilometer regionale waterkeringen (boezemkaden en polderkaden) en ruim 1.000 kilometer overige (niet direct waterkerende) keringen en kunstwerken.

De **doelstelling** luidt hiermee als volgt:

Het beschermen van de burger tegen wateroverlast vanuit zee en waterlopen door het veiligstellen en intact houden van het waterkerend vermogen van waterkeringen op basis van wettelijk vastgestelde normen.

Het resultaat van het programma veiligheid over 2014 is grotendeels conform de begroting 2014. Er is onderschrijding doordat enkele trajecten van de kadeverbetering in de uitvoering naar 2015 schuiven en/of tegen lagere kosten worden uitgevoerd. Het programma loopt overigens volgens planning voor afronding in 2015/2016. Ook de kustversterking Katwijk had een aanbestedingsvoordeel en is afgerond.

Onder dit programma vallen de **tactische doelen** 'in stand houden van stabiele keringen' en 'goed beheer' en de **beleidsvelden** 'aanleg en onderhoud waterkeringen', 'vergunningverlening en handhaving keur' (gedeeltelijk) en 'planvorming' (gedeeltelijk).

Wat hebben we bereikt in 2014?

Tactisch doel 'In stand houden van stabiele keringen'

Primaire keringen

De primaire waterkeringen moeten volgens het WBP4 eind 2015 'op orde' zijn. Dit betekent voor Rijnland versterking van de 'zwakke schakels' langs de kust en verzwaring van de IJsseldijk bij Gouda. Ondanks dat de resultaten uit de begroting 2014 zijn gerealiseerd zal het gestelde WBP-doel, 2015 primaire keringen op orde, niet worden gehaald. Deze vertraging in de uitvoering is het gevolg van vertraging rond de IJsseldijk binnen het Deltaprogramma en HWBP.

- Katwijk: de kustversterking is conform planning verlopen en inmiddels gereed. De zandsuppletie bij de kustversterking verliep in 2013 al sneller dan verwacht wat een bijstelling van de aanvankelijke raming voor 2014 heeft veroorzaakt. Het project Kustwerk Katwijk is conform planning in 2014 aanbesteed. Een aanbestedingsvoordeel van € 11,0 mln. is verwerkt in het (bijgestelde) uitvoeringskrediet. Het strand is op 1 april 2014 vrijgegeven voor recreatie. De parkeergarage die achter de kering ligt wordt afgerond in jan-feb 2015.
- IJsseldijk Gouda: het project is opgenomen in de Top 30 van het HWBP met uitvoering in 2019. De verbetering van de IJsseldijk Gouda was voor de 1e tranche van het HWBP (2014-2019) aangemeld. Het HWBP heeft het project gehonoreerd, maar de subsidie voor realisatie voor het werk zal pas in 2019 worden verkregen. Het project is in november 2015 gesplitst in een urgent deel (realisatie vanaf 2016) en een minder urgent deel (realisatie vanaf 2022). Bijdrages derden zijn afgestemd op programmering van het HWBP. Door andere ontwerpkeuzen is de raming van het project naar beneden bijgesteld. Uitwerking verkenningsfase voor vaststelling ruimtelijk voorkeursalternatief verloopt volgens planning, afronding spoor 1 (stabiliteit dijk) verwacht begin 2015; voor spoor 2 (sluizen) in 2015. De subsidie voor de verkenningsfase (€ 5,5 mln) is in juli 2014 ontvangen.

Toelichting per programma

- De HWBP-verkenning 'Centraal-Holland' is in 2014 gestart. Dit is een samenwerking van de betrokken waterschappen, RWS en provincies, met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) als trekker. Rijnland levert de projectmanager. Het gaat over het 'afwaarderen' van de huidige c-keringen (de gekanaliseerde Hollandse IJssel en Spaarndammerdijk) tot regionale kering bij versterking van de Lekdijken. Deze 'voorkeursstrategie' heeft breed bestuurlijk draagvlak. In 2017 is bekend hoe en wanneer de Lekdijken moeten worden aangepakt en óf de c-keringen hun primaire status verliezen. De toekomstige waterstaatkundige functie en bijbehorende (regionale) norm van de C-keringen is nog niet duidelijk. Het kan zijn dat er alsnog investeringen nodig zijn aan de afgewaardeerde primaire keringen ('restopgave') vanuit het HWBP. Het Rijk en de waterschappen zijn hierover in gesprek. Een belangrijke mijlpaal was de toekenning van de subsidiebeschikking HWBP in december.

Regionale keringen

Voor de regionale keringen geldt dat minimaal de meest risicovolle strekkingen ('Top25') eind 2015 veilig zijn en in 2016 gereed. De 'Top25' ligt nog altijd op schema voor afronding in 2016. 90% is aanbesteed en in uitvoering. Voor sommige kilometers die 'veilig' zijn volgt in 2015 nog een tweede fase klei en/of een nazorgfase (maaieren, hekwerken terugplaatsen). De uitgaven in 2014 zijn lager dan begroot om verschillende redenen. De zes trajecten van het project Oostling Zoeterwoude vragen omwille van zorgvuldigheid en maatwerk meer tijd, waardoor de uitgaven iets vertragen. Op het projectplan voor de Weipoortseweg is na de terinzagelegging in december 2014 geen enkele zienswijze gekomen: alle bewoners zijn akkoord met de ingrepen. Voor het project Wassenaarsepolder schuift de uitvoering van het traject Vriezeloop-Zuid als gevolg van langere inspraakprocedures door naar 2015. De VV heeft in juni 2014 de ontwerprichting vastgesteld. Het plan heeft tot december 2014 twee maal terinzage gelegen en is door D&H vastgesteld. De aanbesteding en uitvoering zal begin 2015 zijn. De uitvoering van de overkant van de Drecht, Vriezeloop-Noord verschuift net over de jaargrens doordat de waterspitsmuis is aangetroffen. Dit veroorzaakt een verdere onderschrijding in de begroting van 2014.

Kadeverbeteringen (cumulatief)		
	Veilig	Gereed
2012	30 km	15 km
2013	90 km	60 km
2014	110 km	100 km
2015	135 km	125 km

De voorbereiding van kadeverbetering Vierambacht is afgerond en het project wordt in de winter van 2014/2015 aanbesteed. Rijnland heeft langs de zuid- en oostzijde reeds 1,8 km afgerond. In oktober 2014 is de verbetering gestart van de Vaarsloot in Alphen (1,4 km) waar de kade in juli overstroomde. Uitvoering van de Ridderbuurt loopt tussen januari en oktober 2015. Langs de westzijde van de polder, de Boddens Hosangweg, is gewerkt om de ingreep te minimaliseren omdat de meeste bebouwing hoewel in boezemland voldoende op hoogte ligt. Tweederde van de lengte hier is daarom geschrapt, over het overig deel (1,5 km) zal het binnentalud worden verstevigd vanaf mei 2015.

De Otweg in Boskoop is een zijtak van de Gouwe waar over een lengte van 900 m de kade wordt verhoogd en verbreed. Er liggen 23 woonarken en hier is gewerkt met een nieuwe wijze van communicatie naar aanleiding van het gesprek met de VV tijdens de informatieve VV van 16 oktober 2013. Dit heeft ingehouden dat er in april tijdens een bijeenkomst met bewoners algemene informatie is gegeven over de aard en het doel van dijkversterkingen; daarna is de specifieke kadeverbetering in het voorjaar en de zomer één op één met bewoners besproken door de projectleider en een handhaver. Het doel is verder om in de uitvoering te voorkomen dat het 'omgevingsmanagement' teveel gezichten krijgt. Een woonarkenvereniging coördineerde dat de zorgen van bewoners goed gehoor kregen. Er zijn bij voorbereiding van het projectplan

Toelichting per programma

met alle bewoners goede afspraken gemaakt, waardoor er slechts één bezwaar is ingediend. Dit dient in januari 2015 voor de rechtbank.

De kadeverbetering Grietpolder wordt in de winter van 2014/2015 afgerond. Het laatste stuk kadeverbetering, het 'wandelbos' in Leimuiden, zal in januari 2015 worden voltooid. De bomen en beplanting zijn in december 2014 in overleg met bewoners en de eigenaar, de gemeente, verwijderd. De gehele polder is rondom versterkt. Speciale aandacht kreeg de Drechtlaan waar de dijk aansluit op de tuinen van de woonhuizen. Er is veel aandacht geschonken aan het contact met de omgeving, waardoor we het project begin 2015 kunnen afronden tot ieders tevredenheid. Rijnland heeft de gemeente geassisteerd bij het in kaart brengen van de noodzaak voor renovatie van de afwateringsgoot langs de Drechtlaan. Deze heeft tijdens het noodweer op 28 juli goed gefunctioneerd. De gemeente zal in overleg met eigenaren (bewoners) begin 2015 plaatselijk verbetering van de afwatering uitvoeren. Met de gemeente Kaag & Braassem is op 6 mei 2014 een overeenkomst getekend over de kostendeling (schadevergoeding) voor wegen en samenwerking bij dijkversterkingen.

Cluster 1 van de Top 50 regionale keringen is in januari 2014 gestart met projectvoorbereiding Stedelijk gebied Aalsmeer, Gogerpolder langs de Haarlemmerringvaart, Polder Oukoop langs de Enkele Wiericke en de Boterhuis-polder langs de Zijl. In overleg met gemeente en provincie zoekt Rijnland hier naar een integrale oplossing. Voor Aalsmeer is onderzocht of compartimentering al dan niet in combinatie met normverlaging, mogelijk is, waardoor de werkzaamheden minder ingrijpend zijn en de polder en de waterkering toch voldoen aan de veiligheid.

Omdat de programmering, voorbereiding, en uitvoering van de 'Top25' grotendeels zijn afgerond, is de werkwijze om 'snelheid te maken,' bijvoorbeeld met grote raamcontracten voor advisering, niet langer actueel. In het MJP is aangegeven dat na de einddatum van de Top50 (2025) zal worden overgegaan van kadeverbetering naar 'duurzaam beheer en onderhoud.' Rijnland heeft nu deze ambitie herijkt en laat de Top50 tien jaar eerder, per 2015 los. Er zal in 2015 geen tweede cluster van de Top50 worden opgestart. In de begroting voor 2015 (november 2014) is gekozen om het programma veiligheid, specifiek de kadeverbeteringen te herstructureren.

De huidige lijst van afgekeurde kades zal tegen 2030 zijn weggewerkt. In december heeft D&H besloten om het programma voor de kadeverbeteringen kleiner te maken en de verbeteringen meer te combineren, met 'instandhoudings-werkzaamheden' en initiatieven van provincies en gemeenten ('werk-met-werk'). De begroting is afhankelijk gemaakt van de uitkomsten van de studie waterbezwaar (2017). Het hele gebied blijft daarmee minimaal 60% op orde (huidige situatie). De snelheid van werken is nu iets groter dan het effect van bodemdaling.

Tactische doel 'Goed beheer.'

Alle voorjaarsinspecties van kust, primaire en regionale keringen zijn uitgevoerd. De 'in stand houding' van de keringen: onderhoud aan schoeiing en ophoogwerkzaamheden zijn in 2014 volgens planning gerealiseerd.

Muskusrattenbeheersing: HDSR voert de taak van het muskusrattenbeheer uit in opdracht van zes waterschappen waaronder Rijnland. Afgelopen jaar is besloten dit tot en met 2015 via dezelfde constructie voort te zetten. Naast bestrijding is het ook mogelijk preventieve maatregelen te nemen, welke diervriendelijker zijn. Op drie locaties experimenteert Rijnland met constructieve maatregelen om graafschade te voorkomen. Deze proefvakken zijn eind 2013 integraal met de kadeverbetering van Polder Oudendijk uitgevoerd. Een eerste evaluatie van de kosten en technische haalbaarheid van preventieve maatregelen tegen bever- en muskusratten is in 2014 afgerond.

In 2014 nam Rijnland het beheer van een kering in de gemeenten Katwijk en Bloemendaal over. Ook van het Bisdom Haarlem, provincie Noord-Holland en provincie Zuid-Holland is het beheer van keringen in 2014 overgenomen. Over de overname van de minder risicovolle pol-

Toelichting per programma

ders in Leiden (fase 2) is het overleg gaande. Daarnaast is met de gemeente Heemstede gesproken over de overname van keringen. Dit heeft geleid tot kadeherstel door Heemstede.

Vergunningverlening en handhaving: In 2014 is de legger herzien en ter inzage geweest; de vaststelling door de VV is geagendeerd voor maart 2015. De uitgangspunten voor deze herziening zijn in 2011 door het D&H vastgesteld. Mede door de kennis die is opgedaan bij de toetsing van de regionale keringen is het mogelijk om een minimaal benodigd leggerprofiel op te stellen. Deze herziene legger leidt gemiddeld genomen tot dertig procent vermindering van het ruimte-beslag waardoor burgers minder geremd worden bij ingrepen in bebouwing of in het landschap. Daarnaast neemt de vergunningendruk en bijbehorende personele kosten af.

De nieuwe "ja,tenzij" keur is inmiddels in concept door D&H vastgesteld. Er zijn algemene regels vastgesteld voor bebouwing en beplanting op de keringen. In samenwerking met de STOWA is in oktober een kennisdeling georganiseerd waar vijftien waterschappen aan deelnamen ('bomendag').

De komende periode wordt veel aandacht besteed aan de implementatie van de nieuwe regels en communicatie met belanghebbenden bij de uitrol. Ook is er aandacht voor invoeringsbeleiding voor medewerkers. Rijnland heft van het ministerie van I&M een nominatie gekregen voor de "nu al eenvoudig beter" prijs voor initiatieven voor een-voudiger beleid.

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft voor de primaire keringen, in opdracht van het ministerie van IenM, een proeftoetsing uitgevoerd bij Rijnland over de zorgplicht: vergunningverlening en handhaving. Het samenvattend oordeel van de ILT is dat proces van vergunningverlening en handhaving met betrekking tot de primaire waterkeringen op een groot aantal onderdelen goed geborgd is. Enkele aandachts- en verbeterpunten zijn: jaarlijkse evaluaties van vergunningverlening en handhavingsproces en vastleggen kwaliteitsborging van het handhavingsproces.

Alle binnengekomen meldingen / aanvragen voor legalisatie van objecten op of in waterkeringen zijn in 2014 verleend. De communicatie naar bewoners, van zowel handhaving als de projectleiders is verder op elkaar afgestemd.

Het aantal verleende watervergunningen loopt terug van ruim 1200 in 2013 naar 1013 in 2014. Het aantal meldingen neemt toe (van 352 in 2013 naar 465 in 2014). Dit komt mede omdat al geanticipeerd kon worden op de vast te stellen 'ja, tenzij' keur. Van de verleende vergunningen is 92% binnen de wettelijke termijn verleend (een verdere stijging ten opzichte van 2012 en 2013). Slechts 1% van de aanvragen moest worden verdaagd.

Van de vergunningen en meldingen heeft ongeveer 10% direct betrekking op werken bij of op keringen. Daarnaast zijn ca. 447 plannen beoordeeld en van advies voorzien; een aanzienlijk deel van de adviezen heeft mede betrekking op de bescherming van primaire en regionale keringen.

In 2014 heeft handhaving meer tijd besteed aan het handhaven van niet-waterkerende objecten (woningen, bomen e.d) bij kadeverbeteringsprojecten. Voor het programma kadeverbeteringen zijn 635 brieven verzonden. De inventarisaties zijn in 2014 geheel door Rijnland zelf uitgevoerd. In drie gevallen was het noodzakelijk een last onder bestuursdwang op te leggen en in een geval een gedoogplicht.

Toelichting per programma**Wat heeft het gekost in 2014?**

Bedragen x € 1 mln

Programma Veiligheid	Jaarrekening 2014	Begroting na wijziging 2014	Begroting 2014	Vershil 2014	Vershil in %
Netto exploitatiekosten	20,5	22,4	22,2	-/- 1,7	-/- 7,7%

De exploitatielasten binnen het programma Veiligheid zijn € 1,7 mln lager uitgevallen dan begroot. Deze € 1,7 mln is opgebouwd uit de volgende posten:

- De kosten zijn lager dan in de originele begroting **(-/- € 0,5 mln)**. Bijzonderheden zijn:
 - de lagere uitgaven voor onderhoud aan de waterkeringen **(-/- € 0,4 mln)**. Hiervan heeft € 0,2 mln te maken met Ringdijk Haarlemmermeer.
 - de lagere uitgaven voor advisering en onderzoek derden **(-/- € 0,1 mln)**
- De opbrengsten zijn iets lager uitgevallen dan in de originele begroting **(+/- € 0,2 mln)**. Enkele bijzonderheden zijn:
 - de lagere geactiveerde bouwrente dan begroot **(+/- € 0,2 mln)**
 - de bijdrage van de provincie voor onderhoud aan de Ringdijk Haarlemmermeer is lager uitgevallen vanwege de lagere uitgaven aan onderhoud **(+/- € 0,2 mln)**
 - Hogere overige opbrengst eigendommen en diensten derden **(-/- € 0,2 mln)**. Dit komt met name doordat er meer eigendommen zijn verkocht dan begroot.
- De kapitaallasten zijn in 2014 lager geweest dan begroot **(-/- € 0,5 mln)**. De lagere kapitaallasten worden met name veroorzaakt door voordelige (lagere) rentelasten wegens een verschil in rekenrente en werkelijk betaalde rente. Daarentegen is er vanwege een opschoning van kleine investeringen 2005 en jonger € 0,2 mln extra afgeschreven.
- De doorbelasting van personele uren aan het programma Veiligheid zijn lager dan begroot **(-/- € 0,9 mln)**.

Investeringsuitgaven (begroting na aftrek concernbrede korting)

Programma Veiligheid	Werkelijk 2014	Begroting 2014
Bruto investeringen (x € 1 mln)	46,5	50,2

Per saldo is in 2014 € 3,7 mln. minder aan investeringsuitgaven gedaan dan begroot.

Voor de Top25 projecten is € 9,2 mln. minder uitgegeven dan begroot. Daarvan is ca. € 3,5 mln. besparing door optimalisaties (waaronder delen die we niet doen), en ca. € 5,5 mln. schuift door in uitvoering naar 2015.

Er is voor het programma € 5,5 mln. meer uitgegeven dan begroot, doordat projecten sneller liepen dan verwacht of niet begroot waren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de kustversterking Katwijk (+/- € 3,7 mln.), verbeteren Goejanverwelledijk, traject Gouda (+/- € 0,7 mln) en de niet begrote damwand bij Boskoop in een project met de provincie Zuid-Holland (+/- € 1,2 mln.)

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar Bijlage 3.1-3.

Toelichting per programma**Programma VOLDOENDE WATER****Omschrijving**

Een van de strategische doelen uit het WBP4 is Voldoende Water. Het doel hiervan is voldoende water – dus niet te veel en niet te weinig – bieden aan de gebruiksfuncties in een gebied, daarbij anticiperend op klimaatontwikkelingen. Goed beheer en onderhoud, een goede inrichting met voldoende berging maken dit mogelijk. Toekomstbestendigheid, efficiency en duurzaamheid zijn daarbij sleutelbegrippen. Maatwerk, goede samenwerking en communicatie met belanghebbenden zijn essentieel. De doelstellingen staan in de programmabegroting 2014 beschreven aan de hand van 10 indicatoren.

Het programma Voldoende Water liep in 2014 voor het overgrote deel conform planning en conform eerdere rapportages. Er is goede vooruitgang geboekt in onder meer het programma Wateroverlast (NBW), peilbeheer en in het baggerprogramma. In de loop van 2014 is in het kader van het MJP en de begroting 2015 besloten op een aantal onderwerpen te besparen. Diverse projecten zijn hierop aangepast en dit heeft ook gevolgen voor de resultaten van 2014.

Wat hebben we bereikt in 2014?*Tactisch doel 'Goed Grondwaterbeheer'*

Het beheren van het grondwater is onderdeel van de taak die Rijnland heeft als integraal waterbeheerder. Ook provincies, gemeenten en ingelanden hebben een eigen verantwoordelijkheid. In de eigen Rijnlandse plannen heeft grondwater een rol bij de systeem-analyse en bij de beschrijving van effecten van maatregelen. Samenwerking met de gemeenten en andere partijen rond het grondwaterbeheer wordt steeds meer een vanzelfsprekendheid. In 2014 heeft Rijnland 336 aanvragen (waarvan 35 vergunningen) voor de grondwateronttrekkingen behandeld. Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) heeft een operationeel digitaal instrument voor grondwateraanvragen. Bekeken wordt op welke wijze het instrument bij ons in gebruik wordt genomen waarbij afstemming wordt gezocht met een digitaal instrument ter ontsluiting van de nieuwe keur en uitvoeringsregels en met het landelijke Omgevingsloket.

Tactisch doel 'Goed Oppervlaktewaterbeheer'

Het voeren van een goed peilbeheer, en hiervoor actueel houden van peilbesluiten, is een van Rijnlands kerntaken. Hiertoe moet het watersysteem voldoen aan wettelijk vastgestelde normen. Dit geldt voor zowel de boezem als de polders.

BOEZEM: Het peilbesluit van de boezem dateert uit 2004. Er is geen inhoudelijke aanleiding het peilbesluit te actualiseren en de VV heeft dan ook, na afstemming met de beide provincies, in juni besloten het peilbesluit nu niet te actualiseren. Een extra argument hiervoor is dat de komende jaren een actualisatie van de studie waterbezwaar zal plaatsvinden.

In de studie waterbezwaar is in 2002 bepaald welke maatregelen nodig zijn om de boezem op orde te brengen. Een van deze maatregelen is de aanleg van de piekberging in de Nieuwe Driemanspolder. Na enig oponthoud als gevolg van de besparingen op natuur en recreatie door het Rijk, is het project in 2013 weer opgepakt. Het bestemmingsplan van de gemeente Zoetermeer is in 2014 door de Raad van State goedgekeurd en daarmee onherroepelijk. Ongeveer de helft van de grondaankopen is afgelopen jaar afgerond en er wordt toegewerkt naar het verkrijgen van alle benodigde gronden in begin 2016. Dit zoveel mogelijk op basis van minnelijke verwerving, maar indien noodzakelijk tevens door onteigening.

Een andere maatregel is de piekberging in de Haarlemmermeer. In 2013 is besloten de grondverwerving te starten, de planologische procedures te doorlopen en de uitvoering voor te bereiden. De start van de uitvoering is 2 jaar uitgesteld. Inmiddels is de helft van de benodigde gronden verworven. Over de overige gronden wordt nog onderhandeld. In september heeft de

Toelichting per programma

VV het projectplan en de Legger vastgesteld; deze zijn ondertussen onherroepelijk geworden. De gemeente heeft in oktober het bestemmingsplan vastgesteld. Hiertegen kan nog beroep worden aangetekend in het 1ste kwartaal van 2015.

In diverse projecten, met name kadeverbeteringen, dempt Rijnland (kleine stukjes) boezemwater. Net als iedereen moet Rijnland dit compenseren. De Leendert de Boerspolder is aangekocht en wordt vergraven tot boezemwater, om al deze (beperkte) dempingen in één keer te compenseren. Het vergraven van de polder levert echter niet alleen maar extra water op, er ontstaat ook een mooi gebied met natuur en recreatiemogelijkheden. Bovendien wordt in samenwerking met Stowa en diverse andere partijen, en onder grote (internationale) belangstelling een kadeproef uitgevoerd. In 2014 zijn de diverse overeenkomsten ondertekend en is het project volledig voorbereid. De uitvoering vindt in 2015 plaats.

POLDERS: Voor de polders is in 2007 globaal bepaald hoe groot de wateropgave is en zijn 4 watergebiedsplannen als pilot gestart. Het eerste plan hiervan – polder Vierambacht – is in 2014 afgerond. Ook de Vereenigde Binnenpolder en de Hogeveensepolder zijn in 2014 afgerond.

In diverse andere watergebiedsplannen is de uitvoering in volle gang. Dit geldt o.a. voor de Polder de Noordplas, Watergebiedsplan Wassenaarschepolder, Watergebiedsplan Nieuwkoop, de eerste clusters van de watergebiedsplannen Zuidgeest, Greenport Duin- en Bollenstreek, Greenport Boskoop, en Zuid-Kennemerland. Sommige polders in deze watergebiedsplannen zijn al afgerond. Overigens is de uitvoering in deze plannen wel getemporiseerd als gevolg van de besparingsbesluiten in het MJP 2015-2018.

Naast de watergebiedsplannen die al in uitvoering zijn, loopt ook in een groot aantal gebieden de planvorming en het gebiedsproces. Dit geldt o.a. voor Spaarnwoude, de Haarlemmermeerpolder, Reeuwijk en andere delen van Zuidgeest en de Greenport Duin- en Bollenstreek. In totaal is zo'n 70% van het poldergebied nu opgepakt. Ook deze plannen zijn als gevolg van de genoemde besparingsbesluiten getemporiseerd.

Hoewel Rijnland primair aan zet is om het systeem op orde te brengen, doen we dit niet alleen. Zoveel mogelijk zoeken we samenwerking met ingelanden en organisaties. Zo heeft de gemeente Leiderdorp de Boterhuispolder heringericht, waarbij de Rijnlandse wateropgave is meegenomen, en loopt nu hetzelfde proces voor Polder Achthoven. De gemeente Bloemendaal neemt diverse maatregelen uit het watergebiedsplan Zuid-Kennemerland mee in (weg)werkzaamheden. In bijvoorbeeld het Watergebiedsplan Nieuwkoop voeren eigenaren zelf, tegen een vergoeding, de werkzaamheden uit het plan uit, die op hun eigen terrein zijn gepland.

In 2013 is besloten voor een twintigtal polders het peilbesluit versneld te herzien, n.a.v. de controle van de peilschalen en drukopnemers. De maatregelen om het systeem op orde te brengen (normen voor wateroverlast) worden hierin meegenomen. De peilbesluiten van het 1ste en 2de cluster zijn in 2014 vastgesteld. De uitvoering van maatregelen, waar nodig, worden momenteel voorbereid. Gestart is met het 3de cluster en het 4de cluster is in voorbereiding. Overigens zijn de polders die Rijnland van de gemeente Leiden overneemt, als 5de cluster toegevoegd aan dit project.

STEDELIJKE WATERPLANNEN: Met diverse gemeenten heeft Rijnland een stedelijk waterplan opgesteld. Deze plannen zijn de afgelopen jaren bijgesteld in ambities en worden nu uitgevoerd. Het grootste deel van de maatregelen is afgerond, in de meeste plannen. In overleg met de diverse gemeenten wordt nu verkend hoe het huidige plan kan worden afgerond, en hoe de (goede) samenwerking kan worden voortgezet, zonder dat beide partijen zich vastleggen op een langjarig uitvoeringsprogramma. De term "strategische agenda" is hierbij veel gebruikt. Dit geldt o.a. voor de gemeente Haarlemmermeer, Katwijk en Hillegom.

Toelichting per programma

WATERAKKOORDEN: Rijnland heeft waterakkoorden gesloten met de omliggende waterbeheerders. Elke 5 jaar moeten de kostprijzen worden herzien en, al dan niet, het hele waterakkoord. Maart 2014 heeft het college de kostprijzen voor de akkoorden met Delfland en Amstel Gooi en Vecht (AGV) opnieuw vastgesteld. De kostprijs voor het akkoord Sluis Bodegraven met HDSR kon nog niet worden vastgesteld, omdat onderhandeling hierover op bestuurlijk niveau nog lopen.

Tactisch doel 'Goede Inrichting'

KEUR: In september heeft de VV de nieuwe Keur in concept vastgesteld en vrijgegeven voor de inspraak. Vaststelling is voorzien in het voorjaar van 2015. Deze nieuwe keur gaat uit van "ja tenzij" in plaats van "nee, tenzij" uit de huidige Keur. In de voorbereiding is gesproken met een aantal buurwaterschappen over het al dan niet gezamenlijk opstellen van een nieuwe Keur. Tijdens dit proces is gebleken dat alle waterschappen een eigen afweging willen maken. Rijnland is zelf verder gegaan en is één van de vier genomineerden voor de "nu al eenvoudiger beter" prijs voor initiatieven voor eenvoudiger beleid. Gepland is de nieuwe Keur per 1 juli 2015 in werking te laten treden. Ter voorbereiding hierop is in het najaar van 2014 een implementatietraject gestart waarin medewerkers worden opgeleid, afstemming met gemeenten en doelgroepen plaatsvindt, en een ICT-tool wordt ontwikkeld. De Legger Oppervlaktewateren uit 2011 is herzien en in ontwerp vastgesteld. De inspraakperiode loopt door tot in februari 2015. De Legger Kunstwerken is niet zoals gepland in procedure gebracht omdat er nog teveel onduidelijkheid bestaat over de feitelijke eigendomssituatie. In 2015 wordt dit nader uitgezocht.

OVERNAME BEHEER EN ONDERHOUD: Rijnland is formeel beheerder van het hele watersysteem en onderhoudsplichtig voor al het primaire water. In praktijk lag het beheer en onderhoud van primair water in een klein aantal gebieden nog bij gemeenten en anderen. Aan de andere kant heeft Rijnland momenteel het beheer en/of onderhoud waar dat niet (meer) tot onze taak behoort. Het overnemen en afstoten van beheer en onderhoud is in 2014 in één programma ondergebracht. Dit programma is in december door het college vastgesteld. Met een groot aantal partijen is in 2014 overlegd over de overname en/of het afstoten van beheer en/of onderhoud. Dit heeft onder andere geleid tot een akkoord met de gemeenten Bloemendaal, Noordwijk, Katwijk en Velsen, de provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, NS-Prorail, en met het Bisdom Haarlem. Momenteel lopen er gesprekken met diverse andere gemeenten en met Rijkswaterstaat en NS-Prorail. Deze trajecten worden in 2015 afgerond.

De overname van het onderhoud van overig water in het stedelijke gebied maakt géén onderdeel uit van het programma overname en afstoten assets. Het wordt echter bij diverse gemeenten wel meegenomen, zoals in Leidschendam-Voorburg, Amstelveen en Velsen. Het uitgangspunt is dat Rijnland het onderhoud uitvoert op kosten van de gemeente, wat moet leiden tot efficiencywinst. Het beheer blijft bij de gemeente.

VAARWEGBEHEER: Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over het nautisch en vaarwegbeheer, die door de VV in januari zijn bekrachtigd. Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland heeft deze afspraken in december in de verordening vastgelegd; vaststelling in Provinciale Staten is gepland voor begin 2015. Zuid-Holland stelt de Verordening in het voorjaar van 2015 vast.

VERGUNNINGVERLENING en HANDHAVING: Om de inrichting van het watersysteem op orde te houden, verleent en handhaaft Rijnland watervergunningen, en adviseert Rijnland in (ruimtelijk) plannen van derden. Vooruitlopend op de nieuwe, gedereguleerde Keur en Beleidsregels, werkt Rijnland al wel zo goed mogelijk op deze manier. Hierdoor neemt het aantal vergunningaanvragen af en het aantal meldingen toe. In 2014 zijn ruim 1000 vergunning verleend en ca. 465 meldingen afgehandeld (tegen ruim 1100 en 445 in 2013). Handhaving is door de deregulering minder gebaseerd op controle en meer op voorlichting vooraf. Dat neemt niet weg dat er "gewoon" een zomer- en najaarsschouw is uitgevoerd. De gegevens hiervan zijn in maart beschikbaar, wanneer de controles zijn uitgevoerd. Ervaring uit eerdere jaren leert dat er orde-grootte tienduizend overtredingen worden geconstateerd waarvan in ongeveer een kwart van

Toelichting per programma

de gevallen een waarschuwingsbrief wordt verstuurd; in een klein aantal (37 in 2013) daarvan een bestuursdwangbeschikking wordt verstuurd. De advisering van met name gemeenten loopt goed en de samenwerking wordt steeds beter, bijvoorbeeld via z.g. watersprekuren. In 2014 zijn 521 adviesaanvragen ontvangen; in 447 gevallen was advisering nodig in de vorm van planadvies.

BAGGEREN: Het baggerprogramma, beschreven in de baggernota uit 2010, voorziet in het op diepte brengen van alle watergangen, zowel primair als overig. Dit is in 2022 afgerond. De focus ligt, conform de in de baggernota vastgelegde prioritering, tot nu toe vooral op het op diepte brengen en houden van het primaire water en het overige water waar Rijnland onderhoudsplichtig is. In 2014 is bijna 0,5 mln. m³ gebaggerd (ter vergelijking: in 2013 werd ruim 1 mln. m³ gebaggerd maar ook twee keer zoveel geïnvesteerd).

In 2014 is het baggeren van de stadswateren Leiden, de Ringvaart en de baggercluster 3 (Midden-Rijnland) en 4 (Bollenstreek-Noord) afgerond. Voor cluster 7 (Gouwe, Oude Rijn en Aarkanaal), is het laatste bestek in uitvoering gekomen; dit betreft een bestek dat is vertraagd i.v.m. asbestverdenking. Ook het baggerwerk toevoerkanalen Katwijk is afgerond, uitgezonderd een klein traject waar explosieven zijn gevonden. Dit wordt, als apart project en in nauwe samenwerking met de gemeente Leiden, opgepakt. In cluster 5 (Nieuwkoop) is één bestek afgerond en zijn twee bestekken nu in uitvoering; het laatste bestek wordt begin 2015 op de markt gezet. Voor cluster 2 (Bollenstreek-Zuid) zijn 4 bestekken gereed en zijn de laatste 2 bestekken in uitvoering.

Naast het op diepte brengen (achterstanden wegwerken), is het belangrijk om ook op diepte te blijven. Het baggerprogramma voorziet daarom ook in een regulier onderhoudsregime. In 2014 zijn de werken van de jaarschijven 2011 en 2012 afgerond en 2013 in bestek gereed, nadat dit eerder was aangehouden in verband met beoogde besparingen. Werk voor de jaarschijven 2014 en 2015 is in voorbereiding

Op basis van assetmanagement is, met name in het eerste deelgebied van het nieuwe cluster 8 (Oude Rijnzone), heel nauwkeurig bepaald waar en hoeveel er moet worden gebaggerd. Hiermee kan worden bespaard, maar het leidt ook tot een vertraging van een jaar. Het eerste bestek wordt medio 2015 aanbesteed.

Naast het primaire water, waar Rijnland verantwoordelijk voor is, is het ook belangrijk dat het overige water op diepte wordt gebracht en gehouden. Hiervoor is de onderhoudsplichtige (in sommige gevallen overigens ook Rijnland) verantwoordelijk. In de Drooggemaakte polder aan de Westzijde te Aarlanderveen heeft Rijnland een pilot uitgevoerd waarbij de ingelanden zelf, met een bijdrage van Rijnland, de overige watergangen baggeren. Dit deel van de pilot is (nagenoeg) afgerond en in de uitvoering succesvol gebleken. Een andere pilot, in de Polder Vierambacht, ging over het inzetten van de diepteschouw als middel om het overige water op diepte te krijgen. Deze pilot is afgerond. Er is voldoende kennis opgedaan om lessen te trekken voor het vervolg. Het college heeft besloten om niet alle watergangen op diepte te laten brengen door middel van handhaving. Hoe in de toekomst om te gaan met het overige water, is een discussie die in het WBP5 zal worden gevoerd.

Onderhoud aan watergangen bestaat, naast baggerwerkzaamheden, uit maai- en krooswerk en onderhoud aan beschoeiingen en – sinds 2011 – ook onderhoud aan natuurvriendelijke oevers. Rijnland heeft in dat kader een inventarisatie uitgevoerd naar de aanwezige natuurvriendelijke oevers. Waar nodig is in 2014 achterstallig onderhoud uitgevoerd en vervolgens wordt het onderhoud van de nvo's aan het maai- en kroosbestek toegevoegd. Het onderhoud van de nvo's in de Reeuwijkse Plassen is uitgevoerd door de aannemer die de oevers heeft aangelegd.

KUNSTWERKEN: Rijnland heeft vier boezemgemalen en bijna 400 poldergemalen. Regelmatig onderhoud is noodzakelijk. Voor boezemgemaal Gouda is in 2014 pompijn 1 opgeleverd. Pompijn 2 is grotendeels gereed en wordt begin 2015 opgeleverd. Aan het boezemgemaal Spaarndam is het benodigde kleinschalig onderhoud uitgevoerd en zijn onderzoeken naar de

Toelichting per programma

huidige status afgerond. Momenteel wordt de grootschalige renovatie vervanging van de dieselmotoren door elektrische aandrijving voorbereid. Deze vervanging volgt uit een business case die in het assetmanagement is uitgevoerd.

In 2014 zijn 15 poldergemalen vervangen of gerenoveerd en 5 gemalen wel gereed maar nog niet formeel opgeleverd. Hiermee is grotendeels de eerder geraamde 20 a 25 gemalen gehaald. Uitgangspunten zijn sober en doelmatig. Het assetmanagement gaat een steeds grotere rol spelen in de te maken keuzes hierin. In 2014 zijn wel de eerste gemalen aanbesteed die zijn overgenomen van de gemeente Leiden. Ten slotte is in 2014 ook de vervanging van de software van 80 poldergemalen afgerond.

Naast gemalen voert Rijnland ook onderhoud uit aan andere kunstwerken zoals stuwen, duikers en inlaten. Eind 2014 is gestart met de voorbereidingen om deze kunstwerken conform de aanpak van assetmanagement te inventariseren en prioriteren. In 2014 is gestart met de voorbereiding van de jaarlijks te vervangen grondduikers; de uitvoering zal in 2015 plaatsvinden.

ASSETMANAGEMENT: Om de doelen droge voeten en schoon water te kunnen realiseren is het belangrijk dat kunstwerken en watergangen goed worden onderhouden en waar nodig vervangen. De samenhang met risico's, kosten en waarden vormt daarbij de basis. Daar gaat assetmanagement over! De fysieke bedrijfsmiddelen, zoals keringen, kunstwerken, watergangen en zuiveringen, worden assets genoemd. Assetmanagement begint echt zijn vruchten af te werpen. Zo is de renovatie van boezemgemaal Spaarndam aangepast op basis van een business case, en zijn voor het baggerprogramma ten behoeve van het MJP en de begroting, grote besparingsmogelijkheden in beeld gebracht. Ook een faalkansberekening van boezemgemaal Katwijk heeft belangrijke en nieuwe inzichten opgeleverd. Per saldo levert assetmanagement nu al een besparing in de exploitatiekosten op van bijna € 6,0 mln. per jaar. Dit betekent niet dat we er al zijn, maar wel dat Rijnland op de goede weg is!

Wat heeft het gekost in 2014?

Bedragen x € 1 mln

Programma Voldoende water	Jaarrekening	Begroting na wijziging 2014	Begroting 2014	Vershil 2014	Vershil in %
Netto exploitatiekosten	44,2	45,5	45,8	-/- 1,6	-/- 3,5%

De exploitatielasten binnen het programma Voldoende Water zijn € 1,6 mln lager uitgevallen dan begroot. Deze € 1,6 mln is opgebouwd uit de volgende posten:

De kosten in de exploitatie zijn per saldo hoger dan begroot **(+/- € 0,2 mln)**, dit komt o.a. door:

- Hogere toevoeging voorziening Baggerwerken (+/- € 0,8 mln) conform oorspronkelijk beheersplan/begroting
- Hogere energiekosten (+/- € 0,3 mln)
- Lagere kosten diensten bemonstering analyse (-/- € 0,4 mln)
- Lagere onderhoudskosten (-/- € 0,2 mln)
- Lagere bijdragen aan Provincies (-/- € 0,2 mln)
- Lagere kosten vuilafvoer (-/- € 0,1 mln)

De opbrengsten zijn hoger uitgevallen dan in de originele begroting **(-/- € 1,2 mln)**. Dit is volledig toe te schrijven aan de hogere boekwinst uit verkoop van grond, water en duurzame goederen.

De kapitaallasten zijn in 2014 hoger geweest dan begroot **(+/- € 0,4 mln)**. Vanwege een opschoning van kleine investeringen van 2005 en jonger is er € 0,6 mln extra afgeschreven.

Toelichting per programma

De extra afschrijving is gedeeltelijk gecompenseerd door lagere rentelasten wegens een verschil in rekenrente en werkelijk betaalde rente.

Met name de doorbelasting van personele uren aan het programma Voldoende Water zijn lager dan begroot **(-/- € 1,0 mln)**.

Investeringsuitgaven (begroting na aftrek concernbrede korting)

Programma Voldoende water	Werkelijk 2014	Begroting 2014
Bruto investeringen (x € 1 mln)	52,0	60,0
Inclusief baggerwerken		

Per saldo is in 2014 € 8,0 mln. minder aan investeringsuitgaven gedaan dan begroot. De belangrijkste onder- en overschrijdingen op de begrote investeringsuitgaven 2014 zijn:

Minder uitgegeven dan begroot (€ -/- € 17,5 mln):

- Fasering i.v.m. in MJP en begroting vastgestelde besparingen (-/- € 4,5 mln): o.a. baggercluster 5 (Nieuwkoop), en -cluster 2 (Bollenstreek-Zuid), en watergebieds-plannen Nieuwkoop en Spaarnwoude;
- Vertraging door externe oorzaken (-/- € 4,0 mln): o.a. Nieuwe Driemanspolder, watergebiedsplan Zuid-Kennermerland en "21 peilbesluiten";
- Al in 2013 uitgevoerd in plaats van 2014 (-/- € 2,0 mln): o.a. baggercluster 6 (Ringvaart Haarlemmermeer);
- Scherpere raming -/- € 0,6 mln): o.a. watergebiedsplan Nieuwkoop;
- Scopewijziging (-/- € 1,2 mln): o.a. beschoeiingen Oegstgeesterkanaal.

Meer uitgegeven dan begroot (+/+ € 9,5 mln):

- Werk is in 2013 grotendeels afgerond maar de rekening kwam in 2014 (+/+ € 4,0 mln): o.a. baggercluster 3 (Midden Rijnland) en watergebiedsplan Vierambacht;
- Werk doorgeschoven uit 2013 naar 2014 door externe oorzaken zoals meer inspraak van de burgers (+/+ € 1,5 mln): peilbesluit Polder de Noordplas en baggercluster 4 (Bollenstreek Noord);
- Werk doorgeschoven uit 2013 naar 2014 door interne oorzaken (+/+ € 2,5 mln): o.a. peilvakken De Zilk,
- Scopewijziging (+/+ € 0,6 mln): baggercluster 4 (Bollenstreek Noord).

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar Bijlage 3.1-3.

Toelichting per programma**Programma GEZOND WATER****Omschrijving**

Als waterkwaliteitsbeheerder is Rijnland verantwoordelijk voor een goede chemische en ecologische toestand van het watersysteem. Deze beleidsdoelen zijn verwoord in WBP-4 en passen binnen de nationale en internationale regelgeving, zoals de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW vereist dat de grote wateren in de periode 2009-2027 in een goede toestand worden gebracht door het treffen van maatregelen. Om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren beheert Rijnland zuiveringstechnische werken (w.o. 27 afvalwaterzuiveringen), verleent vergunningen, handhaaft en treft maatregelen om het watersysteem optimaal in te richten, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het dieper baggeren van watergangen en het doorspoelen.

Onder het programma Gezond Water vallen 3 tactische doelen: *Kaderrichtlijn Water (KRW)*, *Schoon, Helder, Zoetwater* en *Afvalwaterketen*. Deze doelen zijn op hun beurt weer te verdeelen in 65 maatregelen en ca. 150 projecten.

Het programma Gezond Water liep in 2014 voor een belangrijk deel conform planning en conform eerdere rapportages. Voor de KRW zijn nagenoeg alle maatregelen in de geprioriteerde waterlichamen Nieuwkoopse plassen en Reeuwijkse plassen afgerond en zijn diverse onderzoeken (o.a. met de landbouw) afgerond. Tevens is het plan voor de tweede KRW periode opgesteld.

Voor het tactische doel Schoon, Helder, Zoetwater is vertraging ontstaan in het op orde brengen van de zwemwaterlocaties; dit is ondertussen wel opgepakt. De doelen voor het overige water konden nog niet worden bepaald omdat m.n. ecologische gegevens onvoldoende voorhanden waren. De uitbreiding van de KWA is één van de maatregelen waartoe besloten is in het Deltaprogramma; de voorbereiding hiertoe is in 2014 gestart.

Voor het tactische doel Afvalwaterketen zijn in 2014 de afspraken uit de begroting in belangrijke mate behaald. Er is voorspoedig gewerkt aan de diverse geplande renovaties en modificaties. Onverwacht grote aandacht was in 2014 nodig voor de gasveiligheid op diverse installaties. Als gevolg van tijdelijke maatregelen is Rijnland sinds 1 oktober weer "gasveilig". De implementatie van assetmanagement heeft geleid tot aanpassingen in voorgenomen activiteiten.

Het samenwerkingsproces in de waterketen is door de landelijke visitatiecommissie onder leiding van mw. Peijs beoordeeld als zeer positief. Eind 2014 hebben Rijnland en Dunea een contract afgesloten waarbij beide partijen samenwerken aan het beheer en onderhoud van de Rijnlandse persleidingen.

Wat hebben we bereikt in 2014?***Tactisch doel Kaderrichtlijn Water 'KRW'***

De Nota Schoon Water beschrijft de doelen voor de KRW. In de eerste planperiode zijn twee prioritaire gebieden opgepakt: de Nieuwkoopse Plassen, en de Reeuwijkse Plassen met het Stein Weidegebied.

NIEUWKOOP: In 2014 zijn de uitvoeringsmaatregelen in de Nieuwkoopse Plassen afgerond. Er loopt nog overleg over het sluiten van aflaten vanuit de plassen naar de omliggende polders. In overleg met Natuurmonumenten worden begin 2015 beheer en onderhoudstaken vastgelegd.

REEUWIJK: In de Reeuwijkse Plassen en het Stein Weidegebied zijn de meeste maatregelen in 2014 eveneens afgerond. Voor twee projecten is uitstel aangevraagd en verkregen in het kader van de subsidie. Maatregelen die sowieso nog doorlopen, zijn o.a. de pilot ijzersuppletie,

Toelichting per programma

het opstellen van het peilbesluit (met flexibel peil), en het baggeren van de overige watergangen door ingelanden, Staatsbosbeheer en de gemeente. Daarnaast wordt in 2015 een beheer- en onderhoudsplan opgesteld, in nauw overleg met ingelanden en betrokken partijen.

In beide gebieden is een meetprogramma gestart om te monitoren of met de gerealiseerde maatregelen de beoogde doelen worden gehaald. De resultaten worden in de jaarlijkse KRW-voortgangsrapportage opgenomen.

ONDERZOEK: Naast de hierboven genoemde uitvoeringsprojecten, zijn in de eerste planperiode van de KRW ook diverse onderzoeken en pilots opgenomen. In 2014 is met de boomteeltsector en bollensector onderzoek gedaan naar het verminderen van emissies van nutriënten en bestrijdingsmiddelen. Deze onderzoeken zijn afgerond. De onderzoeken leveren een set van kansrijke maatregelen op, die de komende periode samen met de sectoren moeten worden geïmplementeert.

KRW2: In 2014 is de tweede planperiode voor de KRW voorbereid en in maart door de VV vastgesteld. Begin 2015 worden de plannen terinzage gelegd. Ondertussen is de voorbereiding gestart voor een tweetal van de geprioriteerde gebieden.

Tactisch doel 'schoon, helder, zoetwater'

Het tactische doel schoon, helder, zoet, omvat alle kwaliteitsambities buiten de KRW-waterlichamen. Het gaat daarbij o.a. om zwemwater, zoetwater en vismigratie. In 2014 zijn de volgende resultaten bereikt.

OVERIG WATER: Voor de wateren buiten de KRW-waterlichamen moeten doelen voor waterkwaliteit en ecologie worden vastgesteld conform de KRW-systematiek en hiervoor zijn pas sinds medio 2014 landelijke richtlijnen bekend. Rijnland heeft hier in 2014 aan gewerkt. Doordat de benodigde gegevens onvoldoende dekkend, of van onvoldoende kwaliteit zijn, kon dit niet worden afgerond. Een meetactie is in gang gezet om ontbrekende gegevens alsnog in te winnen. Naar verwachting kunnen de doelen voor de overige wateren niet voor 2016 worden bepaald.

ZWEMWATER: De provincies hebben 43 locaties aangewezen als officiële zwemwaterlocatie. Deze moeten voldoen aan de eisen uit de Europese zwemwaterrichtlijn. Op alle locaties wordt gemonitord. Vijf locaties voldeden in 2014 (en eerder) niet op bacteriologische gronden. Hiervoor zijn, in nauw overleg met de beheerders, maatregelen in voorbereiding. Deze worden in 2015 afgerond.

BLAUWALGEN: Naast de eisen uit de zwemwaterrichtlijn, die zich met name richt op bacteriologische kwaliteit, is overlast door blauwalgen ook een belangrijk aspect voor zwemwaterlocaties. Op een aantal van deze locaties heeft Rijnland luchtmenginstallaties in gebruik waardoor de groei van blauwalgen wordt tegengegaan. De tijdelijke installatie in recreatiegebied Vlietland is in 2014 niet omgezet naar een definitieve installatie omdat er vertraging was ontstaan bij de netleverancier. Ondertussen is de behuizing van de definitieve installatie geplaatst en aan de verdere afronding wordt gewerkt. Bestaande installaties zijn blijven draaien, ook al omdat 2014 een relatief warm jaar is geweest met navenant veel overlast door blauwalgen.

VERZILTING: De huidige maatregelen om verzilting te bestrijden (o.a. afvoer van brak kwelwater), zijn op termijn niet voldoende. Zoetwater is daarom een van de deelprogramma's uit het Deltaprogramma. Hierin worden maatregelen voor de lange termijn voorbereid. Rijnland vertegenwoordigt de waterschappen landelijk in het nationale programmateam, en participeert in de regio West-Nederland. In 2014 is de voorkeursstrategie vastgesteld in de z.g. Deltabeslissing. De uitbreiding van de Kleinschalige water Aanvoorzieningen (KWA) is één van de maatregelen die in de voorkeursstrategie is opgenomen en hiertoe is dus besloten. In 2014 is de verkenning voor de uitbreiding van de KWA in samenwerking met HDSR gestart. Door het vergroten van de zeesluis in IJmuiden, bestaat het risico op toename van verzilting. Met Rijkswaterstaat is in 2014 afgesproken dat zij maatregelen nemen om dit te voorkomen; bij voor-

Toelichting per programma

keur bij de zeesluis zelf, maar als dat niet kosteneffectief is eventueel lokaal. Over de verdieping van de Nieuwe Waterweg loop een zelfde discussie maar hierover zijn nog een afspraken gemaakt.

INRICHTING: Een goede inrichting, en goed beheer en onderhoud is niet alleen essentieel voor de aan- en afvoer, maar ook voor de waterkwaliteit en ecologie. Buiten de KRW-waterlichamen worden diverse maatregelen in inrichting, beheer en onderhoud genomen ten behoeve van de kwaliteit en ecologie. Zo is onderzocht welke gemalen vispasseerbaar zouden moeten worden gemaakt, en waar visvriendelijk volstaat. Het onderhoud aan natuurvriendelijke oevers wordt aan de bestaande maai- en kroosbestekken toegevoegd. Zie hiervoor het programma Voldoende Water.

VERGUNNINGVERLENING en HANDHAVING: Om de inrichting en kwaliteit van het watersysteem op orde te houden, verleent en handhaaft Rijnland watervergunningen, en adviseert Rijnland in (ruimtelijk) plannen van derden. Door deregulering (zie Voldoende Water) neemt het aantal vergunningaanvragen af en het aantal meldingen toe. In 2014 zijn op het gebied van lozingen 23 vergunningen en 321 meldingen afgehandeld (tegen 8 en 295 in 2013). Handhaving is door de deregulering van de Keur, minder gebaseerd op controle en meer op voorlichting vooraf. Eind 2013 en begin 2014 heeft Rijnland voorlichting gegeven, middels informatiebrieven en presentaties, aan de bollenkwekers en meer op individuele basis aan boomkwekers. Daarnaast is ook gecontroleerd op naleving van de regels. In 2014 is dit gedaan, net als in voorgaande jaren d.m.v. surveillance op de toepassing van bestrijdingsmiddelen. Ook is er in diverse landbouwsectoren gecontroleerd op de in 2013 van kracht geworden regels van het Activiteitenbesluit. In de bollenstreek (bollenteelt) en door het gehele gebied van Rijnland (veehouderij) zijn bedrijfscontroles gedaan. De regio Boskoop (boomteelt) is dit projectmatig en straat voor straat gecontroleerd. Daarbij zijn bijna 800 bedrijven bezocht, waarbij 120 overtredingen zijn geconstateerd. Bij hercontroles waren reeds 50 overtredingen beëindigd. De actie krijgt een vervolg in 2015.

Tactisch doel 'Afvalwaterketen'

De resultaten worden hieronder nader toegelicht

ZUIVERINGSPRESTATIES: In 2014 zijn voor bijna alle afvalwaterzuiveringen (verder awzi) de waterkwaliteitseisen gehaald. Bij het beheren, bedienen en onderhouden van de awzi en het afvalwatertransportsysteem (verder awts bestaande uit de afvalwatertransportgemalen, verder awtg, en de afvalwatertransportleidingen, verder awtl) stuurt Rijnland scherp op het behalen van de vergunde waterkwaliteitseisen. Daarbij wordt waar mogelijk gestuurd en afgewogen op basis van risico en kosten. Het niet behalen wordt mede veroorzaakt door werkzaamheden aan zuiveringen. Waar mogelijk zijn beheermaatregelen doorgevoerd. Het sturen en afwegen op risico en kosten gebeurt wel, maar nog niet op structurele basis. Verdere implementatie van assetmanagement en de start van de centrale proceskamer met de daarbij behorende herstructurering van de afdeling gaan in de toekomst hierbij helpen.

In 2014 zijn explosieveiligheidsopleidingen gevolgd door alle medewerkers die nabij een vergistingsinstallatie werken. De veiligheidsopleidingen die medewerkers nodig hebben, zijn geborgd in de academie.

PROCESAUTOMATISERING: De implementatie van het zuiveringsinformatiesysteem 'Z info' is één jaar vertraagd. Het modelleren van Rijnlands awzi's in het systeem kost meer menscapaciteit dan geraamd; oplevering is voorlopig uitgesteld naar eind 2015. In 2014 is verder gewerkt aan de vervanging van het besturingssysteem (PLC) en het visualisatiesysteem (Scada). Conform planning is de standaardisatie voor de procesautomatisering en de bediening van de zuiveringsprocessen ontwikkeld en vastgesteld. Er is gestart met de realisatie van de projecten procesautomatisering en de voorbereiding van het inrichten van de Centrale Proces Kamer.

Toelichting per programma

ASSETMANAGEMENT EN STAAT VAN DE ASSETS: Assetmanagement heeft zich in 2014 verder ontwikkeld. Er is gestart met het toetsen van de projecten betreffende de zuivering technische werken die in het MJP zijn opgenomen. Voor de begroting 2015 heeft dat geleid tot het laten vervallen van één project omdat een doelmatiger oplossing mogelijk bleek en voor een aantal andere projecten is gekozen voor het uitstellen van de uitvoering.

In kader van het centraliseren van oude en kleine zuiveringsinstallaties in de Oude Rijnzone zijn in 2014 diverse projecten gestart en uitgevoerd. De realisatie van de awtg en awtl bij Boesingheliede en Stompwijk zijn afgerond. Bij Aardam West zijn de awtg en de awtl eind 2014 in gebruik genomen. De verkoop van het zuiveringsterrein aan de gemeente Nieuwkoop is praktisch rond. Aanleg van het awts Langeraar is gestart, geplande oplevering is begin 2016. Aanleg van het awts Rijsaterwoude is in voorbereiding. De awtg en awtl nabij Woubrugge en Hoogmade zijn in uitvoering. Oplevering is gepland 4e kwartaal 2015. Het awts bij Hazerswoude dorp is medio 2014 in bedrijf genomen. Het lagere bedrag dat in 2014 aan het sluiten van Hazerswoude is uitgegeven (circa € 0,4 mln) is voor het grootste deel een gevolg van een aanbestedingsvoordeel en het niet nodig hebben van de reserveringen onvoorzien en risico's. Het overgebleven krediet zal na het betalen van laatste rekeningen in 2015 worden teruggegeven.

In 2014 is gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoeringsmaatregelen uit de regiostudie Haarlemmermeer. Dit omvat uit twee deelprojecten, te weten: het amoveren van de awzi Heemstede en het amoveren van de awzi Rijsenhout en de awzi Aalsmeer. De projecten verlopen volgens tijdplanning. Het project awts Aalsmeer en Rijsenhout kent een lagere uitgave in 2014 doordat de tweede fase persleiding in samenwerking met Liander is vertraagd door lastige vestiging van zakelijk recht; dit is reeds eerder aan het bestuur gemeld. De eerste fase over een lengte van 1900 strekkende meter is in 2014 opgeleverd.

ATEX: Medio 2014 heeft de VV kredieten beschikbaar gesteld voor de aanpak van de gasveiligheid op de Rijnlandse awzi met vergisting. Er is bij aanvang afgesproken dat Rijnland voor 1 oktober 2014 "gasveilig" is en dat daarmee het explosiegevaar tot een minimum is teruggebracht. Dit is gerealiseerd. Huidige status is dat het explosiegevaar tot een minimum is beperkt met tijdelijke beheersmaatregelen. Begin 2015 wordt een aanvullend kredietvoorstel behandeld door de VV. Na de uit bedrijf name van de vergistingsinstallaties is bij inspecties gebleken dat de bestaande situatie veel erger is dan wat aan de buitenkant is waar te nemen. Hierdoor zijn extra maatregelen nodig wat langere doorlooptijden voor de renovaties met zich meebrengt. De in bedrijfstellingsdata schuiven hierdoor op.

Doel van de maatregelen is dat elke installatie zo spoedig mogelijk in 2015 voldoet aan de regels die gelden voor ATEX. De maatregelen bestaan uit technische aanpassingen, het voldoen aan procedures e.d. en het vergroten van het veiligheidsbewustzijn van de medewerkers. De eerste twee zullen in de loop van 2015 zijn gerealiseerd; de benodigde cultuurverandering vraagt meer tijd en wordt naar verwachting eind van het jaar een feit.

De vergistingsinstallaties van awzi Leiden Zuid-West, Alphen-Noord en Velsen zijn uit bedrijf genomen. De ATEX-aanpassingen van deze awzi zijn geprogrammeerd binnen de lopende renovatieprojecten.

Voor de slibverwerking op de zuivering Alphen-Noord is een business case opgesteld. Dit heeft geleid tot het besluit om de slibverwerking (inclusief gisting) te slopen. Een deel van het slib zal worden verwerkt op Haarlem-Waarderpolder en een deel van het slib zal worden gebruikt om de effluentkwaliteit op Alphen-Noord te verbeteren. Hiermee is ook de voorgenomen bouw van een warmtekrachtkoppeling (WKK) installatie op de AWZI Alphen-Noord komen te vervallen. Wel dienen de noodzakelijke modificaties uit te worden gevoerd voor een goede procesvoering bij het ontbreken van een gistingsinstallatie. Deze modificaties worden uitgevoerd binnen het lopende project en het beschikbaar gestelde krediet. Dit krediet wordt begin 2015 herzien en bijgesteld naar de nieuwe projectomvang.

Toelichting per programma

De vergistingsinstallaties van Haarlem-Waarderpolder en Leiden-Noord kunnen met tijdelijke maatregelen in bedrijf blijven. Ten aanzien van organisatorische (procedures, documenten) en menselijke (opleiding, kennis) aspecten zijn de eerste stappen gezet en er wordt een programma geschreven om dit voor de lange termijn te borgen. Naar verwachting zijn eind 2015 ook deze aspecten op orde.

De kosten voor de renovatie van de Awzi Velsen vallen in 2014 hoger uit doordat de aanpassingen aan de zogenoemde DEMON/Essde installatie en de ATEX maatregelen al in 2014 zijn gestart. De totale begroting is verhoogd, deze extra kosten zijn vooral voorzien in 2015 en 2016. De planning van de ATEX-maatregelen loopt uit en is medio 2015 gereed. Daarna kan de Demon in gebruik worden genomen. In januari 2015 wordt de kredietaanvraag voor de waterlijn en procesautomatisering in de VV behandeld.

De renovatie van Awzi Leiden ZW loopt volgens planning. ATEX-maatregelen worden versneld uitgevoerd. De meerkosten hebben de post onvoorzien verbruikt. Nadat installaties uit bedrijf zijn genomen is inzicht verkregen wat er moet gebeuren. De situatie is veel slechter dan verwacht.

In 2014 is gewerkt aan de afwikkeling van een zaak rond de nieuw gebouwde awzi Noordwijk. Rijnland is in een civiele procedure met een grondeigenaar over de staat waarin een gehuurd perceel voor grondopslag is opgeleverd. Begin 2015 vindt een zitting plaats.

SAMENWERKING: In 2014 is de bestuursopdracht voor een onderzoek naar de organisatie van het zuiveringsbeheer uitgevoerd. Het onderzoek is mede begeleid door een bestuurlijke klankbordgroep. Het onderzoek naar vijf mogelijke opties voor het op afstand zetten van het zuiveringsbeheer is afgerond in oktober 2014. Eerder is in 2013 is een verkenning uitgevoerd hoe de samenwerking tussen Delfland, Rijnland en Schieland in het zuiveringsbeheer eruit kan zien, of er voldoende draagvlak is voor vervolgstappen op samenwerking en wat de voor- en nadelen zijn ten opzichte van de huidige situatie en in het licht van de toekomstige ontwikkelingen in de afvalwaterketen. In 2014 is aan de VV voorgesteld de studies naar opties voor zuiveringsbeheer op afstand zetten en de verkenning naar samenwerking waterschappen voor afvalwaterketen in samenhang te bezien. Dit is gebeurd tijdens VV-beeldvorming in oktober en november 2014.

In de vijf subregio's van het samenwerkingsproces waterketen regio Rijnland is in 2014 voorspoedig gewerkt aan de activiteiten uit de intentieovereenkomsten gericht op het optimaliseren van investeringen, het beheer en het onderhoud. Eind 2014 is het eindrapport van de commissie Peijs verschenen. De commissie beoordeelt de voortgang in de regio Rijnland als zeer positief.

In 2014 zijn de drinkwaterbedrijven uitgenodigd om ambtelijk en bestuurlijk deel te nemen aan bijeenkomsten in de subregio's. Zij hebben inmiddels een of meer bijeenkomsten bijgewoond.

Rijnland en Dunea hebben eind 2014 een contract afgesloten voor een periode van drie jaar waarbij Dunea en Rijnland samenwerken aan het beheer en onderhoud van de Rijnlandse persleidingen per 1 januari 2015.

De samenwerking tussen Rijnland en Dunea in het kader van de SWWK is in 2014 gecontinueerd en loopt naar wens van de gemeente Noordwijkerhout.

IBA SYSTEMEN: Het nieuwe landelijke en Rijnlandse beleid omtrent IBA's (IBA staat voor Individuele Behandeling Afvalwater) betekent dat de kosten voor het beheer en onderhoud van IBA systemen door Rijnland in goed overleg met de gemeenten worden geminimaliseerd. Rijnland heeft alle gemeenten het aanbod gedaan om het beheer en onderhoud van IBA systemen klasse 2 en 3 te (blijven) doen tot uiterlijk 2030. De inschatting is dat door samen te werken de kosten omlaag gaan en de kwaliteit van dienstverlening omhoog. Ook geeft dit de gemeen-

Toelichting per programma

ten de ruimte om hun investeringen financieel helemaal af te boeken. Het ombouwen van IBA systemen klasse 2 en 3 tot een onderhoudsarm IBA systeem klasse 1 (verbeterde sceptorctank) blijkt technisch niet haalbaar en/of kapitaalvernietiging. Als gevolg van een wijziging van de Waterwet worden de contracten tussen Rijnland en de gemeenten niet verlengd. Zodra het contract is afgelopen (laatste 2019) zijn de kosten voor beheer en onderhoud voor rekening van de deelnemende gemeenten.

VERDUURZAMING: Rijnland heeft in 2014 verder gewerkt aan het vergroten van de duurzaamheid van de awzi's. HVC (verwerker van het Rijnlandse slib) heeft in 2014 een contract ondertekend met een derde partij om fosfaat uit de verbrandingsas van de slibverbrander in Dordrecht terug te winnen. Hierdoor wordt op zeer efficiënte wijze de maximale hoeveelheid fosfaat uit Rijnlands zuiveringsslib gewonnen. Rijnland heeft een onderzoeksvoorstel voor slibontwatering zonder PE (chemicaliën) ingediend bij de Stowa. Het voorstel is in 2014 gehonoreerd. Het praktijkonderzoek vindt plaats op awzi Zwanenburg en start in maart 2015.

Vanwege de bezuinigingen die nodig waren om de begroting 2015 op orde te krijgen en de voorrang voor wegwerken van achterstallig onderhoud aan het zuiveringssysteem, is met de Energiefabriek even pas op de plaats gemaakt. Echter, er wordt weer doorgegaan met voorbereiding van Energiefabriekwerken zodat de geplande investeringen (verkregen kredieten) zo mogelijk eind 2015 nog plaatsvinden en eind 2015 nieuwe kredietaanvragen voor vervolgw werken kunnen worden voorgesteld aan de VV.

Wat heeft het gekost in 2014?

Bedragen x € 1 mln

Programma Gezond water	Jaarrekening 2014	Begroting na wijziging 2014	Begroting 2014	Vershil 2014	Vershil in %
Netto exploitatiekosten	72,5	73,3	73,3	-/- 0,8	-/- 1,1%

De exploitatielasten binnen het programma Gezond Water zijn € 0,8 mln lager uitgevallen dan begroot. Deze € 0,8 mln is opgebouwd uit de volgende posten:

De kosten in de exploitatie zijn vrijwel gelijk aan de begroting. Enkele grote mutaties zijn:

- Hogere kosten voor slibafvoer (+/+ € 0,2 mln). Het betreft hier met name een prijsverschil.
- Hogere kosten voor bemonstering en analyse (+/+ € 0,5 mln).
- Lagere kosten voor grondstoffen slibverwerking (-/- € 0,2 mln)
- Lagere kosten voor advisering en onderzoek derden (-/- € 0,3 mln).

De kapitaallasten zijn in 2014 lager geweest dan begroot (**-/- € 1,1 mln**). Dit komt voornamelijk door lagere rentelasten, wegens een verschil in rekenrente en werkelijk betaalde rente. Daarentegen is er vanwege een opschoning van kleine investeringen van 2005 en jonger € 0,4 mln extra afgeschreven.

Met name de doorbelasting van personele uren en ondersteunende producten aan het programma Gezond Water zijn hoger dan begroot (**+/+ € 0,3 mln**).

De opbrengsten zijn per saldo lager uitgevallen dan in de originele begroting (**+/+ € 0,1 mln**).

Investeringsuitgaven (begroting na aftrek concernbrede korting)

Programma Gezond Water	Werkelijk 2014	Begroting 2014
Bruto investeringen (x € 1 mln)	32,7	34,5

Voor de investeringsuitgaven is in het programma Gezond Water € 1,8 mln minder uitgegeven dan begroot in 2014. Met name het toepassen van assetmanagement heeft grote invloed op het investeringsvolume (-/- € 3,8 mln). Dit betreft de projecten awts Rijnsaterwoude, vervan-

Toelichting per programma

gen bellenbeluchting awzi Schalkwijk, vervangen beluchting awzi Zwaanshoek en vervangen zeefbandpers en PE-installatie AWZI Nieuwe Wetering.

Ook een aanbestedingsvoordeel op het project awts Hazerswoude Dorp en vertragingen op de projecten "amoveren en aanleg afvaltransportsysteem awzi Aalsmeer /Rijsenhout, vervangen influentvijzels AWZI Katwijk en vervangen slibretourvijzels awts Langeraar" hebben invloed op het investeringsvolume (-/- € 2,6 mln).

Daarentegen is er € 4,0 mln. meer uitgegeven dan begroot, doordat projecten sneller liepen dan verwacht of niet begroot waren. Dit geldt voor onder meer de projecten amoveren awzi Aardam en awts, renovatie awzi Velsen (o.a. Atex) en uitbreiding awzi Leiden ZW (o.a. Atex). Ook is het project awtg Blauwstraat verschoven vanuit 2013 naar 2014.

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar Bijlage 3.1-3.

Toelichting per programma**Programma BESTUUR, ORGANISATIE EN DIENSTVERLENING****Omschrijving programma**

Naast de primaire programma's voor veiligheid, voldoende en gezond water is een effectieve en efficiënte organisatie een randvoorwaarde voor de realisatie van de concernbrede doelstellingen. Specifieke bestuurlijke activiteiten zoals verkiezingen, maar ook ondersteunende bedrijfsvoering en heffen en invorderen zijn ondergebracht in het programma BOD. Het programma ondersteunt de andere drie programma's, die gericht zijn op bestuurlijke doelen voor de kerntaken. Het doel van dit programma is het bieden van optimale ondersteuning, zodat de bestuurlijke en ambtelijke organisatie in staat zijn de gewenste resultaten aan onze omgeving te leveren.

Onder dit programma vallen de tactische doelen 'omgevingsgerichtheid', 'kwaliteit van de organisatie', 'kosteneffectiviteit' en 'organisatie is 'in control' en de beleidsvelden 'bestuur en externe communicatie', 'heffen en invorderen' en de ondersteunende producten.

Samenvatting resultaat 2014

De organisatie is volop in ontwikkeling en alle onderwerpen uit de begroting 2014 zijn opgepakt, hoewel enkele met een iets andere invulling. Wat betreft de omgeving heeft Rijnland veel inspanningen gedaan om van buiten naar binnen te denken (evenals in 2013) en staat relatief management hoog op het prioriteitenlijstje. Ook de interne organisatie staat niet stil. Het OrganisatieVerbeterPlan is geïntroduceerd in 2014 waarbij elke afdeling een veranderopgave heeft gekregen, die aan moet sluiten bij het van buiten naar binnen denken en de gewenste cultuurverandering. In 2014 zijn ook de Aquademie en het nieuwe functiehuis geïntroduceerd en deze zullen ondersteuning bieden, o.a. aan medewerkers, bij de organisatieontwikkeling. De samenwerking met Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard is in volle gang en zorgt voor een betere afstemming tussen de waterschappen, bijvoorbeeld op het gebied van ICT en Financien.

De voorbereidingen voor enkele belangrijke onderwerpen in 2015 zijn opgestart. De waterschapsverkiezingen komen er aan en het WBP5 is reeds in de opiniefase en zal in 2015 afgerond worden.

Beschrijving resultaten 2014

Tactisch doel 'omgevingsgerichtheid'

Externe klanttevredenheid

Rijnland is gestart met diverse projecten die de 'buitenwereld' meer naar binnen halen, waaronder de WBP5 gerelateerde actie 'Denkmeemetrijnland.net' en de TNS NIPO enquête. Tevens is er in juni 2014 een conferentie georganiseerd waar ook burgers voor zijn uitgenodigd met dit als onderwerp.

Er is een Klantcontactteam operationeel geworden waar de meldingen van burgers worden geregistreerd, doorgezet en afgehandeld met als doel het eeningang principe voor de burger.

Met het herijken van de servicenormen en de introductie van het OrganisatieVerbeterPlan en alle acties die daarbij reeds geïmplementeerd zijn (en zullen worden) op het gebied van gedrag, voldoet Rijnland in ieder geval reeds aan de Servicenormen, zoals die door de Unie zijn gesteld in de "Visie op dienstverlening". Deze werkwijze wijkt daarmee af van wat in de begroting stond, maar leidt tot hetzelfde resultaat.

Strategisch relatiemanagement

In de 2^e helft van 2014 is, zoals gevraagd in het OVP het relatiemanagement opnieuw beschouwd. Hiertoe is een plan van aanpak opgesteld om het relatiemanagement aan te passen aan de wijze waarop Rijnland om wil gaan met haar omgeving. In het tweede kwartaal van 2015 komt het plan van aanpak in het college van D&H.

Toelichting per programmaWaterschapsverkiezingen

De waterschapsverkiezingen worden op 18 maart 2015 tegelijk met de verkiezing van Provinciale Staten gehouden. In september 2014 is krediet verstrekt en de voorbereidingen zijn in volle gang.

Tactisch doel 'kwaliteit van de organisatie'

Mens en Organisatie**Aantrekkelijk werkgeverschap**

In 2014 is een nieuw functiehuis opgeleverd en is een positief advies verkregen hierop van de Ondernemingsraad. Alle medewerkers zijn geplaatst in dit nieuwe functiehuis. Per 1 januari 2015 vinden plannings-, voortgangs- en beoordelingsgesprekken plaats volgens deze nieuwe systematiek. Het jaar 2015 wordt gebruikt om met het functiehuis om te gaan en de werking te optimaliseren. Dit nieuwe functiehuis en de werking ervan levert betere ontplooiingsmogelijkheden voor medewerkers en meer flexibiliteit voor de organisatie en voor de medewerker zelf. Wij zijn hiermee uniek in de waterschapssector.

Ruimte voor ontwikkeling: de Rijnland Aquademie

In het najaar van 2014 is de Rijnland Aquademie formeel van start gegaan. Opleidingen worden centraal ingekocht en aangeboden. Alle medewerkers hebben toegang gekregen tot een digitale leeromgeving, waarmee ze zelf de regie kunnen voeren op hun persoonlijke ontwikkeling. Met de komst van de Aquademie is er één duidelijk, herkenbaar portaal als het gaat om leren, ontwikkelen en kennis delen bij Rijnland. Bovendien wordt leren ingezet om de organisatieontwikkeling te ondersteunen. Zo is gestart met het opzetten van een 'leerlijn OVP', voor de onderdelen projectbeheersing en assetmanagement. Ook de gewenste cultuurverandering, waarbij de blik meer op de omgeving is gericht, wordt door de Aquademie actief ondersteund.

Veilig en gezond werken

Het 12-maands voortschrijdend gemiddelde van het ziekteverzuim ligt met 4,3% onder het begrotingsdoel van 4,5%. Dit is een mooi resultaat, zeker gezien het OVP met onzekerheden bij medewerkers over de toekomst. Vitaliteit is inmiddels onderdeel van de gesprekscyclus. Het programma is uitgerold en blijft in ontwikkeling. Er is een groep enthousiaste medewerkers die gedurende het jaar het programma voor vitaliteit vorm heeft gegeven. Het thema 'werkdruk' is inmiddels opgepakt, waarbij diverse workshops (werkdruk/stress op het werk) zijn gehouden. Medewerkers geven aan hierdoor bewuster te worden van hun gedrag en beter te kunnen acteren op signalen.

Het Veiligheid Informatie Systeem (VIS) is bedoeld om het veiligheidsbewustzijn te meten. Het is operationeel en heeft inmiddels een verdere ontwikkeling doorgemaakt. Periodiek worden observatierondes t.a.v. veiligheid gelopen om VIS te toetsen aan de praktijksituatie. Er wordt steeds beter gestuurd op de indicatoren. De uitdaging ligt in het actueel en onder de aandacht houden van het VIS. Het verder verbeteren van veilig werken wordt in 2015 vervolgd.

Interne klanttevredenheid

De benchmark Vensters voor Bedrijfsvoering 2013 inclusief een uitvraag over klanttevredenheid is in de organisatie besproken en de verbetermaatregelen zijn in 2014 door meest betrokkenen opgepakt. In 2014 is wederom deelgenomen aan deze benchmark maar het onderdeel klanttevredenheid wordt in 2015 uitgevraagd.

Informatievoorziening en bedrijfsvoering

De strategische sturing op informatievoorziening wordt vormgegeven door de nieuwe rol van Chief Information Officer (CIO). De CIO voert deze rol uit voor Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard gezamenlijk.

Het (te) grote aantal lopende ICT-gerelateerde projecten maakte in 2014 dat er onvoldoende capaciteit was om alle projecten tijdig te realiseren. Het heeft geen gevolgen gehad voor de

Toelichting per programma

gewone bedrijfsvoering en inmiddels heeft Rijnland maatregelen genomen om het capaciteitsknelpunt op te lossen. Voor nieuwe projecten wordt de uitvoering bij voorkeur ook in samenwerking met Schieland en de Krimpenerwaard opgepakt. In 2015 worden de plannen uitgewerkt om te komen tot een gezamenlijke organisatorische eenheid voor ICT-dienstverlening.

Werken onder architectuur

Het Informatiebeleidsplan is vervangen door de nieuwe gezamenlijke I&A-visie van de waterschappen Schieland en de Krimpenerwaard, Delfland en Rijnland. Met Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard wordt het werken onder architectuur zoveel mogelijk gezamenlijk uitgevoerd. In de sturing op projecten wordt nu altijd een architectuurtoets uitgevoerd en wordt expliciet besloten om projecten al dan niet onder architectuur uit te voeren.

Basisregistraties

Het gegevensmagazijn basisregistraties is in productie genomen en Rijnland heeft nu het nieuwe zaaksysteem voor meldingen aangesloten op de basisregistratie personen. Voor wat het gebruik van Gemeenschappelijke Basis Administratie-gegevens vindt nog discussie plaats met de centrale overheid over de autorisaties om dit efficiënt te kunnen doen. In 2015 zullen andere applicaties worden aangesloten op de basisregistraties.

Informatiebeveiligingsplan

Het project informatiebeveiliging en bedrijfscontinuïteit verloopt goed. Eind 2014 heeft Rijnland conform de gemaakte afspraak risico-gebaseerd de belangrijkste maatregelen getroffen en heeft deze op een goed niveau werkend. Conform planning zal het project eind 2015 volledig zijn afgerond. In 2014 is aan dit project toegevoegd dat de invoering in samenwerking met HHSK wordt gedaan en dat het implementatieplan wordt afgestemd op de eisen van de Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA). Ook is tussentijds besloten dat de uitwijkvoorziening eerder gerealiseerd moet worden. Dat is gelukt, de benodigde apparatuur is nu al in 2014 opgebouwd en zal in februari 2015 op een externe locatie operationeel worden als de netwerkleverancier de aansluiting activeert en de applicaties getest zijn.

Herautomatisering financieel-administratieve processen

De aanbesteding van de herautomatisering van de financieel administratieve processen van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard is afgerond en het contract met de leverancier is in december ondertekend. Bij de aanbesteding is gebruik gemaakt van een innovatieve contractvorm (prestatie-inkoop) waarmee een grotere rol aan de markt is toebedeeld. Het krediet is verlaagd omdat er gebruik gemaakt is van een andere financieringsvorm (software as a service) wat wil zeggen dat de initiële investering relatief klein is, maar gedurende het gebruik als een abonnement wordt betaald naar gelang het aantal gebruikers. De totale kosten vallen lager uit dan begroot was bij de aanvraag van het krediet. Door actief te sturen op het aantal effectieve gebruikers, kunnen de kosten verder worden beheerst. Er is gestart met een nadere uitwerking van het geharmoniseerde procesmodel en het voorbereiden van de organisaties op de nieuwe manier van administreren. Het project loopt hiermee op schema. Vanaf 1 januari 2016 zal er vanuit een gezamenlijke eenheid met een nieuw systeem geadministreerd worden.

Modems

De inschatting is dat het vervangen van modemverbindingen analoge lijnen drie maanden uitloopt t.o.v. de oorspronkelijke planning van oplevering op 31-12-2014. De redenen van het uitlopen zijn divers (van vergunning aanvragen tot storingen in het netwerk tot onjuiste basisgegevens om analoge lijnen om te zetten naar een nieuwe techniek). Deze redenen zijn van dien aard dat deze opgelost kunnen worden. De bedrijfsvoering en de beschikbaarheid van de assets zijn niet in het geding en er zijn geen extra kosten mee gemoeid.

Innovatie

Rijnland doet veel aan innoveren, maar het is niet altijd zichtbaar. Daarom is in 2014 voor het bestuur een overzicht opgesteld van alle duurzame en innovatieve projecten en activiteiten, dat begin 2015 aan de VV wordt aangeboden.

Toelichting per programma

Rijnland maakte in november 2014 kans op de Waterinnovatieprijs van de UvW met de app om bewoners zelf het waterpeil te laten meten bij Reeuwijk. We belandden op een eervolle vierde plaats. Via inloopsessies etc. vergaarden we innovaties om in te zenden. Ook organiseerden we met de provincie Noord-Holland e.a. het WaterInnovatioNH congres in december 2014, waar we vooral de zoetwateropgave van Haarlemmermeer hebben besproken.

De ideeënbus (voor medewerkers) wordt nieuw leven ingeblazen en is gekoppeld aan het platform Innovatie en Duurzaamheid. Nieuw is de teamprijs; innoveren is immers vaak teamwork. (Sociale) innovatie is volop in ontwikkeling binnen de waterschappen, de uitwisseling is goed van start gegaan in 2014 (congressen, publicaties, website).

Duurzaamheid

Zie ook de diverse programma's.

Duurzaamheid focuste op energie (besparing, opwekking) en duurzaam aanbesteden in de waterbouw. Zo is gewerkt aan een energie-effecientieplan (EEP) voor het watersysteem (begin 2015 gereed) en krijgt het EEP zuiveren een nieuwe impuls. Opvallende trend is de belangstelling van bewonerscollectieven en bedrijven om zonneweiden te realiseren op onze terreinen bij de awzi's. Op 7 januari 2015 tekende Rijnland de eerste intentieovereenkomst met een bewonerscollectief om dit voor enkele awzi's rondom Alphen van de grond te krijgen.

Rijnland heeft voorts stappen gemaakt om de zgn. Aanpak Duurzaam GWW (grond-, weg- en waterbouw) te implementeren. De Aanpak reikt instrumenten aan om zo duurzaam mogelijk te werken, denk aan materiaal- en energiegebruik. De Aanpak Duurzaam GWW wordt door veel partijen gevolgd, zowel overheid als bedrijfsleven. De komende jaren wordt het stapsgewijs ingevoerd.

Duurzame inkoop

Jaarlijks wordt in het eerste kwartaal het percentage gemeten van het voorgaande jaar. Indien nodig/gewenst wordt ook nog door een externe partij een monitor duurzaam inkopen uitgevoerd. Gedurende het lopende jaar wordt bij elke aanbesteding door inkoop gestuurd op het meenemen van de duurzaamheidscriteria.

Calamiteitenorganisatie

Het netcentrisch werken is geïmplementeerd. Focus ligt op instandhouding van de goede werkende calamiteitenorganisatie en samenwerking met netwerkpartners waar nodig, zoals in dijkkringverband. Naar aanleiding van de evaluatie van een calamiteit waterbezwaar in 2014 en een algemene evaluatie van de werking van de calamiteitenzorg is een verbeterplan opgesteld. Belangrijke aspecten zijn een versterking van de risico- en crisiscommunicatie en een betere borging van de plan-do-check-act cyclus in de organisatie. Deze zullen uiterlijk in de eerste helft van 2015 gereed zijn.

Internationale samenwerking

Onder de vlag van Dutch Water Authorities (DWA) is door Rijnland samen met alle andere waterschappen een nieuwe richting ingezet op het gebied van Internationaler Samenwerking. De waterschappen vormen hiermee internationaal één gezicht naar buiten. De Nieuwe Nota Buitenlandbeleid 2014-2018 is in 2014 vastgesteld. De lopende projecten in Tanzania en Roemenië lopen goed. In Zuid-Afrika zal in 2015 een nieuw project worden gestart. Ook zal Rijnland in 2015 een bijdrage gaan leveren aan projecten in Bangladesh. Het project Integrated Coastal Zone Management in Roemenië was in afwachting van een bezwaar op een gunning van een studie die extern was aanbesteed. Inmiddels is deze blokkade opgelost.

Tactisch doel 'kosteneffectiviteit'Besparingen (BAW)

In het Bestuursakkoord Water hebben de waterschappen zich verplicht tot het behalen van de besparingen in ondermeer de afvalwaterketen en de bedrijfsvoering. Rijnland heeft de doelmatigheidswinst die voor 2014 gepland was, ruim gerealiseerd. Voor de (afval)waterketen heeft de visitatiecommissie onder leiding van Karla Peijs onderzoek gedaan naar de voortgang van

Toelichting per programma

de doelmatigheidsopgave. De commissie heeft de voortgang van onze regio als zeer positief beoordeeld.

Geplande doelmatigheidswinst BAW - Per categorie - € mln t.o.v. 2010	Opgave 2014	Realisatie 2014	Score	Toelichting
Kapitaallasten	2,2	2,8	+	Met name invoering assetmanagement (afsluiten project €0,4 mln), uitstel verkiezingen (€0,4 mln), hogere lasten SBG (-/- €0,2 mln)
Personele lasten	1,8	1,8	+	
Inhuur en advies derden	1,7	2,1	+	Lagere advies- en onderzoekskosten derden
Energie: prijs en hoeveelheid	3,2	3,2	+	
Onderhoud	0,6	1,1	+	Met name cultuurtechnisch onderhoud
Overdracht van sluizen, bruggen, pont e.d.	0,0	0,0	+	
Verstrekken subsidies baggeren en aanleg nvo's	0,6	0,6	+	
Stichting Beheer van het Gemeeneland	0,6	0,6	+	
Storting voorziening baggerwerken	6,3	6,3	+	
Samenwerking laboratoria: Aquon	0,6	0,5	+	
Samenwerking belastingen: BSGR	0,4	0,5	+	
Verkoop eigendommen	0,3	1,5	+	Extra inspanning op verkoop eigendommen
Overigen	0,7	0,0	-	De besparing op vuilafvoer is niet t.o.v. 2010 behaald en wordt dus niet (meer) meegenomen voor BAW (€0,2 mln). Bij chemicaliën is sprake van een gunstige prijsontwikkeling (-/- €0,1 mln). Voor slib geldt het tegenovergestelde (€0,4 mln). De telefoonkosten zijn €0,2 mln hoger.
Totaal	18,9	20,9	+	

Op verzoek van de VV heeft de accountant een onderzoek gedaan naar het realiteitsgehalte van de ingeboekte besparingen. Uitkomst was dat de prognose en de realisatie van de bezuinigingen Bestuursakkoord Water terecht en voor het juiste bedrag zijn gerapporteerd in diverse P&C-rapportages.

Samenwerkingsverbanden

Rijnland participeert in meerdere samenwerkingsverbanden op het gebied van bedrijfsvoering en het primair proces, vooral met de buurwaterschappen. De verschillende samenwerkingsverbanden bieden ruimte om per onderwerp tot een maatwerkarrangement te komen qua tempo en qua partners. De mate waarin de samenwerking opgezocht wordt, verschilt dan ook per onderwerp. Binnen de andere bestuursprogramma's en de andere tactische doelen van BOD worden waar van toepassing diverse samenwerkingsverbanden toegelicht. Hier wordt vooral de samenwerking met Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard beschreven.

Samenwerking met Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard

In 2014 heeft de samenwerking met de Hoogheemraadschappen van Schieland en de Krimpenerwaard en Delfland verder gestalte gekregen. Op het gebied van financiële administratie werken Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland aan een gezamenlijke organisatorische eenheid. Er is een blauwdruk voor de eenheid opgesteld, en de aanschaf en implementatie van een gezamenlijk administratiesysteem (software) is gegund. In 2014 is ook besloten tot een gezamenlijke organisatorische eenheid voor Informatisering en Automatisering (I&A). Delfland volgt in een ander tempo. Met de vorming van deze twee eenheden worden kosten bespaard, de kwetsbaarheid verminderd, en de kwaliteit van de dienstverlening verhoogd. De locaties zijn inmiddels bepaald. De financiële administratie wordt gehuisvest bij Schieland en de Krimpenerwaard en informatiemanagement en automatisering bij Rijnland.

De koers van de samenwerking is veranderd: daar waar Schieland, Delfland en Rijnland eerst elkaars "preferred partners" waren, wordt er nu voor gekozen om per onderwerp te kijken wie de beste samenwerkingspartners zijn. Voor de afvalwaterketen is een verkenning uitgevoerd, maar het nieuwe bestuur zal de keuze voor een organisatievorm maken.

Toelichting per programmaBelastingopbrengstenProces en productie

In 2014 zijn de combikohieren conform de reguliere planning geproduceerd. De Belasting-samenwerking Gouwe Rijnland(BSGR) blijft investeren in het verbeteren van de kwaliteit van de bestanden wat leidt tot hogere opleggingen. In 2014 is hard gewerkt aan het wegwerken van achterstanden en het up-to-date brengen van de gegevens in de bestanden en het wegwerken van verschillen tussen de basisregistraties. Deze kwaliteitsverbeteringen hebben geresulteerd in een ISAE 3402 verklaring(een gestructureerd risicomanagement model), waar de BSGR met recht trots op is. Verder zijn de perceptiekosten gedaald door kostenbeheersing binnen de bedrijfsvoering van de BSGR. Er dient nauwlettend gevolgd te worden dat een verdere daling niet de kwaliteit van de gevraagde dienstverlening in gevaar brengt.

Opbrengsten

Einde jaar heeft dit geresulteerd in een totale belastingopbrengst van € 170,1 mln. (begroot 170,4 mln.) Het verschil wordt met name veroorzaakt door achterblijvende opbrengsten uit ongebouwd (€ 0,4 mln.) en bedrijven (€ 0,4 mln.) en hogere opbrengsten uit ingezetenen (€ 0,2 mln.) en zuiveringsheffing huishoudens (€ 0,4 mln.). Bij de bedrijven blijft de opbrengst zuiveringsheffing achter met € 0,3 mln. door het bijstellen van de prognoses voor de definitieve aanslagen 2012 t/m 2014.

Prognose

Einde jaar rest een nog op te leggen bedrag voor diverse belastingen van € 2,9 mln, voor met name gebouwd (€ 1,9 mln.). Het betreft met name te laat aangeleverde WOZ-waarden van niet deelnemende gemeenten die voor een deel niet gematcht kunnen worden met de BSGR gegevens waardoor de aanslagen niet tijdig kunnen worden opgelegd. Er zal komend jaar extra inzet worden gepleegd om eerder duidelijkheid te verkrijgen over de status van de betreffende WOZ-objecten zodat er daadwerkelijk inning mogelijk wordt en duidelijkheid wordt verschaft over de juistheid en hardheid van de prognoses.

Debiteurenstand

Einde jaar is de debiteurenstand openstaande belastingvorderingen € 15,9 mln. Dit is vergelijkbaar met voorgaand jaar.

Kwijtschelding

Er zijn in totaal 32.152 verzoeken ingediend welke zoveel mogelijk via het inlichtingenbureau worden getoetst en automatisch afgehandeld (56,7%). Het percentage toegewezen verzoeken blijft stabiel (werkelijk: 81,6% t.o.v. begroot: 82,0%). Het bedrag wat gemoeid is met de kwijtscheldingsverzoeken is gestegen naar € 5,4 mln. (begroot € 5,0 mln.). Deze toename wordt grotendeels veroorzaakt door de economische crisis, maar ook door de verruiming van de kwijtscheldingsmogelijkheden waarvoor Rijnland deels wordt gecompenseerd uit een landelijk fonds voor nog voorlopig maximaal 4 jaren.

Oninbaar

Het percentage oninbaar is gestegen naar 0,49 %, dit is nagenoeg de norm van max 0,50 % zoals vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO).

Bezwaarschriften

In totaal zijn 12.822 bezwaarschriften ontvangen, waarvan er einde jaar nog 338 in behandeling zijn. Door het inhuren van capaciteit zijn de achterstanden nagenoeg weggewerkt. Er is een zeer grote afname van WOZ bezwaren geconstateerd. Dit is een landelijke tendens, veroorzaakt door de dalende WOZ waardering.

Arrest Hoge Raad natuurterreinen

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 7 november 2014 antwoord gegeven op de langlopende vraag wanneer een perceel voor de watersysteemheffing als natuurterrein moet worden aangemerkt en wanneer niet. Als gevolg van het arrest stijgt het oppervlak natuurterreinen ten

Toelichting per programma

coste van het oppervlak ongebouwd. Dit resulteert in een stijging van het tarief ongebouwd. Met inachtneming van het arrest worden in de loop van 2015 de betreffende bezwaarschriften tegen de aanslagen ongebouwd 2011 tot en met 2014 door de BSGR afgehandeld en de aanslagen gecorrigeerd. Omdat deze percelen ten onrechte niet als natuurterreinen (met een lager tarief) zijn aangeslagen moet over die periode in totaal € 0,3 mln worden terugbetaald. In deze jaarrekening is met dit bedrag rekening gehouden.

Prestatie-indicatoren	Rekening 2014	Begroting 2014	Rekening 2013
Perceptiekosten als percentage van de belastingopbrengst	3,63%	3,67%	3,88%
Bedrag oninbaar	796.117	650.234	659.997
Bedrag oninbaar als percentage van de belastingopbrengst	0,49%	0,39%	0,42%
Bedrag kwijtschelding	5.457.686	5.041.604	5.061.355
Bedrag kwijtschelding als percentage van de belastingopbrengst	3,33%	3,06%	3,22%
Percentage toegewezen kwijtscheldingsverzoeken	81,60%	82,00%	82,40%
Kwijtscheldingsnorm	100,00%	100,00%	100,00%

Beheersomvang en potentiële werkvoorraad	Rekening 2014	Begroting 2014	Rekening 2013
Aantallen heffingseenheden bruto			
Ingezetenen, aantal heffingsplichtige woonruimten	516.995	515.250	513.169
Gebouwd, WOZ-waarden x € 1 mln	167.240	166.795	175.525
Ongebouwd, aantal heffingsplichtige hectaren *	53.017	55.950	55.676
Natuurterreinen, aantal heffingsplichtige hectaren *	20.567	19.250	19.323
Wegen, aantal heffingsplichtige hectaren	7.943	7.950	7.953
Zuiveringsheffing, aantal heffingsplichtige vervuilingseenheden	1.526.584	1.519.000	1.515.766
Verontreinigingsheffing, aantal heffingsplichtige vervuilingseenheden	18.996	19.000	16.586

* Arrest Hoge Raad: afname ongebouwd en toename natuur. Ook minder ha ongebouwd vanwege blokkade van een aantal percelen vanwege objectafbakening. Opwerking bestanden in 2015.

Tactisch doel 'Organisatie is in control'

Rechtmatigheid en doelmatigheid

Concerncontrol heeft alle interne controles en audits conform planning uitgevoerd. Uit de interne controles over 2014 kwam naar voren dat de organisatie qua rechtmatigheid nog meer taakvolwassen is geworden en ruim voldoet aan de rechtmatigheidstoets van de accountant.

Audits

In 2014 zijn de volgende audits verricht:

Audit proces energiereductie binnen proces zuiveren en audit waterplannen. Van beide audits zijn de aanbevelingen overgenomen door directie en uitgezet in de organisatie. Daarnaast zijn navolgingsonderzoeken gedaan van audit proces P2P (factuurafhandeling) en proces Schouw. Verder zijn audits gestart naar de doelmatigheid van grondverwerving en belastingheffing bedrijven. Deze zijn het eerste kwartaal van 2015 gereed.

WBP5

Elke zes jaar moeten waterschappen het beleid en de aanpak die noodzakelijk is om de taken goed te kunnen uitvoeren, vastleggen in een zogeheten Waterbeheerplan. Het huidige Waterbeheerplan loopt tot en met 2015. Voor de periode 2016-2021 komt er dus een nieuw Waterbeheerplan: WBP5. De voorbereidingen voor het nieuwe WBP5 zijn gestart in 2014. Hierbij wordt interactief in een aantal fases met burgers, bedrijven, overheidspartners en belangengroepen gewerkt. De fases zijn:

Beeldvormingsfase: Voorjaar 2014 hebben we met de campagne 'Denk mee met Rijnland' een uitgebreid proces gevoerd met de omgeving. Daarin onderzochten we welke wateronderwerpen burgers, ondernemers, overheden en belangengroeperingen belangrijk vinden. Ook hebben we gevraagd wie graag met Rijnland wil samenwerken aan deze plannen voor de toekomst. De opbrengst hiervan heeft ons blij verrast. Onze partners hebben aangegeven graag

Toelichting per programma

met Rijnland aan de slag te willen om het gebied nog veiliger en schoner te maken en hebben daarvoor goede ideeën en suggesties aangeleverd.

Opiniefase: In de opiniefase zijn we met het huidige bestuur in september 2014 op zoek gegaan naar de drijfveren van de verschillende fracties (**het waarom**). Deze drijfveren zijn tijdens de VV van 7 januari 2015 uitgewerkt in richtinggevende kaders (**het hoe**). Op basis van deze informatie zijn vervolgens de te maken keuzes voor WBP5 gedefinieerd (**het wat**).

Alle resultaten zijn opgenomen in de bouwstenennota. In deze nota zijn de eerste richtingen voor het nieuwe Waterbeheerplan weergegeven. Geen in beton gegoten spoorboekje met dienstrooster, maar een palet van kansen en haalbare en betaalbare ambities, waarover we het gesprek met de omgeving zijn aangegaan in winter van 2014/2015. Alle opgehaalde resultaten tot en met maart 2015 zijn gebundeld in het WBP5-informatiepakket, zodat het nieuwe bestuur een vliegende start kan maken met het verder afronden van het WBP5-proces.

Besluitvormingsfase: Najaar 2015 volgt de besluitvormingsfase met daarin onder andere de wettelijk verplichte inspraakprocedure.

Risicomanagement

Risicomanagement staat niet op zichzelf, maar is afgeleid van de strategie, werkwijzen en diverse projecten binnen Rijnland. Voor en tijdens het nemen van een besluit is het zaak dat de besluitvormers zich bewust zijn van de risico's en de bijbehorende risicobereidheid. In de VV van september 2014 is het risicomanagementbeleid van 2011 geëvalueerd en werd de voortgang als positief ervaren. Rijnland is van oudsher alert op uiteenlopende risico's en bouwt deze stille kracht verder uit, zowel instrumenteel als mentaal. Omgaan met risico's is in 2014 onder meer benadrukt in het programma asset management, informatiebeveiliging, projectbeheersing en integriteit / morele kompas.

Wat heeft het gekost in 2014?

Bedragen x € 1 mln

Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening	Jaarrekening 2014	Begroting na wijziging 2014	Begroting 2014	Vershil 2014	Vershil in %
Netto exploitatiekosten	30,1	32,2	32,9	-/- 2,8	-/- 8,5%

De exploitatielasten binnen het programma BOD zijn € 2,8 mln lager uitgevallen dan begroot.

Dit heeft de volgende oorzaken:

De kosten in de exploitatie zijn per saldo lager dan begroot (**-/- € 0,7 mln**). Dit komt o.a. door:

- Lagere opleidingskosten (-/- € 0,3 mln),
- Overige contributies en subsidies en diensten door derden (-/- € 0,6 mln),
- Hogere kosten voor aanschaf hard- en software (+/+ € 0,3 mln),

De opbrengsten zijn hoger dan begroot (**-/- € 0,4 mln**). Dit heeft te maken met de doorbelasting van kosten voor waterschapstalent naar diverse Waterschappen (-/- € 0,2 mln) en hogere opbrengst diensten derden (-/- € 0,2 mln).

Lagere kosten van de ondersteunende afdelingen leiden ertoe dat de doorbelasting van personele uren aan het programma BOD ook lager zijn dan begroot (**-/- € 1,7 mln**).

Toelichting per programma*Investeringsuitgaven (begroting na aftrek concernbrede korting)*

Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening	Werkelijk 2014	Begroting 2014
Bruto investeringen (x € 1 mln)	2,8	2,5

De investeringsuitgaven voor BOD zijn € 0,3 mln hoger uitgevallen dan in de begroting 2014 geraamd. Er is meer geïnvesteerd in informatievoorziening (+/+ € 0,7 mln); met name voor het informatiebeveiligingsplan waarbij o.a. om de uitwijklocatie eerder te kunnen realiseren, uitgaven naar voren zijn gehaald, en de herautomatisering van de financiële processen waarbij de eerste termijn van de aanschaf eerder is betaald dan vooraf geraamd en externe expertise gevraagd is bij innovatieve contractvorming met meer marktwerving.

Er is ook meer geïnvesteerd in huisvesting (+/+ € 0,7 mln). Voor het renoveren van de twee historische gemalen en voor het herstellen van twee dienstwoningen zijn uitgaven verschoven vanuit 2013, waardoor er meer uitgaven in 2014 verantwoord worden dan oorspronkelijk geraamd. Een van de dienstwoningen is inmiddels volgens plan verkocht. Voor de herinrichting uit 2012 zijn de laatste openstaande (financiële) zaken afgerond.

Daarentegen blijven de uitgaven voor de Waterschapsverkiezingen achter op de raming vanwege een ander factureringsverloop (-/- € 0,7 mln) en is de planning van E-HRM verschoven van 2014 naar 2015 (-/- € 0,4 mln), vanwege landelijke ontwikkelingen.

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar Bijlage 3.1-3.

1.2 PARAGRAFEN

Ontwikkelingen 2014 ten opzichte van de programmabegroting 2014

Ingaande 1 januari 2005 is de activeringsdrempel in de nota vaste activa gesteld op € 50.000. In de jaarrekening 2014 is het voordelige exploitatieresultaat met € 1,2 mln verlaagd door alle kleine investeringen van 2005 en jonger (< € 50.000) hierop extra af te schrijven. Extra afschrijven c.q. opschonen van het investeringsbestand heeft een positieve invloed op de houdbare schuld en het investeringsbestand voor het nieuwe financiële pakket ingaande 2016.

Vanwege een uitspraak van de Hoge Raad inzake het arrest uitbreiding areaal natuurterreinen is ten laste van de exploitatierekening 2014 rekening gehouden met terugbetaling van € 0,3 mln. over de periode 2011-2014.

Als gevolg van het online verkopen van eigendommen is de opbrengst uit de verkoop van eigendommen in 2014 positief beïnvloed met een bedrag van € 1,3 mln.

Er is één nieuwe reserve gevormd, te weten: reserve opschoning kleine investeringen tot 2005. Conform de verslaggevingsvoorschriften kunnen kleine investeringen tot 2005 in 2014 niet ten laste van het exploitatieresultaat worden gebracht. Dit kan pas na besluitvorming van de resultaatbestemming door de VV in april 2015.

Voor het overige zijn er geen afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen, zoals deze voor de programmabegroting zijn gehanteerd.

Paragraaf incidentele baten en lasten

Het volgende overzicht geeft de incidentele baten en lasten weer.

	Totaal verschil t.o.v de begroting	Waarvan incidenteel
LASTEN		
1. Rente en afschrijvingen	1,1	-/- 1,2
2. Personeelslasten	-/- 0,6	0,4
3. Goederen en diensten van derden	1,8	0,0
4. Bijdragen aan derden	0,0	0,0
5. Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	-/- 0,6	0,0
Saldo lasten	1,7	-/- 0,8
BATEN		
6. Financiële baten	0,2	0,2
7. Personeelsbaten	0,2	0,0
8. Goederen en diensten aan derden	1,5	1,3
9. Bijdragen van derden	0,1	0,0
10. Waterschapsbelastingen	-/- 0,9	-/- 0,2
11. Interne verrekeningen	3,2	0,0
Saldo baten	4,3	1,3
Saldo baten en lasten	6,0	0,5
12. Onttrekkingen aan reserves	0,0	0,0
13. Egalisatie van tarieven	0,0	0,0
14. Toevoeging rente aan reserves	0,0	0,0
15. Toevoeging algemene reserves	-/- 0,8	-/- 0,8
Totaal	5,2	-/- 0,3

(In dit overzicht betekent -/- een nadelig resultaat)

Onderstaand volgt een toelichting op de incidentele posten.

1. Rente en afschrijvingen

Als gevolg van het opschonen van kleine investeringen 2005 en jonger (< € 50.000) is in 2014 € 1,2 mln extra afgeschreven.

2. Personeelslasten

In 2014 zijn de kosten voor cursussen, congressen ed. incidenteel € 0,4 mln lager.

8. Goederen en diensten aan derden

Het voordeel van € 1,3 mln is grotendeels ontstaan door verkoop van onroerende zaken. Met name de verkoop van overtollige gronden leverde een voordeel op.

10. Waterschapsbelastingen

Als gevolg van de uitspraak van de Hoge Raad is het areaal ongebouwd ten gunste van Natuur aangepast. De aanpassing hiervan voor de jaren 2011-2013 is incidenteel.

15. Toevoeging algemene reserves

In de 2^e bestuursrapportage (verslagperiode januari tot en met augustus) was een voordelig saldo voorzien van € 0,8 mln. Dit gemelde saldo is met begrotingswijzigingen toegevoegd aan de algemene reserves.

Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Omschrijving	Saldo per 01.01.2014	rente toe- voeging	opnamen (t.g.v. de exploitatie) /overhev.	Saldo per 31-12-2014
Overige bestemmingsreserves				
Reserve subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers	0,3	-	-	0,3
Reserve subsidie baggerwerken	0,1	-	-	0,1
Reserve strategisch Groenproject Haarlemmermeer-West	0,1	-	-	0,1
Reserve onderhoud aan oeverbescherming	0,1	-	-	0,1
Reserve oeverherstel	1,0	0,1	-	1,1
Reserve fusiekosten fusie 2005	0,4	-	0,2	0,2
Reserve frictiekosten doelmatigheid	1,4	-	0,4	1,0
Totaal overige bestemmingsreserves	3,4	0,1	0,6	2,9

Omschrijving	Saldo per 01.01.2014	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	uitgaven	Saldo per 31-12-2014
Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB	6,0	0,4	0,4	6,0
Totaal voor arbeidsgelateerde verplichtingen	6,0	0,4	0,4	6,0
Voorziening baggerwerken Rijnland	5,0	9,7	12,4	2,3
Totaal voor baggeren en saneren van waterlopen	5,0	9,7	12,4	2,3
Voorziening PFOS Saneringen	2,6	-	-/- 0,1	2,7
Totaal voor overige onderhoudswerkzaamheden	2,6	-	-/- 0,1	2,7
Totaal Voorzieningen	13,6	10,1	12,7	11,0

In de vastgestelde nota reserves en voorzieningen is het ontstaan, het doel en de omvang aangegeven. De onttrekkingen op de reserves zijn overeenkomstig de begroting na wijziging. De uitgaven op de voorzieningen betreffen de werkelijke uitgaven na aftrek van subsidies/bijdragen. Een nadere specificatie is in de toelichting op de balans opgenomen.

Personele paragraaf

Organisatie Verbeter Plan (OVP)

In 2014 is een vervolg gegeven aan de verbetertrajecten voor bestuur en organisatie. De bestuurlijke agenda is ondermeer verbeterd door de introductie van de BABS-systematiek, een effectievere manier van bestuurlijke stukken schrijven die digitaal wordt ondersteund. Verbetering van de organisatie heeft zich met name gericht op een verdieping van de OVP-speerpunten 'van buiten naar binnen denken' en projectbeheersing. De gewenste cultuur- en gedragsveranderingen worden door de afdelingen verder vorm gegeven en geborgd in de gesprekscyclus. Tegelijkertijd zijn enkele aanpassingen in de organisatiestructuur gemaakt. De Rijnland Aquademie ondersteunt de implementatie van de OVP-plannen.

Management Development Programma

Het Management Development programma (MD3) is succesvol afgerond. Binnen de Rijnland Aquademie wordt management development als een aparte leerlijn vormgegeven en op die manier wordt continuïteit gegeven aan permanente managementontwikkeling.

Opleiding en ontwikkeling: de Rijnland Aquademie

In het najaar van 2014 is de Rijnland Aquademie officieel van start gegaan. De doelstellingen van de Aquademie zijn onveranderd: kennisbehoud en kennisdeling, efficiency in de bedrijfsvoering en (externe) samenwerking. Met de komst van de Aquademie is er één duidelijk, herkenbaar portaal als het gaat om leren, ontwikkelen en kennis delen bij Rijnland. Alle medewerkers hebben toegang gekregen tot een standaard pakket aan opleidingen en een digitale leeromgeving, waarmee ze zelf regie kunnen voeren op hun persoonlijke ontwikkeling. Bovendien wordt leren ingezet om de organisatieontwikkeling te ondersteunen. Zo is gestart met het opzetten van een 'leerlijn OVP', onder meer gericht op projectbeheersing en assetmanagement. Ook de gewenste cultuurverandering, waarbij de blik meer naar de omgeving is gericht, wordt door de Aquademie actief ondersteund. Stip op de horizon blijft de groei naar een lerende organisatie. De Aquademie faciliteert die groei met zogenaamde leerwerktrajecten, waar leren in het werkproces centraal staat.

Enkele noemenswaardige trajecten van de Aquademie in 2014: het structureel inrichten van alle (wettelijk verplichte) veiligheidsopleidingen, de succesvolle Train-je-collega sessies en het 'senioren development (SD)' traject: een afdelingsoverstijgend opleidings-programma voor senioren bij onderhoud, zuiveren en watersystemen.

Strategische Personeelsplanning (SPP)

Met de uitrol van strategische personeelsplanning (SPP) binnen Rijnland anticiperen we op interne en externe ontwikkelingen. Voornaamste doelstelling is het waarborgen van de continuïteit van de bedrijfsvoering, door steeds te beschikken over voldoende en juist gekwalificeerd personeel. SPP wordt in eerste instantie op afdelingsniveau opgepakt. Vier van de tien afdelingen hebben het traject in 2014 doorlopen en zijn nu bezig met de borging daarvan. In 2015 volgen de overige afdelingen.

Aantrekkelijk Werkgeverschap

De in 2012 ingezette arbeidsmarktcampagne voor het vergroten van de naamsbekendheid en het verbeteren van het imago van Rijnland wordt nog steeds ingezet. Op basis van behoefte van de organisatie (stagiaires, trainees, reguliere functies etc) en bewegingen op de arbeidsmarkt (schaarste in technische profielen, IPM rollen) volgen acties. Uitingen vinden plaats via Twitter, Facebook en werkenbijrijnland.nl. Op dit moment vindt er een update van de website Werkenbijrijnland.nl plaats en zal op korte termijn gelanceerd worden.

De gezamenlijke traineepool onder de naam Waterschapstalent (samenwerking van 5 waterschappen) heeft een erg succesvol 1ste jaar gehad. 16 enthousiaste trainees rouleren tussen projecten en de 5 waterschappen. Inmiddels is het HWBP als samenwerkingspartner getreden. Het doel van dit project is om de waterschappen bekend te maken bij net afgestudeerde, technisch georiënteerde hoog opgeleide jongeren. Maar ook om innovatieve jonge medewerkers met potentieel in dienst te hebben. Daarnaast bevordert dit project de samenwerking

tussen de diverse waterschappen. Eind 2015 stroomt de eerste lichte trainees uit. Het besluit is genomen om in 2016 een nieuwe/volgende groep te laten starten.

In 2014 is er een nieuw functiehuis voor Rijnland opgeleverd. Dit met als primaire doel de loopbaankansen voor medewerkers te vergroten en tevens als organisatie gemakkelijker mee te kunnen bewegen met de ontwikkelingen die op ons af komen. In het komend jaar, dat als ontwikkeljaar is gelabeld, zal dit nieuwe functiegebouw voor het eerst de basis vormen voor de gesprekscyclus. Daarmee wordt de implementatie en feit. Tevens zal de evaluatie centraal staan, om ervoor te zorgen dat Rijnland een mooi nieuw instrument in handen heeft om een aantrekkelijk werkgever te zijn.

In 2013 is Diversiteit als thema opnieuw op de agenda gezet. Er is een verbeterplan geschreven op het actieplan uit 2012. In 2014 is opvolging van dit verbeterplan onderwerp van gesprek geweest. Er is gekeken naar natuurlijke aanknopingspunten en daar is gebruik van gemaakt. Een personeelsbeleid dat rekening houdt met diversiteit levert een bijdrage aan het omgaan met de uitdagingen van de veranderende werknemerspopulatie die in de komende jaren manifest worden en biedt mede een oplossing om als werkgever voor een grotere groep mensen aantrekkelijk te zijn. Personeelsadviseurs houden in hun advisering aan het management rekening met diversiteitsaspecten.

Integriteit

Ook in 2014 is de nodige aandacht besteed aan integriteit. Integriteit is een vast onderdeel van minimaal 2 x per jaar in het teamoverleg en een onderdeel van de gesprekscyclus. De aangestelde vertrouwenspersonen zijn geïntroduceerd in de organisatie en medewerkers weten hen steeds beter te vinden. Een protocol e-mail en internetgebruik is geschreven om daarmee de vertrouwelijkheid, openbaarheid en integriteit van informatie te borgen. Implementatie staat gepland in 2015. In de opdrachtbriefen naar leveranciers is een standaardregel over ons integriteitsbeleid opgenomen zodat daarmee wordt voorkomen dat medewerkers door hen iets wordt aangeboden. Er is géén vermoeden van integriteitsschending of een melding misstand gemeld.

ARBO-dienst

De samenwerking is in 2014 doorgezet met een nieuwe bedrijfsarts. De samenwerking verloopt naar wens. De bedrijfsarts houdt op twee dagdelen per week spreekuur op locatie (Archimedesweg). Het contact tussen de nieuwe bedrijfsarts, medewerker en leidinggevende verloopt soepel. Het ziekteverzuimpercentage is in 2014 iets gestegen, van 4,16% in 2013 naar 4,33%. Het totale ziekteverzuimpercentage openbaar bestuur 2013 is: 5,0%.

Werkgerelateerd ziekteverzuim blijft aandacht verdienen. Wanneer het arbojaarverslag verschijnt zal er in overleg met de arbodienst een nadere analyse worden uitgevoerd in hoeverre dit van invloed is op de stijging van het ziekteverzuim.

Arbo en veiligheid

Vitaliteit is inmiddels onderdeel van de gesprekscyclus. Het programma is uitgerold en blijft in ontwikkeling. Er is een groep enthousiaste medewerkers die gedurende het jaar het programma voor vitaliteit vorm heeft gegeven. Het thema 'werkdruk' is inmiddels opgepakt, waarbij diverse workshops (werkdruk/stress op het werk) zijn gehouden. Medewerkers geven aan hierdoor bewuster te worden van hun gedrag en beter te kunnen acteren op signalen. Een sessie bij team O&O heeft mooie resultaten (uit evaluatie afgeleid) opgeleverd.

Het Veiligheid Informatie Systeem (VIS) is bedoeld om het veiligheidsbewustzijn te meten. Het is operationeel en heeft inmiddels een verdere ontwikkeling doorgemaakt. Periodiek worden observatierondes t.a.v. veiligheid gelopen om VIS te toetsen aan de praktijksituatie. Er wordt steeds beter gestuurd op de indicatoren. De uitdaging ligt in het actueel en onder de aandacht houden van het VIS.

e-HRM

In 2013 is een landelijke samenwerkingstraject e-HRM geïnitieerd om een gezamenlijk e-HRM systeem in te kopen, implementeren en beheren. Rijnland heeft als één van de koploperwater-

schappen een actieve bijdrage geleverd aan het tot stand komen van een landelijke business case en de voorbereidingen voor de aanbesteding (parallel aan de landelijke besluitvorming). Met de ondertekening van de Deelname Overeenkomst door 15 waterschappen is de landelijke aanbesteding in oktober 2014 via het Waterschapshuis gestart. Naar verwachting zal eind maart 2015 de aanbesteding worden afgerond, waarna de implementatie van het landelijke e-HRM systeem met 6 van de 15 waterschappen, waaronder Rijnland, kan plaatsvinden. De ambitie is om per 1 januari 2016 het gezamenlijk e-HRM systeem (minimaal basis niveau) in gebruik te nemen. In gebruik name van deze nieuwe gezamenlijke e-HRM/SA systeem moet leiden tot meer slagvaardige en efficiënter werkende P&O-afdelingen, waardoor de kosten voor de waterschappen dalen en de innovatie wordt vergroot. Vooruitlopend op de landelijke besluitvorming was door Rijnland reeds in 2013 een krediet aangevraagd en toegekend ten behoeve van het inkopen en implementeren van het e-HRM systeem bij Rijnland.

Formatie

Als gevolg van een bezuinigingsmaatregel (MJP scenario 5% evenwicht) is de begrote eigen formatie (vaste en tijdelijke dienstverbanden) verlaagd van 645,8 naar 632,2 fte.

Personeelsbestand

Het personeelsbestand zag er op 31-12-2014 als volgt uit (werkelijke bezetting):

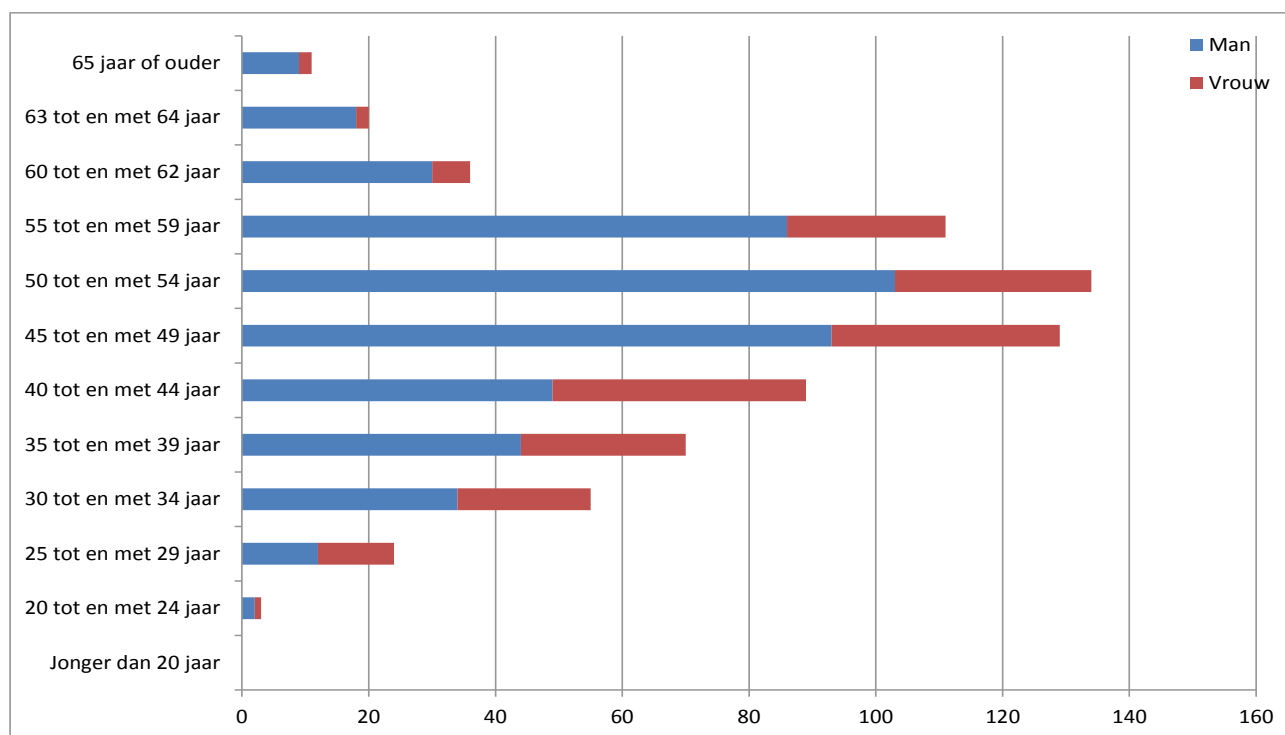
Personeelsbezetting naar geslacht	personen 2014	fte 2014	personen 2013	fte 2013
Mannen	480	455,5	489	455,8
Vrouwen	202	167,1	200	164,4
Totaal	682	622,6	689	620,2

In-, door-, en uitstroom personeel	2014	2013
In dienst getreden	17	28
Functiewijziging	33	35
Uit dienst getreden	23	26

Leeftijdsopbouw

Onderstaande grafiek laat de leeftijdsopbouw zien per 31-12-2014. Er zijn nog geen echte acute problemen. De strategische noodzaak in te zetten op een leeftijdsbewust personeelbeleid is echter onverminderd evident. Dit wordt onder andere meegenomen in de Strategische PersoneelsPlanning (SPP, zie ook hierboven).

Gemiddelde leeftijd	2014	2013
Mannen	48,7	48,1
Vrouwen	44,7	43,8
Totaal	47,5	46,9

Waterschapsbelastingen

Waterschapsbelastingen

(x € 1 mln)	Jaarrekening	Begroting	Verschil	%
1. Opbrengst ingezetenen	47,6	47,6	-	0,0 % V
2. Opbrengst gebouwd	35,5	35,7	0,2 N	0,6 % N
3. Opbrengst ongebouwd/overigen	3,7	4,1	0,4 N	9,8 % N
4. Opbrengst wegen	1,2	1,2	-	0,0 % V
5. Opbrengst natuur	0,1	0,1	-	0,0 % V
6. Opbrengst zuiveringsheffing	15,5	15,9	0,4 N	2,5 % N
7. Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	59,3	59,1	0,2 V	0,3 % V
8. Opbrengst verontreinigingsheffing	0,9	1,0	0,1 N	10,0 % N
Totaal	163,8	164,7	0,9 N	0,5 % N

Kwijtscheldingen/oninbaar

Het verloop van kwijtschelding/oninbaar is als volgt:

Indicatoren kwijtschelding/oninbaar	Rekening 2014	Begroting 2014	Rekening 2013
Kwijtschelding			
Aantal woonruimten ingezetenomslag	27.275	24.800	25.497
Aantal v.e. zuiveringsheffing	54.524	51.000	52.680
Kwijtgescholden bedrag x € 1,00	5.457.686	5.041.604	5.061.355
Oninbaar x € 1,00			
Ingezetenen	240.820	239.194	215.628
Gebouwd, Ongebouwd en Natuurterreinen	172.859	0	188.852
Zuiveringsheffing en Verontreinigingsheffing	382.438	411.040	255.517
Totaal oninbaar	796.117	650.234	659.997

Het aantal kwijtscheldingsverzoeken neemt nog steeds toe door de economische crisis. Daarnaast heeft er een wettelijke verruiming van de kwijtschelding plaatsgevonden. Hiervoor wordt Rijnland voor een deel gecompenseerd.

Tariefegalisatie/lastendruk

Begrotingsuitgangspunt is dat alle belastingtarieven 2015-2017 zo geëgaliseerd worden dat de lastendruk van de belastingplichtigen geleidelijk stijgt en de tarieven in het laatste jaar van de planperiode (2017) gelijk zijn aan de kostprijstarieven.

Waterschapsbelastingen

Opbrengst ingezetenen/Zuiveringsheffing huishoudens

Ondanks hogere aantal ingediende kwijtscheldingsverzoeken bij de ingezetenenomslag en zuiveringsheffing huishoudens lopen de opbrengsten in de pas met de begroting.

Opbrengst gebouwd

Er is nog een forse prognose opgenomen voor nog op te leggen aanslagen gebouwd over de afgelopen jaren (€ 1,9 mln). Er zijn nog veel lopende WOZ bezwaren welke nog afgehandeld zullen worden en op termijn tot een aanslag zullen leiden. De afname wordt in hoofdzaak veroorzaakt door hogere bedrag aan oninbaarheid (economische crisis).

Opbrengst ongebouwd/natuur

Als gevolg van de uitspraak van de Hoge Raad is het areaal ongebouwd ten gunste van Natuur aangepast. Ook zijn er minder ha ongebouwd vanwege blokkade van een aantal percelen vanwege onduidelijke objectafbakening. Opwerking van de bestanden vindt plaats in 2015.

Opbrengst verontreinigingsheffing/zuiveringsheffing bedrijven

De opbrengst blijft structureel achter onder andere door faillissementen bij bedrijven en leegstand van kantoren. Dit wordt nu zichtbaar omdat de definitieve aanslagen t/m 2011 zijn opgelegd.

Risicoparagraaf en weerstandsvermogen

In deze paragraaf wordt de stand van zaken behandeld van de in de programmabegroting gepresenteerde restrisico's. Restrisico's zijn de risico's die overblijven na genomen of te nemen beheersingsmaatregelen. Voor een goed inzicht hiervan is het zaak om eerst kort kennis te nemen van Rijnlands risicomanagement(beleid).

Context, kaders en activiteiten 2014

Risicomanagement staat niet op zichzelf, maar is afgeleid van de strategie, werkwijzen en diverse (specifieke) projecten binnen Rijnland. Voor en tijdens het nemen van een besluit is het zaak dat de besluitvormer zich bewust is van de risico's en de bijbehorende risicobereidheid. Rijnland is van oudsher alert op uiteenlopende risico's en bouwt deze opgedane 'stille kracht' verder uit, zowel instrumenteel als mentaal.

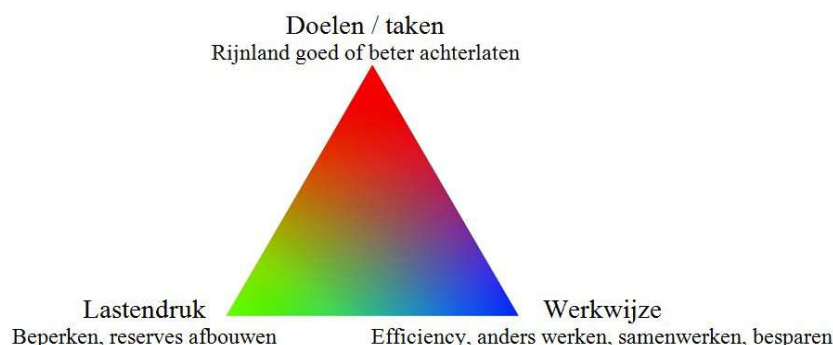
Het college heeft 16 augustus 2011 besloten risicomanagement verder te professionaliseren. Via een zogeheten routekaart zijn mijlpalen tot en met 2014 uitgezet. De VV stemde in met een zogeheten tweesporenbeleid: het 'fysieke' spoor van toe te passen risico(beleids)instrumenten en het 'emotionele spoor' van het concernbreed bewust worden van risicomanagement.

Een van de actiepunten uit het risicomanagementbeleid was onder meer de bestuurlijke behoefte om de ondergrens van de algemene reserves te verlagen naar 5% van de jaarlijkse netto-exploitatielasten. In de VV van 26 september 2012 is dit geaccordeerd.

In de VV van juni 2014 is een evaluatie en update van Rijnlands risicomanagement behandeld. Deze werd voorafgegaan door een informatieve VV waarin onder meer aandacht wordt geschonken aan de relaties met:

- asset management: zie stand van zaken onder 'voldoende water';
- informatiebeveiliging en bedrijfscontinuïteit;
- projectbeheersing;
- herprioriteren en uitwerken van besparingsmogelijkheden;
- integriteit / integer werken en handelen, morele kompas.

Tijdens de informatieve VV in mei 2014 (h)erkenden bestuursleden dat Rijnland 'behoorlijk aan de risicomijdende kant zit'. Risico's zouden desgewenst meegenomen kunnen worden, mits de VV – indachtig het BOB-model – vanaf het begin wordt meegenomen in de te maken afwegingen in onder meer de 'driehoek'. Deze behoefte is uitgewerkt in de verbeterde bestuursflap die leidt tot meer inzicht in deze driehoek van strategie, kosten en risico's. Zo kwamen gedurende 2014 meerdere nieuwe risico's en scopewijzigingen aan bod dan voorheen.

Restrisico's

Eind 2014, begin 2015 is sprake van enkele langlopende, risicovolle dossiers die zich nog niet in de fase van afronding bevinden. Ook overige van de in programmabegroting 2014 gepresenteerde restrisico's lopen na 2014 door. Het betreft overwegend incidenten met een langdurig afwikkelingstraject. De stand van zaken per restrisico is in dezelfde tabel weergegeven. Updates volgen via de Buraps.

Samengevat

De conclusie is dat Rijnlands weerstandscapaciteit over 2014 meer dan voldoende robuust is gebleken, uitgaande van:

- de genomen maatregelen voor risicobeheersing,
- in combinatie met het positieve jaarrekeningresultaat en
- de hoogte van de algemene reserves.

Zo konden de extra kosten als gevolg van de extreme neerslag in Alphen eind juni uit de exploitatiebegroting worden gefinancierd (€ 0,3 mln). Hetzelfde geldt voor de nasleep van de persleidingbreuk bij het spoor, eveneens in Alphen (€ 0,3 mln). Ook was er sprake van hogere kosten voor kwijschelding en oninbaarheid. Mede door de historisch lage rente konden dergelijke kosten gedurende 2014 worden gedekt uit de lopende exploitatierekening.

	Omschrijving risico	Programma en poho	Maatregelen in 2014 en stand van zaken
1	PFOS-sanering Door een calamiteit in 2008 is er op Schiphol grond verontreinigd met PFOS. Rijnland is met betrokken partijen in overleg over (het betalen van het aandeel) van de sanering.	Gezond water / Doornbos	Op 17 juli 2014 heeft de afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State het beroep tegen de bestuursdwang, die Rijnland was opgelegd voor de slibsanering, ongegrond verklaard. Rijnland wordt in elk geval als overtreder beschouwd, daargelaten wordt dat ook anderen als zodanig zouden kunnen worden aangewezen. Rijnland blijft overleggen over de sanering van de locatie op basis van de bestaande afspraak dat alle kosten voor onderzoek e.d. gedeeld worden door de drie partijen (KLM, Schiphol, Rijnland). Er zijn nog geen hergebruiks- of saneringsnormen bekend. Het risico dat Rijnland loopt voor de saneringskosten is daarmee onveranderd. Mutaties in de voorziening voor pfos-sanering zijn gezien de huidige situatie nog niet voorzien. Rijnland heeft voor de afwikkeling een aparte voorziening gevormd (saldo eind 2014: € 2,7 mln).
2	Kans op meerwerk baggerprojecten	Voldoende water / Schouffoer	De baggervoorziening ontving bij de vaststelling van de jaarrekening 2013 een extra storting uit het positieve jaarrekeningresultaat. Mede hierdoor en de goede voortgang van de baggerprojecten heeft de voorziening eind 2014 een positief saldo van € 2,3 mln. De afwikkeling van het baggerwerk 'toevoerkana-len Katwijk e.o' omvat overigens nog een schadeclaim met de RVOB (voormalige Rijksdienst Domeinen). Het gerechtshof heeft in 2014 een zogeheten tussenuitspraak gedaan, die voor Rijnland aanleiding is om cassatie te overwegen. Net als in andere lopende (rechts)zaken heeft Rijnland met een eventuele bijdrage van deze partij geen rekening gehouden in de baggervoorziening.
3	Extra correctief onderhoud	Voldoende water / Schouffoer	De kosten voor onderhoud liggen al met al € 0,6 mln lager dan begroot. Zo vielen de kosten voor cultuurtechnisch onderhoud lager uit door onder meer minder achterstallig onderhoud voor nvo's (-/- € 0,3 mln). Verder is de moeilijk te begroten exotenbestrijdingspost overschreden met € 0,1 mln (o.a. verwijderen waternavel).

	Omschrijving risico	Programma en poho	Maatregelen in 2014 en stand van zaken
4	Onzeker economisch klimaat Toenemende risico's op de kapitaalmarkt, lagere belastingopbrengsten vanwege meer faillissementen en gestegen prijzen voor schaarser wordende goederen zoals energie.	BOD / Pluckel	De rentelasten zijn, zelfs na de begrotingswijzigingen, lager dan begroot (-/- € 1,3 mln). De historisch lage rente bood Rijnland kansen om de toekomstige investeringsbehoefte tegemoet te komen via een afgesloten lening met een looptijd van 40 jaar. Hiermee blijft Rijnland ook na 2014 aan de eisen van de Wet FIDO voldoen. De opbrengstderving als gevolg van meer kwijtschelding en oninbaar dan begroot beloopt € 0,6 mln.
5	Te hoge korting/te scherpe investeringsramingen	BOD / Pluckel	De totale investeringsraming en afschrijvingskosten liggen licht lager dan begroot. Al met al was hierdoor geen sprake van een te hoge of te lage korting en is hiermee de enkele jaren geleden ingezette project-beheersing aantoonbaar zichtbaar.
6	Kans op persleidingbreuken	Gezond water / Schouffoer	Gedurende 2014 was sprake van enkele persleidingbreuken. Zo was op 6 april 2014 sprake van een persleidingbreuk op het traject 'Hoofddorp-Zwanenburg'. Een schade die werd veroorzaakt door derden bij graafwerkzaamheden en niet het gevolg was van een onvoldoende 'conditie' van de leiding. De schadeafwikkeling van de breuk onder het spoor bij Alphen in 2013 (€ 0,3 mln) zal in 2015 plaatsvinden.
7	Brug en sluis Spaarndam (arbitrage meerwerk en bijdrage provincie NH)	Veiligheid / Doornbos	In 2014 sprak de Raad van Arbitrage het eindvonnis uit in de zaak over meerwerken en staalprijzen. Op basis van dit vonnis moest Rijnland van de claim van € 2,6 mln in totaal ca. € 1,0 mln (excl. BTW en rente) betalen. Rijnland heeft tegen het vonnis geen hoger beroep ingesteld. Een en ander was reeds verwerkt in de begroting 2014. Het in de eerdere rapportage genoemde overleg met betrekking tot de bijdrage van de provincie in de renovatiekosten van de Grote Sluis heeft nog niet tot resultaat geleid. De rechtbank heeft expliciet uitgesproken dat de provincie bij haar beslissing rekening moet houden met het scheepvaartbelang en niet alleen het waterkeringsbelang.

	Omschrijving risico	Programma en poho	Maatregelen in 2014 en stand van zaken
8	Juridische risico's	Diversen	1. <i>Gerechtelijke procedures opstalrechten:</i> De Hoge Raad heeft in 2014 uitspraak gedaan waarin Rijnland op één punt na in het gelijk is gesteld. Dit ene punt is terugverwezen naar het Gerechtshof en ingeschat als een "gering" risico. 2. <i>Kustversterkingen in Katwijk en Noordwijk kans op claims op nadeelcompensatie:</i> Een recente uitspraak van de Raad van State inzake waardevermindering appartementen als gevolg van de kustversterking Noordwijk heeft consequenties gehad voor de hoogte van de uit te keren schadebedragen, die overigens bij het Rijk kunnen worden gedeclareerd. Deze uitspraak zal ook gevolgen kunnen hebben voor de hoogte van uit te keren schadebedragen als gevolg van de kustversterking Katwijk, maar ook hier geldt dat de kosten daarvan bij het Rijk kunnen worden gedeclareerd. 3. <i>Extra water graven Boskoop, claim projectontwikkelaar:</i> Met de projectontwikkelaar is een schikking getroffen en de aansprakelijkheidstelling is ingetrokken. 4. <i>Planschade twee aan te leggen waterbergingslocaties</i> Hiermee is in beide kredieten reeds rekening gehouden.

Financiering

Voor de financiering van de materiële- en financiële vaste activa maakt Rijnland gebruik van interne middelen zoals reserves en voorzieningen en van in voorgaande jaren afgesloten langlopende geldleningen. Voor zover deze middelen niet toereikend zijn, worden de vaste activa gefinancierd met vlottende schuld en nieuwe langgeldleningen. Vlottende schuld bestaat uit aangetrokken kortgeld en het verschil tussen debiteuren en crediteuren.

Het wettelijke kader hierbij is de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) die voorschrijft tot welk bedrag kortlopende geldleningen mogen worden afgesloten. Voor Rijnland betekent deze kasgeldlimiet dat in 2014 de kortgeldschuld gemiddeld per kwartaal maximaal € 43,7 mln mag bedragen. Ook moet aan de in deze wet beschreven renterisiconorm worden voldaan. Uitgangspunt voor het invoeren van deze renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van langgeldleningen met het oog op een beperking van renterisico's. Rijnland voldoet hier ruim aan. Het in 2014 op langgeld afgeloste bedrag ad. € 42,9 mln blijft ruim binnen de renterisiconorm van € 56,9 mln.

Er zijn bij Rijnland in 2014 geen ontwikkelingen die ten opzichte van voorgaande jaren een relevante invloed uitoefenen op het risicoprofiel, de financiële posities, de vermogenswaarden en de geldstromen. Derhalve kan het risicoprofiel van de Rijnlandse financiering als laag worden gekenschetst. In de leningenportefeuille vaste schuld bevindt zich geen enkele lening met de mogelijkheid van renteherziening tijdens de looptijd. Krediet-, koers- en valutarisico's worden niet gelopen. Het gemiddelde rentepercentage van de langgeldportefeuille is 2,790%.

Bij de start van 2014 bedroeg de Rijnlandse financieringsbehoefte € 84,2 mln. In de begroting was rekening gehouden met € 46,0 mln. De financieringsbehoefte is in de loop van 2014 toegenomen tot € 174,1 mln (begroting € 185,9 mln). De specificatie van de mutatie in de financieringsbehoefte van € 89,9 mln. (begroting € 139,9 mln) is als volgt:

Mutatie in de financieringsbehoefte 2014 (bedragen x 1 mln)	Jaarrekening €	Begroting €
Aflossing langgeldleningen	42,9	42,6
Afname reserves en voorzieningen	6,0	10,2
Investerings excl. Baggerwerken (netto)	78,8	124,2
Totaal bestedingen	127,7	177,0
Afschrijvingen	37,8	37,1
Mutatie in de financieringsbehoefte 2014	89,9	139,9

De dekking van de financieringsbehoefte ultimo 2014 is als volgt:

Dekking financieringsbehoefte 2014 (bedragen x 1 mln)	Jaarrekening €	Begroting €
Nieuwe vaste geldleningen	120,0	139,1
Kortgeldleningen	30,9	43,7
Netto vlottende schuld (excl. Kortgeld)	23,2	3,1
Totaal	174,1	185,9

Rijnlands uitgangspunt bij het aantrekken van vreemd vermogen is een zo voordelig mogelijke financiering van de vaste activa, met inachtneming van de financieringsvoorschriften. Conform het delegatie- en mandaatbesluit is het college van dijkgraaf en hoogheemraden gemachtigd tot het aangaan van geldleningen.

De rentepercentages over 2014 bedroegen:

- afgesloten langlopende geldleningen	2,790% (begroting: 2,800%)
- nieuw afgesloten langgeldleningen	2,216% (begroting: 3,000%)
- af te sluiten kortlopende geldleningen	0,186% (begroting: 1,000%)
- eigen financieringsmiddelen	2,000% (begroting: 2,000%)
- netto vlottende schuld	0,000% (begroting: 0,000%)

Renteomslag

Conform de vastgestelde nota vaste activabeleid worden de beschikbare saldi van de reserves en voorzieningen aangewend als intern financieringsmiddel en de renteomslagpercentages berekend per investeringscategorie. De omslagpercentages 2014 over de gemiddelde boekwaarde zijn als volgt:

- activa Watersysteembeheer	2,30% (begroting: 2,88%)
- activa Zuiveringsbeheer	2,30% (begroting: 2,88%)
- activa Huisvesting en bedrijfsmiddelen	2,35% (begroting: 3,01%)
- gewogen gemiddelde totaal	2,30% (begroting: 2,89%)

Financieel bestendig beleid

In de VV van juni en november 2014 is er gediscussieerd over kaders voor houdbare schuld en financieel bestendig beleid binnen Rijnland. Afsproken kader bij de behandeling van de programmabegroting 2015 is een schuldenplafond in 2020 van maximaal 300% van de belastingopbrengsten en afbouwend naar 250% in 2030.

	Jaarrekening 2014	Begroting 2014	Jaarrekening 2013
Aandeel schuldenplafond	273%	296%	255%
Aandeel kapitaallasten	29,5%	30,0%	30,0%

Verbonden partijen

Waar mogelijk is per verbonden partij aangegeven waarop het zwaartepunt ligt bij de samenwerking, kosten, kwaliteit of (vermindering van) kwetsbaarheid (de 3 K's)

I. HVC	
Naam	GR Slibverwerking 2009
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Bestuur en evt. toezicht	Algemeen bestuur bestaande uit db-leden van deelnemende waterschappen en een daaruit gekozen dagelijks bestuur van 3 personen. Rijnland is voorzitter dagelijks bestuur. Toezicht op HVC door een Raad van commissarissen met 8 leden, waaronder 1 commissaris expliciet namens de waterschappen.
Jaar van oprichting/instelling	GR vanaf 2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad is lid van algemeen en dagelijks bestuur (voorzitter)
Algemene doelstelling / businesscase	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in VV van 26-1-2011. Voordelen van de samenwerking met name op kwetsbaarheid en daarnaast op kosten.
Beoogde resultaten voor 2014	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie: businesscase fosfaat-terugwinning uitwerken tot concept-leveringscontract; nader onderzoek uitvoeren naar haalbaarheid vervanging stoomketels in relatie tot MJA-doelstellingen reductie van energieverbruik.
Gerealiseerde resultaten 2014	Prijs van slibverwerking valt binnen de begroting. Het leveringscontract voor fosfaat-terugwinning is nog niet afgerond. De vervanging van stoomketels is niet haalbaar gebleken op grond van een haalbaarheids-onderzoek. Levert wel energiebesparing, maar tegen een te hoge prijs.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0 (31-12-2014)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,02 mln (31-12-2014)
Rijnlands financieel belang	Deelneming in HVC via GR € 11.345
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee
Ontwikkelingen	In 2014 is een discussie gestart over de tariefstructuur, en de prikkels die daar van uit gaan. Deze discussie zal in 2015 worden afgerond.

II. NWB	
Naam	Nederlandse Waterschapsbank
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	NV
Bestuur en evt. toezicht	Driehoofdige directie, onder toezicht van Raad van commissarissen met 8 leden
Jaar van oprichting/instelling	1953 (na de watersnoodramp)
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in Algemene vergadering van Aandeelhouders
Algemene doelstelling / businesscase	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Beoogde resultaten voor 2014	Voorzieningszekerheid financiering tegen de laagst mogelijke prijs.
Gerealiseerde resultaten 2014	Aan de voorzieningszekerheid bestaat geen twijfel. De rentepercentages behoren nog tot de laagste in de markt. De nadruk ligt voor wat betreft deze partij op beheersing van de kosten.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 1.256 mln (31-12-2013)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 71.750 mln (31-12-2013)
Rijnlands financieel belang	Deelneming € 825.000, vanaf 2012 tot nader order geen dividenduitkering meer vanwege vereiste vermogensopbouw op grond van Basel-3.
Verandering Rijnlands belang?	Nee
Ontwikkelingen	Aandelenpakket handhaven. Vanwege de economische crisis zijn er strengere internationale richtlijnen (Basel 3) waardoor voorlopig geen dividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd).

III. Meergrond	
Naam	MeerGrond, be- en verwerking van baggerspecie
Vestigingsplaats	Hoofddorp
Rechtsvorm	vof
Bestuur en evt. toezicht	Drie bestuursleden, managementteam bestaande uit vier leden
Jaar van oprichting /instelling	1999
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in bestuur en ambtenaar in MT
Algemene doelstelling / businesscase	Op een kosteneffectieve manier baggerspecie te verwerken. De oorspronkelijke doelstelling (zekerheid van afzet van baggerspecie en daarmee kwetsbaarheid) is achterhaald. Nu wordt gestreefd naar een bedrijfseconomisch zo verantwoord mogelijke beëindiging van het bedrijf.
Beoogde resultaten voor 2014	Financieel resultaat minimaal break-even. Start met het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21 zodat in de loop van 2017 opgeleverd kan worden.
Gerealiseerde resultaten 2014	Het break-even resultaat is niet helemaal gehaald wegens onvoldoende aanvoer ondanks een grote commerciële inspanning. De resterende tijd van bestaan van het depot is kort en daarom kunnen sommige partijen niet worden aangenomen. De voorbereidingen tot de inrichting van het gebied als onderdeel van Park21 ligt op schema; de omgevings-vergunning is verleend.
Eigen vermogen (peildatum)	-/- € 0,2 mln (31-12-2013)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 3,3 mln. (31-12-2013)
Rijnlands financieel belang	Waarde participatie € 60.000
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee
Ontwikkelingen	Nog steeds is de intentie om het depot in 2017 beëindigd te hebben en overgedragen aan de gemeente Haarlemmermeer als ingericht onderdeel van het beoogde Park21.

IV. SBG	
Naam	Stichting Beheer van het Gemeeneland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	stichting
Bestuur en evt. toezicht	Vijf bestuursleden (waarvan 1 vacature)
Jaar van oprichting/instelling	1994
Vertegenwoordiging Rijnland	Twee hoogheemraden in bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Erfgoedbeheer waarbij twee historische panden (in Leiden en Hoofddorp) voor onbepaalde tijd in beheer zijn genomen. Doelstelling is verantwoord duurzaam beheer tegen aanvaardbare kosten.
Beoogde resultaten voor 2014	Gepland onderhoud aan de twee historische panden uitvoeren. Bezwaar instellen en motiveren tegen naheffingsaanslagen Omzetbelasting.
Gerealiseerde resultaten 2014	Bezwaarfase naheffing Omzetbelasting is afgerond, bezwaren zijn afgewezen. Er is beroep ingesteld bij de rechtbank.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 3,3 mln (31-12-2013)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,2 mln (31-12-2013)
Rijnlands financieel belang Wijziging in Rijnlands belang?	Rechtsvorm is een stichting, daarom geen participatie N.v.t.
Ontwikkelingen	In 2015 start de beroepsfase van de juridische procedure over de naheffingen. Zowel het Polderhuis in Hoofddorp als het Gemeenlandshuis (voor het niet door Rijnland gebruikte deel) is onderverhuurd voor een marktconforme prijs.

V. UvW	
Naam	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Bestuur en evt. toezicht	Zes bestuursleden o.l.v. een voorzitter. Alle 23 waterschappen zijn in de ledenvergadering vertegenwoordigd.
Jaar van oprichting/instelling	Onbekend
Vertegenwoordiging Rijnland	Dijkgraaf in bestuur UvW
Algemene doelstelling / businesscase	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie (verplicht lidmaatschap). Van de 3 K's is kwaliteit aan de orde. Het Uniebureau levert ondersteuning bij de beleidsvoorbereiding van gemeenschappelijke issues.
Beoogde resultaten voor 2014	Uitvoering Bestuursprogramma en Bestuursakkoord Water. Belangenbehartiging (bijv. bij Rijksoverheid), uitvoering gezamenlijke programma's, gemeenschappelijke beleidsbepaling in commissies.
Gerealiseerde resultaten 2014	Uitvoering van het Bestuursakkoord Water zoals dat in 2011, in overleg met Rijk, VNG en IPO is afgesproken en Bestuursprogramma uitgevoerd. 20% extra ruimte ten opzichte van het oorspronkelijk aandeel in het EMU-saldo verkregen voor investeringen.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0,8 mln (31-12-2013)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 11,9 mln (31-12-2013)
Rijnlands financieel belang	Contributie 2014: € 0,5 mln
Verandering Rijnlands belang?	N.v.t.
Ontwikkelingen	Als gevolg van fusies neemt het aantal leden in absolute zin geleidelijk steeds verder af.

VI. Aquon	
Naam	Aquon, instituut voor wateronderzoek en advies
Vestigingsplaats	Den Bosch
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)
Bestuur en evt. toezicht	Negen bestuursleden waaruit een voorzitter gekozen
Jaar van oprichting/instelling	2011
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in bestuur (DB/AB)
Algemene doelstelling / businesscase	Schaalvergroting welke leidt tot vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht bij uitvoeren van de laboratoriumtaak.
Financiële doelstelling in business case	Voor 2014 is voor het meetprogramma van 1,8 miljoen ILOW-punten een bijdrage van € 3,4 miljoen voorzien, bestaande uit vergoeding kosten meetnet, vereveningsbijdrage (ingroeimodel voor alle deelnemers) en garantieregeling (lagere meetnetuitvoering dan eerder aangenomen). Ter vergelijking, voortbestaan eigen laboratorium is in businesscase becijferd op € 4,4 miljoen. Van de 3 K's ligt de nadruk op het behalen van kostenvoordelen.
Beoogde resultaten voor 2014	In 2014 zal Aquon verder werken aan het op orde brengen van de bedrijfsvoering om zodoende haar positie bij de klanten te waarborgen. Hierbij gaat het om het meer kostenefficiënt uitvoeren van de gevraagde meetvraag, volgens de vastgestelde kwaliteitseisen en een gewaarborgde robuustheid van de organisatie. De transitiefase is afgerond waardoor de randvoorwaarden aanwezig zijn om de gewenste rendementen te realiseren.
Gerealiseerde resultaten 2014	De uitvoering van het meetprogramma 2014 is conform de planning en binnen de vastgestelde begroting uitgevoerd. De vervanging van LIMS is opnieuw gestart en eind 2014 zijn alle vestigingen live gegaan. Er wordt een nieuw kostprijsmodel ontwikkeld ter afhandeling van de deelnemersbijdragen per 2016.
Eigen/Vreemd vermogen	Geen eigen vermogen, vreemd vermogen € 5,3 mln (31-12-2013)
Rijnlands financieel belang	Deelnemer in de gemeenschappelijke regeling. Kosten 2014: € 3,4 mln.
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee
Ontwikkelingen	Afgelopen jaren is duidelijk geworden dat de geraamde baten uit de Business Case+ AQUON nog niet in het gewenste tempo gerealiseerd kunnen worden. Er is sprake van "overcapaciteit" bij AQUON. Er zal een nieuw organisatieplan moeten worden opgesteld om daadwerkelijk de geraamde baten van de Business Case+ te gaan realiseren en te komen tot een effectieve klantgerichte organisatie met een acceptabel gemeenschappelijk prijspeil voor de waterschappen.

VII. HWH	
Naam	Het Waterschapshuis
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	GR
Bestuur en evt. toezicht	24 leden
Jaar van oprichting/instelling	2013, gewijzigd in 2014
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in Dagelijks Bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 23 waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en daarmee kosten te beperken en de kwaliteit te verbeteren.
Beoogde resultaten voor 2014	Start nieuwe werkwijze volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie. Meer keuzevrijheid voor programma's door striktere scheiding ertussen. Uitvoering van een uitgebreid programma voor de waterschappen aan basisdiensten, externe diensten, dataservices en faciliterende diensten zoals het vergadercentrum in Amersfoort.
Gerealiseerde resultaten 2014	De besluitvorming over Het Waterschapshuis 2.0 is afgerond. De inkrimping van het personeelsbestand wordt vormgegeven evenals de strikte scheiding tussen de diverse uitvoeringsprogramma's. De reorganisatie heeft eraan bijgedragen dat een aantal programma's vertraging heeft opgelopen. Het budget hiervoor is voor € 2 mln. doorgeschoven naar 2015 en een gedeelte van bijna € 1 mln. wordt terugbetaald aan de waterschappen. De bewaking van productieve uren (besteed aan projecten) is aangescherpt. Hierbij bleek dat minder productieve uren zijn gerealiseerd dan begroot was. Belangrijke producten zoals DAMO-watersysteem, afvalwaterketeninformatie, vergunningverlening en handhavinginstrumenten en voorbereiding e-HRM zijn gerealiseerd.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 1,3 mln (31-12-2013)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 7,7 mln (31-12-2013)
Rijnlands financieel belang	Kosten 2014: € 0,7 mln.
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee
Ontwikkelingen	Rijnland stuurt nu intensiever op de door Het Waterschapshuis te behalen resultaten.

VIII. BSGR	
Naam	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)
Bestuur en evt. toezicht	Negen bestuursleden waaruit een voorzitter gekozen
Jaar van oprichting/instelling	2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Twee hoogheemraden in bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Financiële doelstelling in business case	In de businesscase was voor 2014 een bijdrage van € 3,9 mln, BTW € 0,3 mln, totaal € 4,2 mln. voorzien. Met het toetreden van twee gemeenten in 2013 is de structurele bijdrage gedaald met € 0,3 mln. tov eerdere berekeningen. Van de 3 K's ligt de nadruk op het behalen van kostenvoordelen en het verbeteren van kwaliteit.
Beoogde resultaten voor 2014	Met het afronden van de transitiefase per einde 2013 zal het jaar 2014 in het teken staan van de groeifase. Ter voorbereiding op deze fase wordt een plan gemaakt voor een verdere groeistrategie en worden kostprijzen bepaald en zo nodig concurrerender gemaakt. Hierbij gaat het om het meer kostenefficient uitvoeren van de belastingtaken, volgens de vastgestelde kwaliteitseisen en een gewaarborgde robuustheid van de organisatie. BSGR voert een strakke kostenbeheersing en een hoog kwaliteitsniveau na.
Gerealiseerde resultaten 2014	De belastingcampagne is goed verlopen. Er is een goedkeurende verklaring voor de ISAE3402 type II afgegeven. Ter verbetering van de kostenefficiëntie zijn de bedrijfsvoeringsprocessen verbeterd, voor verbetering van de transparantie wordt de kostprijsmethodiek aangepast en per 2016 de stemverhouding om de BSGR voor te bereiden op de gewenste groeistrategie.
Eigen/Vreemd vermogen	Het jaarrekeningresultaat van 2014 van € 2,0 miljoen wordt deels toegevoegd aan de bestemmingsreserves, (€ 0,4 mln.), het overige wordt teruggestort aan de deelnemers (€ 1,6 mln.)
Rijnlands financieel belang	Deelnemer in de gemeenschappelijke regeling. Kosten 2014: € 3,8 mln (35% bijdrage in het geheel).
Wijziging in Rijnlands belang?	n.v.t.
Ontwikkelingen	Met verschillende partijen worden de mogelijkheden verkend om aan te sluiten.

Bedrijfsvoering

Resultaten financieel

Exploitatie

Het financieel resultaat over 2014 is € 5,2 mln positief. Het overschot heeft vooral betrekking op de taakuitoefening. Alle bekende risico's zijn financieel afgedekt.

Investerings

De werkelijke bruto-investeringen in 2014 ad € 134,0 mln (inclusief baggerwerken) liggen uiteindelijk € 2 mln (1,5%) lager dan hetgeen was gerapporteerd in de 2^e Burap 2014 (realisatie: € 136,0 mln). De primaire begroting 2014 gaat uit van een realisatie van € 147,1 mln.

Activiteiten

De resultaten van de programma's zijn conform de afspraken uit de begroting. De uitzonderingen c.q. bijzonderheden zijn:

- Het programma voor de kadeverbeteringen loopt op schema, met enige onderschrijding doordat enkele trajecten in de uitvoering van 2014 naar 2015 schuiven en/of als gevolg van lagere kosten (o.a. aanbestedingsvoordelen) worden uitgevoerd (o.a. kustversterking Katwijk).
- Binnen het programma Voldoende Water is goede vooruitgang geboekt in ondermeer het programma Wateroverlast (NBW), peilbeheer en in het baggerprogramma. Als gevolg van een aantal ingevoerde besparingen zijn een aantal projecten hierop aangepast. Dit heeft ook gevolgen voor de resultaten 2014.
- Voor het tactische doel *Schoon, Helder, Zoetwater* is vertraging ontstaan in het op orde brengen van de zwemwaterlocaties; dit is ondertussen wel opgepakt. De doelen voor het overige water konden nog niet worden bepaald omdat met name ecologische gegevens onvoldoende voorhanden waren. De uitbreiding van KWA is één van de maatregelen waartoe besloten is in het Deltaprogramma: de voorbereiding hiertoe is in 2014 gestart.
- Voor het tactische doel *Afvalwaterketen* was in 2014 onverwacht grote aandacht nodig voor de gasveiligheid op diverse installaties. Als gevolg van tijdelijke maatregelen is Rijnland sinds 1 oktober weer "gasveilig". De implementatie van assetmanagement heeft geleid tot aanpassingen in de voorgenomen activiteiten.
- Het samenwerkingsproces in de waterketen is door de landelijke visitatiecommissie onder leiding van mw. Peijs beoordeeld als zeer positief.

Organisatieverbeterplan (OVP)

Van buiten naar binnen denken

'Van buiten naar binnen denken' is een belangrijke veranderopgave vanuit het OVP. Het gaat om denken vanuit de omgeving, vanuit de belangen van burgers en bedrijven in plaats van zelf als waterautoriteit bepalen wat er gedaan moet worden. Binnen Rijnland geldt hetzelfde door collega's als interne klant en partner te beschouwen.

Elke afdeling heeft deze veranderopgave in 2014 uitgewerkt voor de eigen situatie, en vertaald in gedrag en competenties voor de medewerkers. Daarnaast is het volgende bereikt: Medewerkers zijn zich steeds meer bewuster van hun gedrag en het effect van hun handelen. Het nieuwe WBP5 wordt in nauwe samenwerking met stakeholders opgesteld; de rol van omgevingsmanager van projecten is geprofessionaliseerd; het relatie- en accountmanagement wordt geprofessionaliseerd, en is gericht op het koppelen van belangen en samenwerken met de omgeving; de Keur is gemoderniseerd en met het "ja, tenzij" beleid wordt meer ruimte geboden voor creativiteit van stakeholders; samen met de VV is een discussie gestart over de strategische positionering van Rijnland (in het maatschappelijk veld) en de rol van de algemeen bestuurders hierin.

Projectbeheersing

Naar aanleiding van het OVP en de bestuurlijke verbeteragenda als gevolg van de audits 'Baggeren Katwijks kanaal', staat projectbeheersing hoog op de prioriteitenlijst van Rijnland. In 2014 is er een aantal acties uitgevoerd om de projectbeheersing binnen Rijnland te vergroten. De acties zijn in drie fases in te delen, namelijk:

a) Organisatie en opleiden:

Zo is er in september 2014 één afdeling Projecten binnen Rijnland opgericht. Hierdoor is professionaliteit, standaardisatie en harmonisatie beter gewaarborgd. Ook is er binnen de afdeling een apart Projectenbureau opgericht dat een eenduidig invulling van de rol Manager Projectbeheersing nastreeft. Verder is het projectenbureau ook verantwoordelijk voor de harmonisatie en standaardisatie van projecten. Hiervoor zijn onder andere een kwaliteitsmanager, een planner en een calculator aanwezig. Een andere manier om de projectbeheersing te verbeteren is door de bestaande projecten te clusteren.

b) Implementatie:

Binnen de afdeling Projecten is er voor gekozen om alle projecten in te vullen volgens het Integrale Project Management Model (IPM).

c) Operationeel

Op 1 december is het projectenbureau bemenst en per 1 januari 2015 zijn alle kredietaanvragen voorzien van een SSK-raming. Ook worden alle afgeronde projecten geëvalueerd inclusief nacalculatie.

Organisatieontwikkeling

In het najaar van 2014 is de Rijnland Aquademie officieel van start gegaan. De doelstellingen van de Aquademie zijn: kennisbehoud en kennisdeling, efficiency in de bedrijfsvoering en (externe) samenwerking. Met de komst van de Aquademie is er één duidelijk, herkenbaar portaal als het gaat om leren, ontwikkelen en kennis delen bij Rijnland. Leren wordt ingezet om de organisatieontwikkeling te ondersteunen. Zo is gestart met het opzetten van een 'leerlijn OVP', onder meer gericht op projectbeheersing en assetmanagement. Ook de gewenste cultuurverandering, waarbij de blik meer naar de omgeving is gericht, wordt door de Aquademie actief ondersteund.

Innovatie

Rijnland doet veel aan innoveren, maar het is niet altijd zichtbaar. Daarom is in 2014 voor het bestuur een overzicht opgesteld van alle duurzame en innovatieve projecten en activiteiten. Rijnland maakte in november 2014 kans op de Waterinnovatieprijs van de UvW met de app om bewoners zelf het waterpeil te laten meten bij Reeuwijk. Ook organiseerde Rijnland met de provincie Noord-Holland e.a. het WaterInnovationNH congres in december 2014, waar we vooral de zoetwateropgave van Haarlemmermeer hebben besproken. De ideeënbus (voor medewerkers) wordt nieuw leven ingeblazen en is gekoppeld aan het platform Innovatie en Duurzaamheid. Nieuw is de teamprijs; innoveren is immers vaak teamwork.

Duurzaamheid

Duurzaamheid focust op energie (besparing, opwekking) en duurzaam aanbesteden in de waterbouw. Zo is gewerkt aan een energie-efficiëntieplan (EEP) voor het watersysteem (begin 2015 gereed) en krijgt het EEP zuiveren een nieuwe impuls. Opvallende trend is de belangstelling van bewonerscollectieven en bedrijven om zonneweiden te realiseren op onze terreinen bij de awzi's. Op 7 januari 2015 tekende Rijnland de eerste intentieovereenkomst met een bewonerscollectief om dit voor enkele awzi's rondom Alphen van de grond te krijgen. Rijnland heeft voorts stappen gemaakt om de zgn. Aanpak Duurzaam GWW (grond-, weg- en waterbouw) te implementeren. De Aanpak reikt instrumenten aan om zo duurzaam mogelijk te werken, denk aan materiaal- en energiegebruik. De Aanpak Duurzaam GWW wordt door veel partijen gevolgd, zowel overheid als bedrijfsleven. De komende jaren wordt het stapsgewijs ingevoerd.

Integriteit

Ook in 2014 is de nodige aandacht besteed aan integriteit. Het is inmiddels onderdeel van de gesprekscyclus. De aangestelde vertrouwenspersonen zijn geïntroduceerd in de organisatie en medewerkers weten hen steeds beter te vinden. Een protocol e-mail en internetgebruik is geschreven om daarmee de vertrouwelijkheid, openbaarheid en integriteit van informatie te borgen. Implementatie staat gepland in 2015. In de opdrachtbrieven naar leveranciers is een standaardregel over ons integriteitsbeleid opgenomen zodat daarmee wordt voorkomen dat

medewerkers door hen iets wordt aangeboden. Er is in 2014 géén vermoeden van integriteits-schending of een melding misstand gemeld.

Samenwerkingsverbanden

Rijnland participeert in meerdere samenwerkingsverbanden op het gebied van bedrijfsvoering en het primair proces, vooral met de buurwaterschappen. De verschillende samenwerkingsverbanden bieden ruimte om per onderwerp tot een maatwerkarrangement te komen qua tempo en qua partners. De mate waarin de samenwerking opgezocht wordt, verschilt dan ook per onderwerp. Binnen de andere bestuursprogramma's en de andere tactische doelen van BOD worden waar van toepassing diverse samenwerkingsverbanden toegelicht. Hier wordt vooral de samenwerking met Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard beschreven.

In 2014 heeft de samenwerking met de Hoogheemraadschappen Schieland en de Krimpenerwaard en Delfland verder gestalte gekregen. Op het gebied van financiële administratie werken Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland aan een gezamenlijke organisatorische eenheid. Er is een blauwdruk voor de eenheid opgesteld, en de aanschaf en implementatie van een gezamenlijk administratiesysteem (software) is gegund. In 2014 is ook besloten tot een gezamenlijke organisatorische eenheid voor Informatisering en Automatisering (I&A). Met de vorming van deze twee eenheden worden kosten bespaard, de kwetsbaarheid verminderd, en de kwaliteit van de dienstverlening verhoogd. De locatie voor huisvesting is nog niet bestuurlijk vastgesteld. Voor de afvalwaterketen is een verkenning voor samenwerking uitgevoerd, maar het nieuwe bestuur zal de keuze voor een organisatievorm maken.

Risicomanagement

Risicomanagement staat niet op zichzelf, maar is afgeleid van de strategie, werkwijzen en diverse projecten binnen Rijnland. Voor en tijdens het nemen van een besluit is het zaak dat de besluitvormers zich bewust zijn van de risico's en de bijbehorende risicobereidheid. In de VV van september 2014 is het risicomanagementbeleid van 2011 geëvalueerd en werd de voortgang als positief ervaren. Rijnland is van oudsher alert op uiteenlopende risico's en bouwt deze stille kracht verder uit, zowel instrumenteel als mentaal. Omgaan met risico's is in 2014 onder meer benadrukt in het programma assetmanagement, informatiebeveiliging, projectbeheersing en integriteit / morele kompas.

Overigen

Alle interne controles en audits zijn conform planning uitgevoerd. Uit de interne controles over 2014 kwam naar voren dat de organisatie qua rechtmatigheid nog meer taakvol-wassen is geworden. In 2014 zijn de audits naar proces energiereductie binnen het proces zuiveren en naar waterplannen uitgevoerd. Alle aanbevelingen zijn overgenomen en uitgezet in de organisatie. Daarnaast zijn navolgingsonderzoeken gedaan van audit proces P2P (factuurafhandeling) en proces Schouw. Verder zijn er audits gestart naar de doelmatigheid van grondverwerving en belastingheffing bedrijven. Deze zijn het eerste kwartaal van 2015 gereed.

Voor de overige bedrijfsvoeringzaken wordt verwezen naar het gestelde onder programma Bestuur, organisatie en dienstverlening en de paragraaf personele ontwikkelingen.

Het EMU-saldo

In het kader van de Economische en Monetaire Unie (EMU) is onder andere vastgelegd dat het overheidstekort van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Er is sprake van een tekort als overheden in een jaar meer uitgeven dan ontvangen. Rijnland is als medeoverheid (net als andere decentrale overheden) medeverantwoordelijk voor het Nederlandse EMU-saldo. In Unieverband is daarom afgesproken dat alle waterschappen in de begroting en de jaarrekening een bijlage opnemen waaruit hun bijdrage aan het EMU-saldo blijkt. Lastig hierbij is dat het EMU-saldo is gebaseerd op het door de centrale overheid gehanteerde boekhoudstelsel (het transactiestelsel), terwijl waterschappen net als de andere decentrale overheden het baten- en lastenstelsel gebruiken. De informatie van de waterschappen moet daarom worden 'vertaald' met behulp van het onderstaande overzicht.

EMU-saldo (x € 1 mln)	Jaarrekening 2014	Begroting 2014	Jaarrekening 2013
1. <u>EMU-exploitatiesaldo</u>			
Voordelig jaarrekening resultaat	5,2	0,0	2,8
Bij: Rente toevoeging reserves	0,9	0,9	1,1
Bij: Toevoeging aan reserves	0,8	1,9	34,9
Af: Onttrekkingen aan reserves	-/- 10,4	-/- 12,3	-/- 43,1
	-/- 3,5	-/- 9,5	-/- 4,3
2. <u>Invloed investeringen</u>			
Bruto-investeringsuitgaven	-/- 121,0	-/- 144,5	-/- 83,1
Investeringssubsidies	42,2	22,5	31,6
Verkoop materiële en immateriële activa	0,0	0,0	0,0
Afschrijvingen	37,8	36,9	35,7
	-/- 41,0	-/- 85,1	-/- 15,8
3. <u>Invloed voorzieningen</u>			
Toevoeging aan voorziening	10,1	9,4	10,2
Onttrekkingen aan voorzieningen	0,0	0,0	0,0
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/- 12,7	-/- 10,1	-/- 24,9
	-/- 2,6	-/- 0,7	-/- 14,7
4. <u>Deelnemingen en aandelen</u>			
Boekwinst	0,0	0,0	0,0
Boekverlies	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0
Bijdrage Rijnland aan het EMU-exploitatiesaldo	-/- 47,1	-/- 95,3	-/- 34,8

Uit het bovenstaande blijkt dat Rijnland op transactiebasis in 2014 meer uitgeeft dan ontvangt. Dit is vooral het gevolg van investeringsuitgaven.

Analyse verschillen EMU-saldo op realisatie- en begrotingsbasis

Iedere overheidsorganisatie krijgt een bepaald EMU-tekort toegewezen, de zogenaamde referentiewaarde. Voor alle waterschappen samen is de referentiewaarde bepaald op € 613 mln, namelijk 0,07%. Het aandeel 2014 van Rijnland daarvan is op grond van Waterschapspeil 2013 bepaald op 6,7% ofwel: € 41,1 mln. Het werkelijk EMU-tekort 2014 is € 47,1 mln of te wel € 6,0 mln hoger dan Rijnlands aandeel in de referentiewaarde. Op dit moment zijn er geen sancties op een overschrijding van een tekort.

In de begrotingskolom is bij de post bruto-investeringsuitgaven per abuis geen rekening gehouden met de concernbrede korting van € 17,3 mln. Ook heeft met name het voordelig resultaat (€ 5,2 mln) en meer ontvangen investeringssubsidies (€ 19,7 mln) invloed op het verschil tussen realisatie en begroting.

2. JAARREKENING 2014

2.0 ALGEMEEN

Algemene ontwikkelingen 2014

Als gevolg van het opschonen van kleine investeringen 2005 en jonger (< € 50.000) is in 2014 € 1,2 mln extra afgeschreven.

Vanwege een uitspraak van de Hoge Raad inzake het arrest uitbreiding areaal natuurterreinen is ten laste van de exploitatierekening 2014 rekening gehouden met terugbetaling van € 0,3 mln. over de periode 2011-2014.

Als gevolg van het online verkopen van eigendommen is de opbrengst uit de verkoop van eigendommen in 2014 positief beïnvloed met een bedrag van € 1,3 mln.

Er is een één nieuwe reserve gevormd, te weten: reserve opschoning kleine investeringen tot 2005. Conform de verslaggevingsvoorschriften kunnen kleine investeringen tot 2005 in 2014 niet ten laste van het exploitatieresultaat worden gebracht. Dit kan pas na besluitvorming van de resultaatbestemming door de VV in april 2015.

Voor het overige zijn er geen afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen, zoals deze voor de programmabegroting zijn gehanteerd.

Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

1 Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa (inclusief onderhanden werken) zijn in de balans opgenomen op basis van historische kostprijs verminderd met de kapitaalbijdragen van derden en de lineaire afschrijving op basis van de economische levensduur. Het beleid voor de waardering en afschrijving van activa is vastgelegd in de Nota vaste activa-beleid.

2 Financiële vaste activa

Met uitzondering van de deelneming in MeerGrond v.o.f. zijn de financiële vaste activa en de voorraden in de balans opgenomen op basis van historische kostprijs, dan wel duurzaam lagere marktwaarde. De invloed van Rijnland in MeerGrond is van zodanige betekenis (1/3^e belang en 1/3^e zeggenschap) dat de deelneming in deze vennootschap onder firma is gewaardeerd tegen 1/3 van de netto-vermogenswaarde. MeerGrond exploiteert een baggerdepot. Naast het opslaan en bewerken van (verontreinigde) bagger, is het bedrijf bezig met het afzetten van bagger uit het depot op de hergebruikmarkt.

3 Reserves en voorzieningen

Het beleid ten aanzien van de vorming, de besteding en de omvang van de reserves en voorzieningen is vastgelegd in de Nota reserves en voorzieningen.

Voor de hoogte van de algemene reserves zijn de volgende criteria geformuleerd:

- De algemene reserves moet een ondergrens hebben die is afgeleid van de jaarlijkse exploitatiekosten.
- De weerstandscapaciteit moet een afgeleide zijn van de belangrijkste risico's.

De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de VV een bepaalde bestemming heeft gegeven. Een onderdeel hiervan zijn de egalisatiereserves die dienen om ongewenste schommelingen in de belastingtarieven op te vangen.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;

- op balansdatum aanwezige risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, indien die kosten hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (art. 4.54 van het Waterschapsbesluit).

4 Vlottende activa en passiva

De vorderingen, overlopende activa en passiva, liquide middelen en de langlopende en kortlopende schulden zijn op basis van de nominale waarden gewaardeerd. Bij de belastingdebiteuren wordt voor de verwachte oninbaarheid een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt berekend door van de netto belastingopbrengst, met behulp van ervaringscijfers, een percentage te reserveren.

5 Resultaatbepalingsgrondslagen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten opgenomen op het moment waarop deze opeisbaar zijn.

Topinkomens

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet melding worden gemaakt van het totaal van uitkeringen indien deze meer bedragen dan de in deze wet gestelde Norm. In 2014 is dit niet voorgekomen. Verder dienen de volgende gegevens te worden gemeld van de Secretaris Algemeen Directeur:

Naam:	A. Haitjema
Beloning:	€ 147.181
Belastbare onkosten vergoedingen	€ 836
Beloningen betaalbaar op termijn (werkgeversdeel pensioen)	€ 14.697
Totaal Bezoldiging	€ 162.714

Toepasselijk WNT-maximum	€ 230.474
Motivering indien overschrijding	n.v.t.

Functie	Secretaris Algemeen Directeur
De duur en omvang van het dienstverband	40 uren werkweek heel 2014

2.1 EXPLOTATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S (bedragen x € 1 mln)

No.	Omschrijving	Jaarrekening 2014 €	Begroting na wijziging 2014	Begroting 2014 €	Jaarrekening 2013 €
	Netto kosten van de programma's				
1.	Veiligheid	20,5	22,4	22,2	16,1
2.	Voldoende water	44,2	45,5	45,8	44,0
3.	Gezond water	72,5	73,3	73,3	72,8
4.	Bestuur, organisatie en dienstverlening	30,1	32,2	32,9	28,5
	Totaal netto kosten van de programma's	167,3	173,4	174,2	161,4
	Waterschapsbelastingen	163,8	164,7	164,7	157,1
	Resultaat voor bestemming	-/- 3,5	-/- 8,7	-/- 9,5	-/- 4,3
	Onttrekkingen aan reserves	0,6	0,6	0,6	0,9
	Egalisatie van tarieven	9,8	9,8	9,8	8,4
	Toevoeging rente aan reserves	-/- 0,9	-/- 0,9	-/- 0,9	-/- 1,1
	Toevoeging algemene reserves	-/- 0,8	-/- 0,8	0,0	-/- 1,1
	Nog te bestemmen resultaat	5,2	0,0	-/- 0,0	2,8

Door de invoering van de wet modernisering waterschapsbestel zijn de activiteiten van Rijnland ondergebracht in vier programma's. Het betreft:

1. Veiligheid
2. Voldoende water
3. Gezond water
4. Bestuur, organisatie en dienstverlening (BOD)

Analyse begrotingsoverschrijding per programma

Van alle programma's zijn de netto lasten lager dan begroot. De programma's hebben derhalve geen begrotingsoverschrijding.

2.2 EXPLOITATIEREKENING NAAR TAKEN (bedragen x € 1 mln)

Omschrijving	Jaarrekening	Begroting na wijziging	Begroting	Jaarrekening
	2014	2014	2014	2013
	€	€	€	€
<u>Zuiveringsbeheer</u>				
Netto-kosten	76,5	77,3	77,4	75,2
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-/- 0,1	0,0	0,0	0,0
Onvoorzien	0,0	0,1	0,1	0,0
Totaal netto-lasten	76,4	77,4	77,5	75,2
<u>Waterschapsbelastingen</u>				
Kwijtschelding en oninbaar	-/- 3,2	-/- 3,0	-/- 3,0	-/- 3,0
Belastingopbrengsten	78,1	78,0	78,0	79,6
Totaal waterschapsbelastingen	74,9	75,0	75,0	76,6
Resultaat Zuiveringsbeheer	-/- 1,5	-/- 2,4	-/- 2,5	1,4
Onttrekkingen aan reserves	0,2	0,2	0,2	0,4
Egalisatie van tarieven	2,7	2,7	2,7	0,0
Toevoeging rente aan reserves	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,5
Toevoeging algemene reserves	-/- 0,2	-/- 0,2	0,0	0,8
Nog te bestemmen resultaat	0,8	-/- 0,1	0,0	2,1
<u>Watersysteembeheer</u>				
Netto-kosten	91,0	95,9	96,6	86,2
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-/- 0,1	0,0	0,0	0,0
Onvoorzien	0,0	0,1	0,1	0,0
Totaal netto-lasten	90,9	96,0	96,7	86,2
<u>Waterschapsbelastingen</u>				
Kwijtschelding en oninbaar	-/- 3,1	-/- 2,7	-/- 2,7	-/- 2,7
Belastingopbrengsten	92,0	92,4	92,4	83,2
Totaal waterschapsbelastingen	88,9	89,7	89,7	80,5
Resultaat Watersysteembeheer	-/- 2,0	-/- 6,3	-/- 7,0	-/- 5,7
Onttrekkingen aan reserves	0,4	0,4	0,4	0,5
Egalisatie van tarieven	7,1	7,1	7,1	8,4
Toevoeging rente aan reserves	-/- 0,5	-/- 0,5	-/- 0,5	-/- 0,6
Toevoeging algemene reserves	-/- 0,6	-/- 0,6	0,0	-/- 1,9
Nog te bestemmen resultaat	4,4	0,1	0,0	0,7
Totaal nog te bestemmen resultaat	5,2	0,0	0,0	2,8

Hierna worden de resultaten ten opzichte van de primaire begroting toegelicht.

Toelichting Exploitatierekening naar kostendragers**Zuiveringsbeheer**Netto-lasten

De netto-lasten zijn € 1,1 mln lager dan begroot. Dit is vooral veroorzaakt door lagere kapitaal-lasten (met name lagere rentelasten van € 1,2 mln). Daarentegen is er door een opschonningsactie een extra afschrijving ontstaan van € 0,5 mln. Ook vallen de doorberekening van indirecte afdelingskosten lager uit (€ 0,4 mln).

Waterschapsbelastingen

Het nadelige verschil van € 0,1 mln betreft vooral meer gebruik van kwijtschelding en oninbaar door economische crisis welke gedeeltelijk is gecompenseerd door meer opgelegde aantallen vervuilingseenheden huishoudens dan begroot.

WatersysteembeheerNetto-lasten

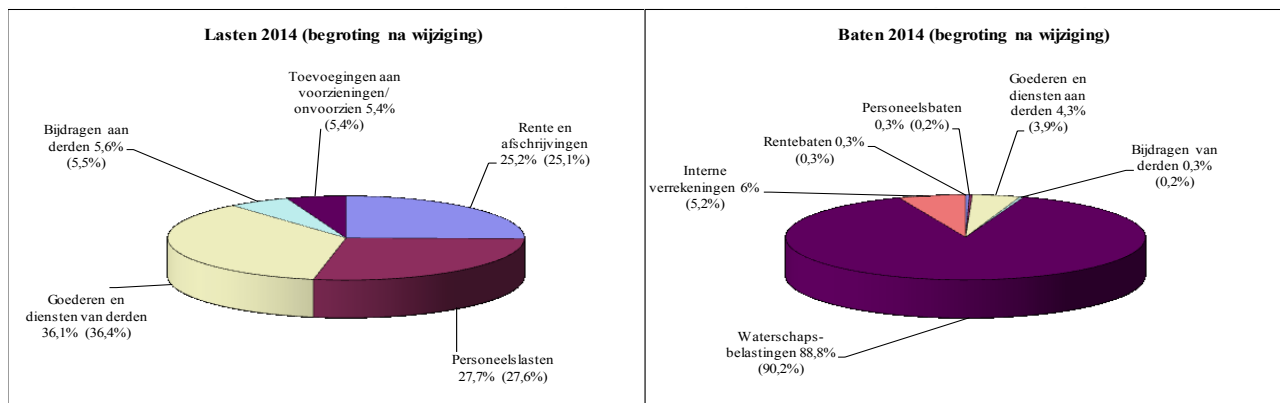
De netto-lasten zijn € 5,8 mln lager dan begroot. De opbrengsten zijn hoger uitgevallen dan in de originele begroting (+/+ € 1,3 mln). Dit is volledig toe te schrijven aan de hogere boekwinst uit verkoop van grond, water en duurzame goederen. Daarnaast zijn met name rentelasten in 2014 lager geweest dan begroot (+/+ € 0,9 mln). Daarentegen is er door een opschonningsactie een extra afschrijving ontstaan van € 0,7 mln. Tenslotte zijn de doorbelasting van met name personele uren en ondersteunende producten aan watersysteembeheer lager dan begroot (+/+ € 3,1 mln). Ook zijn er nog lagere onderhoudskosten van € 0,8 mln.

Waterschapsbelastingen

Het nadeel van € 0,8 mln is met name ontstaan doordat bij de ingezetenenomslag meer gebruik is gemaakt van kwijtschelding door de economische crisis en wettelijke verruiming (kinderopvang). Ook is als gevolg van de uitspraak van de Hoge Raad het areaal ongebouwd ten gunste van Natuur naar beneden bijgesteld. Ook zijn er minder ha. ongebouwd door een blokkade van een aantal percelen vanwege onduidelijke objectafbakening. Opwerking van de bestanden vindt plaats in 2015.

2.3 EXPLOITATIEREKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN (bedragen x € 1 mln)

No.	Omschrijving	Jaarrekening 2014 €	Begroting na wijziging 2014 €	Begroting 2014 €	Jaarrekening 2013 €
	<u>LASTEN</u>				
1.	Rente en afschrijvingen	47,4	48,0	48,5	46,0
2.	Personeelslasten	52,1	52,8	51,5	49,2
3.	Goederen en diensten van derden	67,9	69,7	69,7	68,7
4.	Bijdragen aan derden	10,5	10,5	10,5	6,6
5.	Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	10,1	10,3	9,5	10,2
	<u>Totaal lasten</u>	188,0	191,3	189,7	180,7
	<u>BATEN</u>				
6.	Financiële baten	0,6	0,4	0,4	1,0
7.	Personeelsbaten	0,5	0,3	0,3	0,4
8.	Goederen en diensten aan derden	7,9	7,1	6,4	8,7
9.	Bijdragen van derden	0,6	0,5	0,5	1,2
10.	Waterschapsbelastingen	163,8	164,7	164,7	157,1
11.	Interne verrekeningen	11,1	9,6	7,9	8,0
	<u>Totaal baten</u>	184,5	182,6	180,2	176,4
	<u>Saldo baten en lasten</u>	-/- 3,5	-/- 8,7	-/- 9,5	-/- 4,3
12.	Onttrekkingen aan reserves	0,6	0,6	0,6	0,9
13.	Egalisatie van tarieven	9,8	9,8	9,8	8,4
14.	Toevoeging rente aan reserves	-/- 0,9	-/- 0,9	-/- 0,9	-/- 1,1
15.	Toevoeging algemene reserves	-/- 0,8	-/- 0,8	0,0	-/- 1,1
16.	Resultaat	5,2	0,0	0,0	2,8

Hierna worden de resultaten ten opzichte van de primaire begroting globaal toegelicht.

Toelichting Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x 1 mln)

1. Rente en afschrijvingen

Exploitatierekening	€ 47,4
Begroting	€ <u>48,5</u>
Voordelig verschil	€ <u><u>1,1</u></u>

Het voordelige verschil van € 1,1 mln is ontstaan doordat de werkelijke (gemiddelde) rentepercentages voor de kortlopende en de afgesloten langlopende geldleningen lager zijn dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Daarentegen is er vanwege een opschoning van kleine investeringen 2005 en jonger € 1,2 mln extra afgeschreven.

2. Personeelslasten (incl. kosten bestuur)

Exploitatierekening	€ 52,1
Begroting	€ <u>51,5</u>
Nadelig verschil	€ <u><u>0,6</u></u>

Het nadelige verschil van € 0,6 mln is ontstaan doordat in 2014 de te activeren inhuur eerst op de exploitatierekening geboekt wordt, voordat deze wordt geactiveerd c.q. ten laste wordt gebracht van investeringsprojecten. In de begroting 2014 zijn deze kosten direct ten laste van de investeringsprojecten gebracht. Het betreft hier een verschuiving van kosten. De personele kosten stijgen hierdoor maar dat wordt gecompenseerd door hogere geactiveerde lasten (hogere baat onder 'interne verrekeningen').

3. Goederen en diensten van derden

Exploitatierekening	€ 67,9
Begroting	€ <u>69,7</u>
Voordelig verschil	€ <u><u>1,8</u></u>

De uitgaven voor de aanschaf van hard- en software zijn € 0,2 mln hoger. Door onder meer afrekeningen voorgaande jaren, nieuwe energiebelasting en toegenomen netbeheerkosten zijn de energiekosten € 0,4 mln hoger.

De uitgaven aan cultuur technisch onderhoud zijn € 0,6 mln lager, de bijdragen aan waterschappen zijn € 0,7 mln lager en de uitgaven voor advisering zijn € 0,7 mln lager. Verder bestaat dit voordelige voorschil uit een groot aantal relatief kleinere voor en nadelen.

4. Bijdragen aan derden

Exploitatierekening	€ 10,5
Begroting	€ <u>10,5</u>
Verschil	€ <u><u>0,0</u></u>

5. Toevoegingen voorzieningen/Onvoorzien

Exploitatierekening	€ 10,1
Begroting	€ <u>9,5</u>
Nadelig verschil	€ <u><u>0,6</u></u>

De toevoegingen aan de voorzieningen zijn € 0,8 mln hoger dan geraamd. Dit betreft een hogere storting in de voorziening voor baggerkosten. De in de begroting lagere storting in de baggervoorziening is in 2014 is door efficiencymaatregelen gecompenseerd. De post onvoorzien van € 0,2 mln is niet ingezet.

Toelichting Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x 1 mln)
6. Financiële baten

Exploitatierekening	€ 0,6
Begroting	€ <u>0,4</u>
Voordelig verschil	€ <u>0,2</u>

Het voordelige voorschil is voornamenlijk ontstaan door ontvangen rentevergoeding van de belastingdienst.

7. Personeelsbaten

Exploitatierekening	€ 0,5
Begroting	€ <u>0,3</u>
Voordelig verschil	€ <u>0,2</u>

In 2014 waren er meer personeelsleden gedetacheerd bij andere waterschappen wat een voordelig verschil heeft opgeleverd van € 0,2 mln.

8. Opbrengsten goederen en diensten aan derden

Exploitatierekening	€ 7,9
Begroting	€ <u>6,4</u>
Voordelig verschil	€ <u>1,5</u>

Het voordeel van € 1,5 mln is grotendeels ontstaan door verkoop van onroerende zaken. Met name de verkoop van overtollige gronden leverde een voordeel op.

9. Bijdragen van derden

Exploitatierekening	€ 0,6
Begroting	€ <u>0,5</u>
Voordelig verschil	€ <u>0,1</u>

10. Waterschapsbelastingen

Exploitatierekening	€ 163,8
Begroting	€ <u>164,7</u>
Nadelig verschil	€ <u>0,9</u>

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Waterschapsbelastingen.

11. Interne verrekeningen

Exploitatierekening	€ 11,1
Begroting	€ <u>7,9</u>
Voordelig verschil	€ <u>3,2</u>

De interne verrekeningen betreffen geactiveerde personeelslasten € 9,2 mln (begroot € 5,6 mln) en geactiveerde bouwrente € 1,9 mln (begroot € 2,3 mln). In 2014 is een hoger bedrag voor personeelslasten op investeringswerken geactiveerd dan bij het opstellen van de begroting was voorzien. Dit is deels ontstaan doordat in 2014 de te activeren inhuur eerst op de exploitatierekening geboekt wordt, voordat deze wordt geactiveerd c.q. ten laste wordt gebracht van investeringsprojecten. In de begroting 2014 zijn deze kosten direct ten laste van de investeringsprojecten gebracht. Het betreft hier een verschuiving van kosten. De personele kosten zijn hierdoor gestegen maar dat wordt hier gecompenseerd door hogere geactiveerde lasten. De lagere geactiveerde bouwrente is vooral veroorzaakt door lagere rentelasten.

Toelichting Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x 1 mln)**12. Onttrekkingen aan reserves**

Exploitatierekening	€	0,6
Begroting	€	<u>0,6</u>
Verschil	€	<u>0,0</u>

13. Egalisatie van tarieven

Exploitatierekening	€	9,8
Begroting	€	<u>9,8</u>
Verschil	€	<u>-</u>

14. Toevoeging rente aan reserves

Exploitatierekening	€	0,9
Begroting	€	<u>0,9</u>
Verschil	€	<u>0,0</u>

15. Toevoeging algemene reserves

Exploitatierekening	€	0,8
Begroting	€	<u>0,0</u>
Nadelig verschil	€	<u>0,8</u>

In de 2^e bestuursrapportage (verslagperiode januari tot en met augustus) was een voordelig saldo voorzien van € 0,8 mln. Dit gemelde saldo is met begrotingswijzigingen toegevoegd aan de algemene reserves.

2.4 BALANS 31 DECEMBER 2014 (bedragen x 1 mln)

ACTIVA	31.12.2014	31.12.2013
Vaste activa		
1. Immateriële vaste activa	23,9	25,2
2. Materiële vaste activa	477,6	435,4
3. Financiële vaste activa	<u>0,9</u>	<u>0,9</u>
Totaal vaste activa	502,4	461,5
Vlottende activa		
4. <u>Kortlopende vorderingen</u>		
4.1 Belastingdebiteuren	15,9	15,9
4.2 Overige kortlopende vorderingen	<u>3,0</u>	<u>25,1</u>
<u>Totaal kortlopende vorderingen</u>	18,9	41,0
5. <u>Overlopende activa</u>	5,8	3,2
6. <u>Liquide middelen</u>	<u>0,0</u>	<u>2,8</u>
Totaal vlottende activa	24,7	47,0
 Totaal activa	 <u><u>527,1</u></u>	 <u><u>508,5</u></u>

PASSIVA	31.12.2014	31.12.2013
Vaste passiva		
7. <u>Eigen vermogen</u>		
7.1 Algemene reserves	10,7	11,6
7.2 Bestemmingsreserve tariefegalisatie	24,9	29,5
7.3 Overige bestemmingsresreves	2,9	3,3
7.4 Nog te bestemmen resultaat	5,2	2,8
<u>Totaal eigen vermogen</u>	43,7	47,2
8. <u>Voorzieningen</u>	11,0	13,6
9. <u>Vaste schulden</u>	393,6	316,4
Totaal vaste passiva	448,3	377,2
Vlottende passiva		
10. <u>Kortlopende schulden</u>		
10.1 Kasgeldleningen	0,7	7,7
10.2 Negatieve bank- en girosaldi	30,2	39,9
10.3 Schulden aan leveranciers	18,3	21,9
10.4 Te betalen belastingen, sociale- en pensioenpremies	3,4	4,3
10.5 Overige kortlopende schulden	0,9	0,9
<u>Totaal Kortlopende schulden</u>	53,5	74,7
11. <u>Overlopende passiva</u>	25,3	56,6
Totaal vlottende passiva	78,8	131,3
Totaal passiva	527,1	508,5

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)

Vaste activa**€502,4**

1. Immateriële vaste activa

De boekwaarde van de immateriële vaste activa zakte in 2014 van € 25,2 mln naar € 23,9 mln. Het verloop van de immateriële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Boek- waarde 1-1-2014	Investerings	Bijdragen van derden	Afschrijving 2014	Extra Afschrijving	Boek- waarde 31-12-2014
IMMATERIELE VASTE ACTIVA						
<u>In exploitatie</u>						
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	1,6	0,1	0,0	0,6	0,0	1,1
Bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	1,4	0,7	0,0	1,7	0,0	0,4
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	12,1	0,0	0,0	0,4	0,0	11,7
Overige immateriële activa	3,8	0,0	0,0	1,4	0,0	2,4
Totaal immateriële vaste activa in exploitatie	19,0	0,8	0,0	4,2	0,0	15,6
<u>Onderhanden werk</u>						
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	1,7	0,3	0,0	0,0	0,0	2,0
Bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	2,4	2,8	0,0	0,0	0,0	5,2
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige immateriële activa	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,3
Totaal immateriële vaste activa onderhanden werken	5,0	3,3	0,0	0,0	0,0	8,3
Overheveling materieel / immaterieel	1,2	-1,2				0,0
TOTAAL IMMATERIELE VASTE ACTIVA	25,2	2,9	0,0	4,2	0,0	23,9

In de boekwaarde "Uitgaven onderzoek en ontwikkeling" zijn de volgende projecten opgenomen:

Omschrijving	Boek- waarde 31-12-2014
<u>In exploitatie</u>	
Onderhoudsprogramma en plan opstellen (waterplan)	0,2
Opstellen legger waterkeringen	0,1
Actualiseren legger regionale kering	0,5
Veenweideproject fase II	0,3
Totaal in exploitatie	1,1
<u>Onderhanden werk</u>	
Reeuwijk monitoring en analyse	0,4
Onderzoeksproject bollensector KRW	0,7
Onderzoeksproject boomteeltsect KRW	0,8
Reeuwijk onderzoeksproject KRW	0,1
Totaal onderhanden werken	2,0
Totaal uitgaven onderzoek en ontwikkeling	3,1

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)

2. Materiële vaste activa

De boekwaarde van de materiële vaste activa steeg in 2014 van € 435,4 mln naar € 477,7 mln. Het verloop van de materiële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Boek- waarde 1-1-2014	Investerings	Bijdragen van derden	Afschrijving 2014	Extra Afschrijving	Boek- waarde 31-12-2014
MATERIELE VASTE ACTIVA						
<u>In exploitatie</u>						
Gronden en terreinen	3,8	0,0	0,0	0,1	0,0	3,7
Machines en apparaten	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2
Bedrijfsgebouwen	25,5	0,2	0,0	2,2	0,0	23,5
Woonruimten	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Grond, weg en waterbouwkundige werken	156,3	6,8	0,3	10,8	0,8	151,2
Zuiveringstechnische werken	169,8	2,3	0,0	17,6	0,4	154,1
Overige materiële vaste activa	3,5	0,5	0,0	1,6	0,0	2,4
Totaal materiële vaste activa in exploitatie	359,5	9,8	0,3	32,4	1,2	335,4
<u>Onderhanden werk</u>						
Gronden en terreinen	3,2	4,0	0,0	0,0	0,0	7,2
Machines en apparaten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bedrijfsgebouwen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Woonruimten	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
Grond, weg en waterbouwkundige werken	63,5	81,8	41,9	0,0	0,0	103,4
Zuiveringstechnische werken	10,1	19,6	0,0	0,0	0,0	29,7
Overige materiële vaste activa	0,3	1,2	0,0	0,0	0,0	1,5
Totaal materiële vaste activa onderhanden werken	77,1	107,0	41,9	0,0	0,0	142,2
Overheveling materieel / immaterieel	-1,2	1,2				0,0
TOTAAL MATERIELE VASTE ACTIVA	435,4	118,0	42,2	32,4	1,2	477,6

Investerings in 2014

De in voorgaande overzichten genoemde investeringen over 2014 bedragen voor immateriële en materiële activa totaal € 120,9 mln (exclusief baggerwerken en PFOS saneringen). Het volgende overzicht geeft de investeringen weer per programma verhoogd met de investeringen voor de baggerwerken en PFOS saneringen. Deze laatste investeringen worden niet geactiveerd, maar komen ten laste van de voorziening voor baggerwerken en de voorziening voor PFOS saneringen.

(x € 1 mln)	Werkelijk 2014	Begroot 2014
<u>Bruto-investeringen</u>		
Veiligheid	46,4	50,2
Voldoende water (exclusief baggeren)	39,0	45,2
Gezond water (exclusief PFOS)	32,7	34,1
Bestuur, organisatie en dienstverlening	2,8	2,5
Totaal bruto (excl. Baggeren en PFOS)	120,9	132,0
Voldoende water (baggerwerken)	13,1	14,8
Gezond water (PFOS)	0,0	0,4
Totaal bruto (incl. Baggeren en PFOS)	134,0	147,1
Bijdragen van derden	-42,9	-24,5
Netto investeringen	91,1	122,7

De werkelijke bruto-investeringen in 2014 ad € 134,0 mln zijn € 13,1 mln lager dan het begrotingsbedrag van € 147,1 mln, (na aftrek van de concernbredekorting).

Aan bijdragen van derden is € 18,4 mln meer ontvangen dan begroot. Dit betreft een subsidie voor Verbeteren Goejanverwelledijk traject Gouda (€ 5,2 mln), subsidie voor kustversterking Katwijk (€ 4,5 mln), bijdrage waterberging Nieuwe Driemanspolder (€ 7,0 mln) en bijdrage Reeuwijkse plassen uitvoeringafkoppelen polder Goudse Hout (€ 1,7 mln).

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)

In de toelichting per programma en in de paragraaf bedrijfsvoering worden toelichtingen op de investeringen gegeven.

Toetsing kredieten*Overschrijdingen*

Uit een interne analyse zijn de volgende nog niet gemelde kredietoverschrijdingen van meer dan 10% naar voren gekomen (bedragen x € 1.000):

Omschrijving	VV-besluit d.d.	Krediet	Totale uitgaven en lopende verplichtingen	Overschrijding	Overschrijding meer dan 10% of meer dan € 0,5 mln	Opmerkingen
Herinrichting Nieuwkoop isoleren (KRW)	25-mrt-2009 & 01-jun-2011 & 30-apr-2014	1.000	1.253	253	153	Het in 2014 teruggegeven krediet ad. € 1 mln was achteraf gezien te hoog ingeschat. Oorspronkelijk krediet was € 2,0 mln. Krediet wordt met jaarrekening 2014 afgesloten
AWZI 40x telemetrie component vervangen		300	365	65	35	Project bleek complexer dan gedacht
KRW2 Planvorming		250	311	61	36	Per abus rekening gehouden met te ontvangen subsidie

Onderschrijdingen

Het verlagen van de kredietruimte is één van de maatregelen om de projectbeheersing te versterken.

Alle projecten waarbij de ruimte tussen het krediet en de raming d.d. februari 2015 groter zijn dan € 0,5 mln zijn beoordeeld. Naar aanleiding van deze beoordeling kan een aantal kredieten worden verlaagd, te weten:

Project (Bedragen x € 1.000,-)	Krediet bedrag	Verlaging krediet	Nieuw krediet bedrag	Totale Prognose	Toelichting/oorzaak
1. AWZI Zwaanshoek voorstuwers/mengers verv	1.440	530	910	891	Klein gedeelte is nog benodigd voor eigen uren en 2 opdrachten.
2. awzi Aardam W sloop en nieuwb awtg en awtl	3.500	500	3.000	2.825	Er was geen geld nodig voor meerwerken en risico's, vandaar dat er € 500,000 terug kan worden gegeven.
3. AWZI Katwijk influent- en slibretourvizels vervangen en renovatie zandvanger.	3.160	860	2.300	2.297	I.v.m. aanbestedingsvoordeel
4. Renovatie Grote Sluis en Brug Spaardam	25.962	900	25.062	24.822	Er was geld gereserveerd voor een arbitragezaak. Deze is nu afgerond, restantkosten zijn geraamd a € 250.000. Overig krediet kan terug naar VV.
5. Watergebiedsplan Nieuwkoop	4.000	750	3.250	2.984	De reden dat de raming dan nog steeds lager is dan het krediet, is dat er een aantal onzekerheden in het watergebiedsplan zijn die niet in de raming zijn meegenomen, maar als risicoreservering gelden.
6. Baggeren Bollenstreek zuid (Cluster 2)	14.750	2.800	11.950	11.267	Het krediet is destijds aangevraagd op basis van kentallen. In de praktijk blijken met name de aanbestedingen mee te vallen.
7. Baggeren Nieuwkoop eo, cluster 5	8.900	1.200	7.700	7.054	Door meevallers zoals aanbestedingsvoordelen en risico's die zich niet hebben voorgedaan kan er nu krediet worden terug gegeven.
Totaal	61.712	7.540	54.172	45.085	

Toelichting:

- Berekeningen van de belastingtarieven zijn altijd gebaseerd op de meest recente kostenramingen. Die worden gedurende het project regelmatig bijgesteld. Het teruggeven van de ruimte in de kredieten aan de VV heeft dus geen effect op (de berekening van) de tarieven;
- In de kostenraming zitten in het algemeen geen kosten voor de post 'Onvoorzien' die wel in het krediet zijn opgenomen. Er zit daardoor standaard ruimte tussen de kostenraming van het project en het verleende krediet;

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)Leasecontracten

Voor materiële vaste activa zijn de volgende meerjarige contracten afgesloten:

Omschrijving	Contractwaarde	Startdatum	Looptijd
Huur/lease auto's	€ 0,8	01-10-2014	5 jaar
Huur/service printers (hoofdkantoor)	€ 0,6	01-03-2013	4 jaar
Huur/service printers (buitendienst)	€ 0,1	01-11-2014	4 jaar
AS/400	€ 0,1	01-11-2009	3 jaar
Huur koffieapparaten	€ 0,1	01-05-2013	4 jaar

Voor het contract inzake de AS/400 is er een optie om tot 1 april 2016 het contract telkens 1 jaar te verlengen.

3. Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekingen aan bedrijven	€ 0,8
Leningen aan bedrijven	€ 0,1

Totaal financiële vaste activa € 0,9

De kapitaalverstrekingen aan bedrijven betreft hoofdzakelijk aandelen Nederlandse Waterschapsbank (NWB). De leningen aan bedrijven betreft een vaste geldleningen aan de Rijnlandse molenstichting

Rijnland heeft een achtergestelde lening van € 1,0 mln verstrekt aan BOEi voor de overname van gemaal Lijnden. Deze achtergestelde lening heeft een looptijd van 40 jaar. In verband met onzekerheid over de aflossing van deze lening is voor deze lening een voorziening voor oninbaar getroffen.

Rijnland heeft een deelneming in MeerGrond. Op 31 december 2014 is het kapitaal van MeerGrond € 0,1 mln negatief. Rijnland participeert hierin voor 1/3 deel. De negatieve participatie is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Vlottende activa **€ 24,7**

4. Kortlopende vorderingen

Belastingdebiteuren	€ 15,9
Overige kortlopende vorderingen	€ 3,0
Totaal kortlopende vorderingen	<u>€ 18,9</u>

Voor de belastingdebiteuren is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaar van € 2,3 mln. Conform andere jaren is voor belastingjaar 2014 rekening gehouden met een percentage voor oninbaar van 0,5 van de netto belastingopbrengst.

Bij de overige vorderingen is geen rekening gehouden met een voorziening voor oninbaar. Alle kortlopende vorderingen zijn direct opeisbaar. € 0,4 mln van de Overige kortlopende vorderingen heeft betrekking op nog te ontvangen BTW.

5. Overlopende activa € 5,8

Onder de overlopende activa zijn nog de nog te ontvangen bedragen verantwoord, waarvan de opbrengst ten gunste van 2014 komt. Tevens zijn hier de vooruitbetaalde bedragen verantwoord die ten laste van 2014 komen.

6. Liquide middelen € 0,0

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)

Drempelbedrag schatkistbankieren

Met ingang van 2014 is het verlicht om overtollige middelen die boven een drempelbedrag komen onder te brengen in 's rijksschatkist. Het drempelbedrag voor waterschappen is bepaald op 0,75% van de bruto-exploitatie kosten uit de begroting. Voor Rijnland bedraagt het drempelbedrag in 2014 derhalve € 1,4 mln.

Middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden

	2014 1e kw	2014 2e kw	2014 3e kw	2014 4e kw
maand 1	2,8	0,0	0,0	0,0
maand 2	0,0	0,0	0,0	0,0
maand 3	0,0	0,0	0,3	0,2

Bovenstaand overzicht laat per kwartaal het bedrag aan middelen zien dat in het kader van het drempelbedrag buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Voor waterschappen is de ingangsdatum voor schatkistbankieren vastgesteld op 4 februari 2014 waarmee de overschrijding van het drempelbedrag in januari 2014 is verklaard.

Er zijn in 2014 door Rijnland geen overtollige middelen ondergebracht in de schatkist.

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)

Vaste passiva

€ 448,3

7 Eigen vermogen

Omschrijving	Saldo per 31-12-2013	Resultaat bestemming jaarrekening 2013	Saldo per 01.01.2014	rente toevoeging	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	Overheveling	opnamen (t.g.v. de exploitatie)	Saldo per 31-12-2014	Voorstel resultaat bestemming 2014	Saldo per 01-01-2015
Algemene reserves										
Algemene reserve										
watersysteembeheer	7,4	-	7,4	0,1	0,7	-/- 0,8	-	7,4	-	7,4
Algemene reserve zuiveringsbeheer	4,2	-	4,2	0,1	0,1	-/- 1,1	-	3,3	-	3,3
Totaal algemene reserves	11,6	-	11,6	0,2	0,8	-/- 1,9	-	10,7	-	10,7
Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie										
Egalisatiereserve categorie ingezetenen	6,2	-	6,2	0,1	-	0,4	4,0	2,7	2,3	5,0
Egalisatiereserve categorie gebouwd	5,0	0,7	5,7	0,1	-	0,3	3,0	3,1	1,5	4,6
Egalisatiereserve categorie ongebouwd/overige	-	0,1	0,1	-	-	0,1	0,1	0,1	-/- 0,2	-/- 0,1
Egalisatiereserve categorie natuurterreinen	0,7	-	0,7	-	-	-	-	0,7	-	0,7
Egalisatiereserve zuiveringsheffing	17,5	2,0	19,5	0,4	-	1,1	2,7	18,3	1,0	19,3
Totaal bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie	29,4	2,8	32,2	0,6	-	1,9	9,8	24,9	4,6	29,5
Overige bestemmingsreserves										
Reserve subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers	0,4	-/- 0,1	0,3	-	-	-	-	0,3	-/- 0,2	0,1
Reserve subsidie baggerwerken	0,1	-	0,1	-	-	-	-	0,1	-	0,1
Reserve strategisch Groenproject Haarlemmermeer-West	-	0,1	0,1	-	-	-	-	0,1	-/- 0,1	-
Reserve onderhoud aan oeverbescherming	0,1	-	0,1	-	-	-	-	0,1	-	0,1
Reserve oeverherstel	1,1	-/- 0,1	1,0	0,1	-	-	-	1,1	-/- 0,7	0,4
Reserve fusiekosten fusie 2005	0,3	0,1	0,4	-	-	-	0,2	0,2	-/- 0,2	-
Reserve frictiekosten doelmatigheid	1,4	-	1,4	-	-	-	0,4	1,0	0,1	1,1
Reserve opschoning kleine investeringen tot 2005	-	-	-	-	-	-	-	-	1,7	1,7
Totaal overige bestemmingsreserves	3,4	-	3,4	0,1	-	-	0,6	2,9	0,6	3,5
Totaal eigen vermogen	44,4	2,8	47,2	0,9	0,8	-/- 0,0	10,4	38,5	5,2	43,7

Algemene reserves

Voor de hoogte van de algemene reserves worden de volgende criteria geformuleerd:

1. de algemene reserves moet een ondergrens hebben die is afgeleid van de jaarlijkse exploitatiekosten
2. de weerstandscapaciteit moet een afgeleide zijn van de belangrijkste risico's.

Beseft moet worden dat de hoogte van de algemene reserves eerder een bestuurlijke keuze is dan een bedrijfseconomische afweging; in theorie hoeft een waterschap als autonome overheidsinstantie met een eigen belastingheffing geen algemene reserves aan te houden. De ondergrens van de algemene reserves is bepaald op 5% van de jaarlijkse netto-exploitatiekosten (voor egalitatie). Op basis van de jaarrekening 2014 zou de hoogte van algemene reserves in totaal minimaal € 8,4 mln. moeten bedragen.

Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie

Deze reserves hebben tot doel egalisering van de huidige en toekomstige tarieven.

Overige bestemmingsreserve

In de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen is per bestemmingsreserve het ontstaan, het doel en de omvang aangegeven.

Reserve Subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers

Per 31 december 2014 zijn voor aanleg natuurvriendelijke oevers € 0,1 mln aan subsidies toegezegd waarvan de uitvoering pas in 2015 of later komt. In de resultaatbestemming wordt voorgesteld om € 0,2 mln te onttrekken uit de Reserve om de reserve op hoogte van de toezeggingen te brengen.

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)Reserve Subsidie baggerwerken

Per 31 december 2014 is voor baggerwerken € 0,1 mln aan subsidies toegezegd waarvan de uitvoering pas in 2014 of later komt.

Reserve strategische Groenproject Haarlemmermeer-West

Deze reserve is gevormd bij het voormalige waterschap Groot Haarlemmermeer. Er is bij de fusie besloten deze reserve in stand te houden maar geen nieuwe toevoegingen te doen. In 2014 eindigt deze reserve.

Reserve onderhoud aan oeverbescherming

Deze reserve is gevormd voor toekomstige onderhoud van oeverbeschermingen binnen de gemeente Haarlemmermeer. In 2016 eindigt deze reserve.

Reserve fusiekosten fusie 2005

Bij de fusie van de vier waterschappen per 1 januari 2005 is besloten om een bestemmingsreserve te creëren om de toekomstige frictiekosten die voortkomen uit de fusie te bekostigen. Destijds is een bedrag van rond € 16,7 mln onttrokken uit de algemene reserves om de kosten van bovenformatieven, kosten 55+regeling en overige frictiekosten te kunnen financieren. In 2014 eindigt deze reserve.

Reserve frictiekosten doelmatigheid

Vanwege het realiseren van organisatieaanpassingen (doelmatigheidsonderzoek) is in 2006 besloten om een bestemmingsreserve te vormen om toekomstige incidentele kosten te kunnen bekostigen. Bij vaststelling van de jaarrekening 2005 en 2006 heeft de VV een bedrag van € 11,0 mln bestemd voor incidentele kosten uit het doelmatigheidsonderzoek. Deze eenmalige frictiekosten zijn: kosten bovenformatieven, 55+regeling, tijdelijk personeel, aanpassing huisvesting en overige materiële organisatiekosten. In 2014 is € 0,4 mln frictiekosten doelmatigheid ten laste van de exploitatie gekomen. Hiermee is in de begroting rekening gehouden. Deze reserve eindigt in 2017.

8. Voorzieningen

Omschrijving	Saldo per 01.01.2014	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	uitgaven	Saldo per 31-12-2014
Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB	6,0	0,4	0,4	6,0
Totaal voor arbeidsgerelateerde verplichtingen	6,0	0,4	0,4	6,0
Voorziening baggerwerken Rijnland	5,0	9,7	12,4	2,3
Totaal voor baggeren en saneren van waterlopen	5,0	9,7	12,4	2,3
Voorziening PFOS Saneringen	2,6	-	-/- 0,1	2,7
Totaal voor overige onderhoudswerkzaamheden	2,6	-	-/- 0,1	2,7
Totaal Voorzieningen	13,6	10,1	12,7	11,0

In de vastgestelde nota reserves en voorzieningen is per voorziening het ontstaan, het doel en de omvang aangegeven.

Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB

Wegens de nieuwe Waterschapswet moest met ingang van 2009 een voorziening worden aangehouden voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen voor voormalige en huidige (hoog)heemraden van Rijnland en voormalige waterschappen.

Voorziening baggerwerken Rijnland

De voorziening voorziet in de financiering van de achterstanden bij het op diepte brengen van boezem,- en polderwateren.

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)Voorziening PFOS Saneringen

Voor de kosten van saneringen van de PFOS verontreinigingen op Schiphol is in 2010 deze voorziening gevormd.

9. Vaste schulden

De vaste schulden betreffen onderhandse leningen van:

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 391,1
Binnenlandse bedrijven (SBG)	€ 2,5
Totaal vaste schulden	€ 393,6

In 2014 zijn drie langlopende geldleningen afgesloten van totaal € 120,0 mln tegen een gemiddeld rentepercentage van 2,2. De aflossingen in 2014 bedragen € 42,9 mln. Er zijn in 2014 geen vervroegde aflossingen gedaan. Het gemiddelde rentepercentage van alle langgeldleningen bedroeg per ultimo 2014 2,8 en de gemiddelde looptijd was 4,5 jaar. De totale rentelast op de vaste schulden bedraagt in 2014 € 9,3 mln. Hiervan heeft € 9,2 mln betrekking op binnenlandse banken en overige financiële instellingen en € 0,1 mln betrekking op binnenlandse bedrijven. Er zijn geen zakelijke zekerheden gesteld voor de vaste schulden.

Vlottende passiva**€ 78,8**10. Kortlopende schulden

Kasgeldleningen	€ 0,7
Negatieve bank- en giroaldi	€ 30,2
Schulden aan leveranciers	€ 18,3
Te betalen belastingen, sociale- en pensioenpremies	€ 3,4
Overige kortlopende schulden	€ 0,9
Totaal kortlopende schulden	€ 53,5

De kasgeldlening betreft drie door MeerGrond verstrekte direct opeisbare leningen tegen 0%.

De negatieve bank- en giroaldi betreffen een met de NWB afgesloten rekening-courantovereenkomst. De maximale krediethoogte bedroeg in 2014 € 43,7 mln. De gemiddelde rente voor de rekening-courantovereenkomsten bedroeg over 2014 0,19% (2013: 0,25%).

De schulden aan leveranciers betreffen vooral facturen uit de maand december 2014.

11. Overlopende passiva**€ 25,3**

Onder de overlopende passiva zijn de verplichtingen opgenomen die zijn opgebouwd in 2014, maar die in 2014 tot betaling komen. Daarnaast zijn hier de vooruit ontvangen bedragen verantwoord waarvan de baten ten gunste van 2014 komen. Hiervan heeft € 11,6 mln betrekking op vooruit ontvangen bijdragen op investeringswerken. Het volgende overzicht geeft het verloop hiervan weer.

	Saldo 1-1-2014	Toe- voegingen	Vrijgevallen	Saldo 31-12-2014
Kustversterking Katwijk	23,6	0,0	23,6	0,0
Nieuwe driemanspolder	16,6	0,0	5,7	10,9
Afkoppelen Goudse hout	1,6	0,0	1,6	0,0
Reeuwijkse pl.aanleg NVO 20 km	0,7	0,0	0,7	0,0
Isoleren Reeuwijk Cluster KRW	0,6	0,0	0,4	0,2
Behoud eilanden kerfwetering	0,3	0,0	0,3	0,0
Duikerverbinding onder A44	0,2	0,0	0,0	0,2
IJzersuppletie Sloene	0,2	0,0	0,2	0,0
Goejanvervelledijk	0,0	0,3	0,0	0,3
Totaal	43,8	0,3	32,5	11,6

Toelichting op de balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1 mln)Niet uit de balans blijken de verplichtingen en rechten1 Niet verschenen termijnen investeringswerken

De verplichtingen ad € 44,7 mln per 31 december 2014 van nog niet verschenen termijnen betreffende investeringswerken zijn niet in de balans opgenomen.

2 Garant- en borgstellingen

Ten behoeve van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. heeft Rijnland borgstellingen afgegeven overeenkomstig onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1 mln	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	% waarvoor borgstelling is verleend	Borgstelling	Restant bedrag van de geldlening 01-01-2014	Restant bedrag van de geldlening 31-12-2014
<u>Borg voor onderhandse leningen</u>					
HVC/DRSH Zuiveringsslib NV	55,5	100%	55,5	48,8	45,5
Gemeenschappelijke regeling Aquon	2,1	16,38%	0,3	2,1	2,1
<u>Borg voor kortlopende schulden (negatieve bank- en giroaldi)</u>					
Stichting beheer van het Gemeeneland	n.v.t.	100%	1,0		
Gemeenschappelijke regeling Aquon	n.v.t.	16,38%	1,1		
HVC/DRSH Zuiveringsslib NV	n.v.t.	100%	10,0		
	57,6		67,9	50,9	47,6

De borgstelling voor kortlopende schulden is bepaald op basis van het maximale krediet.

Vanaf de toetreding tot de gemeenschappelijke regeling staan de waterschappen garant voor de financiering van de activiteiten die HVC ten behoeve van de waterschappen uitvoert. Een verdere aanpassing c.q. uitbreiding van de garantstelling zal plaatsvinden afhankelijk van besluitvorming over (financiering van) nieuwe investeringen ten behoeve van de waterschappen. Met een aandeelhouderschap type B met een beperkte aansprakelijkheid zijn de risico's beperkt tot de slibverbrandingsactiviteiten. De Waterschapswet laat andere taken niet toe.

De aandeelhouders B staan volledig garant voor de slibverbrandingsinstallatie zoals dat voorheen ook bij DRSH het geval was. Daarnaast staan de waterschappen garant voor een maximaal rekening-courantkrediet van € 10 miljoen. De garantstelling loopt terug conform de afschrijving van de installatie en de aflossing van de hiervoor aangegane leningen. Omdat de aandeelhouders van HVC uitsluitend bestaan uit gemeenten en waterschappen die zorgen voor afzetzekerheid, worden de risico's als klein beoordeeld.

De waterschappen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de activiteiten, maar hebben bij een evt. garantstelling een regresrecht op de andere waterschappen voor hun aandeel. Voor de garantstelling heeft Rijnland in 2014 een provisie ontvangen van € 151.231.

Controleverklaring

Accountants

Hoogheemraadschap van Rijnland
Aan: de Verenigde Vergadering

Baker Tilly Berk N.V.
Heerbaan 44-48
Postbus 3814
4800 DV Breda
T: +31 (0)76 525 00 00
F: +31 (0)76 525 00 50
E: breda@bakertillyberk.nl
KvK: 24425560
www.bakertillyberk.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2014 van Hoogheemraadschap van Rijnland te Leiden gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de exploitatierekeningen naar programma's en kostendragers en naar kosten- en opbrengstensoorten over 2014 met de bijbehorende toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het college van dijkgraaf en hoogheemraden

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap van Rijnland is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting, en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het Hoogheemraadschap zelf.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 109, tweede lid, van de Waterschapswet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden, het hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit het controleprotocol van Hoogheemraadschap van Rijnland en het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische gedragsnormen en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly Berk N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Controleverklaring

Accountants

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het Hoogheemraadschap.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van het Hoogheemraadschap van Rijnland gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening alsmede een evaluatie van het normenkader voor rechtmatigheid. Deze financiële rechtmatigheidscriteria zijn met het normenkader vastgesteld door de Verenigde Vergadering op 24 september 2014.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT informatietoleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het controleprotocol WNT

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Hoogheemraadschap van Rijnland een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het Hoogheemraadschap zelf.

Controleverklaring

Accountants

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 109, lid 3, onderdeel d, van de Waterschapswet melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Rotterdam, 31 maart 2015
Baker Tilly Berk N.V.

Was getekend,

drs. R. Opendorp RA

PROGRAMMAJAARVERSLAG

2014

3. BIJLAGEN

Bijlage 3.1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2014 (x € 1.000) Blad 1

Omschrijving	VV-besluit d.d.	Krediet	Werke- lijke uit- gaven t/m 2013	Werkelijke ontvangsten t/m 2013	Werke- lijke uit- gaven in 2014	Werke- lijke ont- vangsten in 2014	Werke- lijke uit- gaven t/m 2014	Lopende verplich- tingen	Over-resp. onder- schrijding krediet	Opmerkingen
1	2	3	4	5	6	7	8	9	3 -/- 8 -/9	10
Veiligheid										
Kadeverbetering Grote en Kleine Heilige Geestpolder	28-okt-2009& 22-sep-2010& 25-apr-2012& 20-nov-2013& 05-nov-2014	3.250	1.638		1.473	-	3.110	80	60	Door snellere doorlooptijd lagere kosten (bouwrente).
Kadeverbetering Grote Westeindse polder & Meeslouwerpolder	14-mrt-2007& 25-mrt-2009& 22-sep-2010& 16-nov-2011& 24-apr-2013& 20-nov-2013& 5-nov-2014	7.620	7.284		826	-	8.109	-	489	Krediet aanvraag is te laag geweest voor het totaal uitgevoerde werk..
Kadeverbetering Haarlemmermeer Slotervaart	28-okt-2009& 24-apr-2013	700	579		13	-	592	-	108	Onderschrijding door gunstig aanbestedingsresultaat.
Kadeverbetering methodiek Top 50	25-apr-2012	200	85		13	-	98	-	102	Het voorbereidingskrediet heeft gediend ter voorbereiding op Cluster I. De overige clusters hebben het meegenomen in hun krediet aanvraag.
Kadeverbetering MT polder innovaties	25-mrt-2009& 28-10-2009& 21-nov-2012	935	778	2	130	-	908		27	Conform planning uitgevoerd.
Kadeverbetering Oudendijk	28-okt-2009& 22-sep-2010& 18-jan-2012	3.800	3.583		241	-	3.824	5	29	Werk is conform planning uitgevoerd. Overschrijding is nagenoeg nihil (< 1%).
Kadeverbetering Polder Vierambacht deeltracé uitvoering	16-nov-2011& 26-sep-2012& 25-sep-2013	2.250	1.840		334		2.175	40	35	Uitvoering conform begroting. Kleine overschrijding (1,5%).
Kadeverbetering Ringdijk Waddinxveen	28-okt-2009& 21-sep-2012& 25-sep-2013	2.770	2.539		82		2.621	-	149	Lagere kosten voornamelijk door een kortere doorlooptijd en een gunstig aanbestedingsresultaat.
Kadeverbetering Verenigde Bloklandse Korteraarsepolder	25-04-2012 & 30-04-2014	550	59	11	501	-	561	-	11	Conform scope uitgevoerd in succesvolle samenwerking met de provincie Zuid-Holland.
Kadeverbetering Wassenaresepolder deeltracé uitvoering	16-nov-2011	2.200	1.659		670	-	2.329	42	171	Overschrijding door een duurdere oplossing inzake de uitvoering van de niet waterkerende objecten.
Kadeverbetering Zoetermeerse Meerpolder	25-mrt-2009 & 28-okt-2009 & 24-apr-2013	1.415	807		51		859	7	549	Onderschrijding door versobering van het werk.
Kadeverbeteringen bijdrage buurtwaterschappen	20-nov-2013	720	720		17		736		16	Werkzaamheden conform planning uitgevoerd.
Instandhouding Groene Kades 2014	20-nov-2013	1.500			1.372		1.372	129	1	Conform reservering uitgevoerd.
Sluis den Ham Boskoop renoveren	21-nov-2012	70	7		0	-	7	-	63	Er zijn geen maatregelen voor renovatie of afbreken van de sluis genomen omdat deze eigendom is van de provincie Zuid-Holland. Overdracht wordt meegenomen in het programma overnemen en afstoten assets.
Vlietlanden Compartmenteringswerken opknappen	20-nov-2013	125	-		104	-	104		21	Onderschrijding doordat er geen meerwerk was.
Zwakke Schakel primaire kering Noordwijk	24-mei-2006 & 31-jan-2007 & 5-nov-2014	19.210	19.104	18.213	107	15	19.212	15	17	Werkzaamheden zijn conform begroting uitgevoerd. Van het HWBP wordt binnenkort het eindafrekeningsbedrag ad € 650.000 ontvangen inzake subsidie.
Totaal Veiligheid		47.315	40.682	18.226	5.935	15	46.617	318	380	
Voldoende water										
Gebiedsgerichte aanpak Greenport Boskoop	22-sep-2010	225	-	-	242	-	242	-	17	Overschrijding door hogere uitvoeringskosten.
Herinrichting polder Reeuwijk - Sluipwijk	05-jul-2006 & 24-apr-2013 & 30-apr-2014	588	438	-	120	-	558	-	30	Onderschrijding doordat de kavelruil werkzaamheden goedkoper zijn uitgevoerd dan geraamd.
Opheffen peilviak Grietpolder Noord	24-apr-2013	90	123	45	0	-	123	-	33	Overschrijding omdat er werkzaamheden voor de gemeente zijn uitgevoerd waarvoor een bijdrage van de gemeente is ontvangen.
Onderbemaling Reeuwijk Blok 3	2005 (W&W)	230	70		11	-	82	-	148	Dit oude krediet afsluiten. Het project is nu opgenomen in het watergebiedsplan Reeuwijk (Zie corsa 14.09541).
Waterplan Hillegom	5-nov-2008	480	122		-	-	122	-	358	Onderschrijding omdat lopende het project, op verzoek van het bestuur een besparing is doorgevoerd.
Inlaat Papevaart laag Boskoop	9-dec-2009	100	46		29	-	76	-	24	Onderschrijding door gunstige aanbesteding.
DSG Randenburg	21-nov-2012	80	-		-	-	-	-	80	Niet uitgevoerd. Rijnland is niet verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het gemaal. Het gemaal dient alleen voor de naastliggende onderbemaling van een particuliere eigenaar. Het gemaal is inmiddels overgedragen aan de particulier.
IG Spoorzicht	21-nov-2012	75	57		8	-	64	-	11	Onderschrijding door gunstige aanbesteding.
Inlaat Kock van Leeuwensluis	09-dec-2009& 16-nov-2011	390	199		31	-	230	-	160	Onderschrijding omdat bij de renovatie van de sluisdeuren (ander krediet) de plaatsing van de inlaat schuif is meegenomen.
IG Zijdepad sloop	24-apr-2013	100	-		-	-	-	-	100	De sloop van het IG Zijdepad wordt gelijktijdig uitgevoerd met de sloop van het IG Oukoop. Het krediet van Oukoop is toereikend daar de fundering gebruikt wordt bij de kadeverbeteringswerken.
PG 't Kabel	16-nov-2011& 21-nov-2012	1.300	375		575		950	70	280	Onderschrijding door een zeer gunstig aanbestedingsresultaat.
PG Amsterdamse Poort	16-nov-2011	209	169		10	-	179	-	30	De werkzaamheden zijn in combinatie uitgevoerd met PG Molenvaart. Hierdoor ontstond een gunstig resultaat van aanbesteding en er was weinig meerwerk.
PG Haarlemmermeer elektrische installatie	9-dec-2009	490	466		1	-	467	-	23	Onderschrijding door gunstig aanbestedingsresultaat.

Bijlage 3.1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2014 (x € 1.000) Blad 2

Omschrijving	VV-besluit d.d.	Krediet	Werke lijke uit- gaven t/m 2013	Werkelijke ontvangsten t/m 2013	Werke lijke uit- gaven in 2014	Werke lijke ont- vangsten in 2014	Werke lijke uit- gaven t/m 2014	Lopende verplich- tingen	Over-resp. onder- schrijding krediet	Opmerkingen
1	2	3	4	5	6	7	8	9	3 +/- 8 +/- 9	10
PG Broek- en Simontjespolder renovatie	16-jun-2010& 25- apr-2012	580	513	7	26	8	539	-	41	Onderschrijding door gunstig aanbestedingsresultaat.
PG Kamphulzen	16-nov-2011	270	231		11	-	242	-	28	Onderschrijding door gunstige aanbesteding.
PG Mariënduin	16-11-2011& 21- nov-2012	385	146		5	-	150	-	235	Onderschrijding door gunstige aanbesteding en een beperkt aantal meerwerken.
PG Molenvaart	16-nov-2011	305	251		12	-	263	-	42	De werkzaamheden zijn in combinatie uitgevoerd met PG Amsterdamse Poort. Hierdoor ontstond een gunstig resultaat van aanbesteding en er was weinig meerwerk.
PG Noord Hoflandschepolder	17-jun-2009	524	370		11	-	381	-	143	Onderschrijding door gunstig aanbestedingsresultaat en de kredietaanvraag was te hoog ingeschat.
PG Papenwegsepolder	21-nov-2012	200	104		66	-	171	-	29	Onderschrijding door gunstig aanbestedingsresultaat.
Beschoeiingen vervangen 2014	20-nov-2013	400	-		343		343		57	Voor een aantal in de planning meegenomen beschoeiingen was het nog niet noodzakelijk deze te vervangen.
PG Boterhuispolder Renoveren	17-jun-2009& 25- apr-2012	344	306		15		322	-	22	Technische staat van het gemaal viel mee waardoor minder meerwerk dan begroot.
PG. Rijlaarsdam	16-nov-2011& 27- feb-2013	285	180		89	-	269	-	16	Is conform planning uitgevoerd. Onderschrijding weinig meerwerk en een gunstig aanbestedingsresultaat.
PG Schulpweg revisie	16-jun-2010& 16- nov-2011	743	725		31		757	-	14	Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden waren er een paar tegevallen waardoor iets meer meerwerk is ontstaan dan begroot.
PG Spruit revisie	20-apr-2011	180	125		5	-	130	-	50	Onderschrijding door een gunstige aanbesteding.
PG Veenpolder	16-nov-2011	100	60		0		60		40	Onderschrijding door een gunstige aanbesteding.
PG Verenigde Bloklandse- en Kortenaarsepolder	16-jun-2010& 20- apr-2011	1.203	1.033		17		1.050	-	152	Onderschrijding door een gunstig aanbestedingsresultaat en weinig meerwerk.
PG Vogelenzang	16-nov-2011& 21- nov-2012	405	213		5		219	-	186	Onderschrijding door zeer gunstige aanbesteding en weinig meerwerk.
PG Wassenaarsepolder	16-nov-2011	200	205		6	-	211	-	11	Door aanpassing van de automatisering standaard is er een kleine overschrijding ontstaan.
Stuw Kerkstoot	16-nov-2011	135	104		1-	-	103	-	32	Onderschrijding door nagenoeg geen meerwerk. De stelposten zijn in 2014 verrekend.
Stuw Oudevaart	16-nov-2011	105	107		5-	-	102	-	3	Onderschrijding door nagenoeg geen meerwerk. De stelposten zijn in 2014 verrekend.
Inlaat Boskoop	12-apr-2006& 16- jul-2008& 21-nov- 2012	2.330	2.367		10	-	2.377	-	47	Onderschrijding omdat de definitieve aansprakelijkheids claim van Stedin lager uitviel dan verwacht.
Totaal voldoende water		13.050	9.107	52	1.674	8	10.781	70	2.199	
Voldoende water baggerprojecten										
										Onderschrijding doordat het laatste bestek gunstig aanbested
Baggeren stadswateren Leiden	22-mrt-2005 & 23- nov-2005& 05-nov- 2008& 16-nov- 2011	28.550	28.065	3.941	121	38	28.186	-	364	Onderschrijding omdat het laatste bestek gunstig aanbesteed kon worden
Baggeren Katwijks Kanaal	22-mrt-2005 & 23- nov-2005& 04-jun- 2008& 27-feb-2013	39.400	38.805	3.291	523	23	39.327		73	Laatste deel niet uitgevoerd wegens evt. explosie gevaar. Wordt meegenomen in nieuw baggerproject waarvoor nieuw krediet wordt aangevraagd. Procedure m.b.t. een schadeclaim richting ROVB loopt.
Totaal voldoende water baggerprojecten		67.950	66.870	7.232	643	61	67.513	-	437	
Gezond water										
AWTL Noorden vervangen	22-sep-2010 & 18- jan-2012	850	480	-	7	-	487	3	360	Onderschrijding door gunstige aanbesteding, nauwelijks meerwerk, geen gebruik hoeven te maken van het risicobudget en minder toezichtskosten eigen uren.
AWZI Stompwijk sloop en nieuwbouw AWTG en AWTL	16-jul-2008 & 15- dec-2010 & 25-apr- 2012	3.320	2.547	-	580	-	3.128	50	142	Conform planning verlopen. Aanwending van post onvoorzien was niet nodig.
Herinrichting Nieuwkoop isoleren KRW	25-mrt-2009 & 01- jun-2011 & 30-apr- 2014	1.000	679	-	558	-	1.238	15	253	Overschrijding omdat het op 30 april 2014 teruggeven krediet ad € 1 mln achteraf gezien te hoog is ingeschat. Oorspronkelijk krediet was € 2mln.
AWTL's Hoofddorp tbv 5e baan vervangen	21-nov-2012	500	404	-	3	-	407	-	93	Onderschrijding door gunstige aanbesteding.
AWZI Alphen Kerk & Zanen vervangen ijzerzout doseerinstallatie	21-nov-2012	35	26	-	1	-	27	-	8	Het probleem is na een grondige analyse met bestaande middelen binnen het voorbereidingskrediet opgelost.
AWZI Haarlem Waarderpolder vervangen besturingssysteem	16-jun-2010 & 16- nov-2011 & 21-nov- 2012	3.065	3.045	-	78	-	3.123	-	58	Onderschrijding door opname visievorming en vitalisering standaard softwarebibliotheek.
AWZI Haarlem Waarderpolder menginstallatie homogenisatietank vervangen	16-nov-2011 & 24- apr-2013	180	98	-	47	-	145	-	35	Onderschrijding door een gunstige aanbesteding, minder meerwerk en het werk kon worden gerealiseerd met minder inzet aan uren.
AWZI Leiden Zuid West vervangen SCADA's en PLC's	16-nov-2011 & 21- nov-2012	600	578	-	25	-	603	-	3	Een kleine overschrijding omdat de ICT aanbieding iets hoger was dan berekend.
AWZI Rijsenhout ombouw silbontwatering naar voorontwatering.	20-nov-2013	150	-	-	-	-	-	-	150	Naar aanleiding van een regiostudio is besloten om deze werkzaamheden niet meer uit te voeren. AWZI Rijsenhout gaat 2016 uit bedrijf.
AWZI Zandvoort sloop	22-sep-2010	350	257	-	46	-	303	1	46	Onderschrijding door een niet gebruikte risico reservering.

Bijlage 3.1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2014 (x € 1.000) Blad 3

Omschrijving	VV-besluit d.d.	Krediet	Werke lijke uit- gaven t/m 2013	Werkelijke ontvangsten t/m 2013	Werke lijke uit- gaven in 2014	Werke lijke ont- vangsten in 2014	Werke lijke uit- gaven t/m 2014	Lopende verplich- tingen	Over-resp. onder- schrijding krediet	Opmerkingen
1	2	3	4	5	6	7	8	9	3 -/- 8 -/- 9	10
AWZI Zwanenburg blowerregeling en/d	16-nov-2011 & 21-nov-2012	100	57	-	1	-	58	-	42	Onderschrijding omdat de blowerregeling met software-aanpassing verbeterd kon worden zonder veel technische aanpassing.
IJzerchloride dosering Nieuwkoop	16-nov-2011 & 24-apr-2013	500	444	-	67	-	511	-	11	Door nieuwe wet en regelgeving inzake certificering iets hogere uitgaven.
Implementatie KRW Volg-, en stuursysteem	21-nov-2012	250	34	-	13	-	48	-	202	Landelijk besloten om de planning Implementatie KRW-VSS stop te zetten. Project komt hiermee te vervallen. Er wordt gezocht naar een andere oplossing.
Awtg + awtl Oostlob SLP (Schiphol) aanleg	29-jun-2005	300	94	37	20	-	114	-	186	Er is een lagere bijdrage aan Schiphol betaald dan werd aangenomen bij de krediet aanvraag.
Buffervijvers Zandvoort	29-jun-2005 & 16-jun-2010	700	481	-	1	-	482	-	218	Onderschrijding door gunstige aanbesteding. Met name van de noodleiding.
Rioolgemaal Zoetermeer renovatie	29-jun-2005 & 31-okt-2007 & 10-feb-2010 & 25-sep-2013	8.900	8.440	-	76	-	8.516	-	384	Onderschrijding door gunstig aanbestedingsresultaat.
AWZI Leimuiden amoveren en aanleggen ats	24-apr-2013	250	-	-	-	-	-	-	250	Is vervallen i.v.m prioriteit andere projecten.
Amstelveense Poel bijdrage AGV	21-dec-2012	50	-	-	-	-	-	-	50	Waternet heeft project stopgezet.
AWZI Nieuwe Wetering bellenbeluchting aanbrengen	21-dec-2012	25	-	-	-	-	-	-	25	Studie OAS heeft uitgewezen dat AWZI Nieuwe Wetering niet uitgebreid hoeft te worden. Onderzoek van Beleid heeft aangetoond dat bellenbeluchting hier niet effectief is als energiebesparend element.
Reeuwijk monitoring en analyse	9-dec-2009	600	332	-	8	-	340	-	260	Bij de krediet aanvraag is uitgegaan dat Rijnland penvoerder zou zijn. Voor de bruto investeringsuitgaven is krediet aangevraagd en daarnaast een opbrengst inzake bijdragen van derden. In de praktijk is STOWA penvoerder geworden en zodoende alleen Rijnlands bijdrage in rekening gebracht.
Totaal Gezond Water		21.725	17.999	37	1.531	-	19.530	69	2.126	
Bestuur, organisatie en dienstverlening										
Smile vervangen	26-sep-2012	100	46	-	54	-	100	-	0	Ondanks vertraging gedurende het project om te koppelen aan de basisregistraties is het gerealiseerd voor het verleende krediet.
Samenwerkingsportaal aanschaffen en implementeren	25-sep-2013	150	-	-	-	-	-	-	150	Project is conform VV besluit stopgezet.
Pol 48 en 50. Dienstwoningen herstellen	25-sep-2013	350	2	-	361	-	363	-	13	Overschrijding omdat er meer meerwerk is uitgevoerd dan was voorzien.
Bestuurlijke Verbeteragenda	25-sep-2013	58	-	-	-	-	-	-	58	Onderzoek van Twynstra en Gudde is afgerond. Om financieel technische redenen is gekozen het totaal bedrag ten laste te brengen van de exploitatie. De totale kosten zijn binnen het verleende krediet bedrag gebleven.
Totaal Bestuur, organisatie en dienstverlening		658	48	0	415	0	463	0	195	
Totaal af te sluiten V.V. kredieten per 31-12-2014		150.698	134.706	25.546	10.199	84	144.905	457	5.336	

Bijlage 3.1-2 Niet afgesloten VV-kredieten in tegenstelling tot aanbeveling RKC met verklaring

Omschrijvingen per beleidsproduct	VV-besluit d.d.	Krediet	Werkelijke uitgaven t/m 2013	Werkelijke ontvangsten t/m 2013	Werkelijke uitgaven in 2014	Werkelijke ontvangsten in 2014	Werkelijke uitgaven t/m 2014	Restant krediet per 01.01.2015	Verwachte uitgaven in 2015	Verwachte ontvangsten in 2015	Verwachte uitgaven in 2016 e.v.	Opmerkingen
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
BOD												
E-HRM	25-sep-2013	400	-	-	-	-	-	400	400	-	-	E-HRM is een door het Waterschapshuis getrokken landelijk project. In 2014 heeft het project enige vertraging opgelopen waardoor implementatie in 2015 zal plaatsvinden.
Voldoende water												
DSG Lodewijksevaart	21-nov-2012	100	-	-	-	-	-	100	5	-	220	I.v.m. Bezuinigen is dit project uitgesteld tot 2016. In 2015 zullen de voorbereidende werkzaamheden worden opgestart. Uitvoering 2016 en 2017 en uitvoeringskrediet wordt nog aangevraagd.
PG de Westbroek	21-nov-2012	75	-	-	-	-	-	75	75	-	300	Project heeft vertraging opgelopen door overleg met de gemeente Velsen inzake de functie en capaciteit van het gemaal. Verwacht wordt dat de voorbereiding en uitvoering in 2015 en 2016 zullen plaatsvinden.
PG Drooggemaakte polder	16-sep-2009	200	-	-	1	-	1	199	200	-	-	Door gebiedsontwikkeling wordt het watersysteem gewijzigd en kan het gemaal komen te vervallen. Het kredietbedrag zal nodig zijn om de kering te herstellen en het monumentale gemaal zal in een goed staat van onderhoud moeten worden gebracht.
PG Hemmerpolder	20-nov-2013	250	-	-	-	-	-	250	20	-	230	Het watersysteem is nog niet doorgerekend. Capaciteit van het te renoveren gemaal staat nog ter discussie. Naar verwachting wordt dit in 2015 duidelijk en wordt het werk opgestart.
PG Knippolder	21-nov-2012	100	-	-	-	-	-	100	100	-	-	Voorstel om het kredietbedrag over te hevelen naar watergebiedsplan Zuidgeest komt in de VV van maart 2015. Uitvoering zal dan plaatsvinden in 2015 en 2016.
PG Lissepoelpolder	21-nov-2012	200	4	-	-	-	4	196	30	-	160	Vertraging door discussie over de benodigde capaciteit van het gemaal. Watersysteem is inmiddels doorgerekend. Capaciteit is bekend. Werkzaamheden worden in 2015 opgestart.
PG Tempel en PG Middelburg	20-nov-2013	250	-	-	2	-	2	248	323	-	25	Project heeft vertraging opgelopen en de scope is uitgebreid. In de VV van april 2015 wordt aanvullend krediet aangevraagd. Uitvoering in 2015 en 2016.
Totaal voldoende water		1.175	4	-	3	-	7	1.168	753	-	935	
Gezond Water												
Afvalwaterakkoord Aalsmeer	5-nov-2008	954	478	-	-	-	478	476	105	-	-	De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Gemeente Aalsmeer kan niet eerder dan 2015 een eindevaluatie opstellen met een eindafrekening.
AWTG Velsbroek renovatie	20-nov-2013	150	-	-	0	-	0	150	278	-	427	De afstemming met Haskoning DHV heeft langer geduurd dan gepland. Voorbereiding en uitvoering in 2015 en 2016.
Gemaal Geregracht	27-feb-2013	100	-	-	-	-	-	100	85	-	15	Vertraging omdat de persleiding opnieuw gereïnd moest worden en door ATEX problemen kan het water nog niet naar Leiden Noord verpompt worden. Uitvoering 2015 en 2016.
AWZI Haarlem Schalkwijk revisie zandvangster	20-nov-2013	300	-	-	-	-	-	300	300	-	-	Overleg is gaande met afdeling beheer of de zandvangster gereviseerd moet worden of uit bedrijf genomen wordt. Begin 2015 volgt beslissing. Als zandvangster uit bedrijf wordt genomen zal krediet in 2015 worden afgesloten.
AWZI Haarlem Schalkwijk vervangen roostergoedverwijderaars	16-nov-2011 & 21-nov-2012	400	-	-	0	-	0	400	25	-	302	Opdrachtgever wilde duidelijkheid in het soort en type roostergoedverwijdering. Beleid heeft dit inmiddels onderzocht en gerapporteerd. Start uitvoering in 2015.
AWZI Haarlem Waarderpolder vervangen defosfateing	20-nov-2013	50	-	-	-	-	-	50	50	-	-	Vertraging omdat in 2014 een eerste beoordeling door het assetmanagement heeft plaatsgevonden. Voorbereiding start in 2015.
AWZI Haarlem Waarderpolder vervangen roostergoedverwijderaars	21-nov-2012 & 20-nov-2013	690	-	-	0	-	0	690	10	-	543	Opdrachtgever wilde duidelijkheid in het soort en type roostergoedverwijdering. Beleid heeft dit inmiddels onderzocht en gerapporteerd. Start uitvoering in 2015.
AWZI Nieuw Wetering vervangen roostergoedverwijderaars	21-nov-2012 & 20-nov-2013	325	-	-	1	-	1	324	10	-	258	Opdrachtgever wilde duidelijkheid in het soort en type roostergoedverwijdering. Beleid heeft dit inmiddels onderzocht en gerapporteerd. Start uitvoering in 2015.
AWZI Nieuwe Wetering vervangen van ijzerdoserinstallatie	20-nov-2013	250	-	-	-	-	-	250	50	-	200	Door onderzoek is werk vertraagd. Binnenkort wordt met de voorbereidende werkzaamheden begonnen.
AWZI Nieuwveen renovatie influentpompen	20-nov-2013	25	-	-	-	-	-	25	25	-	-	Door bezuinigingsronde zijn de werkzaamheden uitgesteld naar 2015
AWZI Nieuwveen silbretourvrijzels reviseren	20-nov-2013	25	-	-	-	-	-	25	25	-	-	Door bezuinigingsronde zijn de werkzaamheden uitgesteld naar 2015
AWZI Nieuwveen vervangen roostergoedverwijderaars	21-nov-2012 & 20-nov-2013	380	-	-	0	-	0	380	10	-	296	Opdrachtgever wilde duidelijkheid in het soort en type roostergoedverwijdering. Beleid heeft dit inmiddels onderzocht en gerapporteerd. Start uitvoering in 2015.
AWZI Zwaanshoek vervangen roostergoedverwijderaars	21-nov-2012 & 20-nov-2013	500	-	-	-	-	-	500	31	-	386	Opdrachtgever wilde duidelijkheid in het soort en type roostergoedverwijdering. Beleid heeft dit inmiddels onderzocht en gerapporteerd. Start uitvoering in 2015.
AWZI Zwanenburg ombouw domes naar plaatbeluchting en vervangen blowers	20-nov-2013	25	-	-	-	-	-	25	25	-	2.700	Beluchting van de AWZI Zwanenburg is uitgesteld. Beluchting van de awzi's Katwijk en Zwaanshoek hebben meer prioriteit daar deze meer rendement (energiebesparing) opleveren.
AWZI Zwanenburg vervangen roostergoedverwijderaars	21-nov-2012 & 20-nov-2013	500	-	-	0	-	-	500	36	-	381	Opdrachtgever wilde duidelijkheid in het soort en type roostergoedverwijdering. Beleid heeft dit inmiddels onderzocht en gerapporteerd. Start uitvoering in 2015.
Totaal Gezond water		4.674	478	0	2	0	479	4.195	1.065	0	5.508	
Totaal kredieten per 31-12-		6.249	482	0	5	0	486	5.763	2.218	0	6.443	

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 1

	Status	Werkelijk 2014	Begroet 2014
Programma Veiligheid (bruto)			
Actualiseren legger regionale keringen 2013	A	0	0
Balgstuw Aalsmeer renoveren	A	326	698
Kadeverbetering Aderpolder	A	36	0
Kadeverbetering Gogerpolder en polder Oukoop	A	134	0
Kadeverbetering Gouwe Zaanse Rietveld	A	149	900
Kadeverbetering Grietpolder	A	2.407	1.620
Kadeverbetering Grote en kleine heilige geestpolder	A	1.473	1.657
Kadeverbetering Grote en Westbroekpolders	A	0	1.350
Kadeverbetering Grote Westeindschepolder	A	826	45
kadeverbetering Haarlemmermeer Slotervaart	A	13	0
Kadeverbetering Lisserpoelpolder	A	0	0
Kadeverbetering Meeslouwerpolder	A	0	135
Kadeverbetering methodiek top 50	A	13	131
kadeverbetering MT-polder, innovaties	A	130	54
Kadeverbetering Nieuwkoop langs water	A	899	270
Kadeverbetering Omringdijk	A	2	0
Kadeverbetering Oostbroekpolder	A	901	1.080
Kadeverbetering Oostvaart	A	1.684	1.350
Kadeverbetering Oudendijk	A	241	288
Kadeverbetering Polder Vierambacht	A	636	4.050
Kadeverbetering Polder Vierambacht deeltracé uitvoering	A	334	630
Kadeverbetering Ringdijk Waddinxveen	A	82	45
Kadeverbetering Veender en Lijkerpolder	A	2.311	1.890
Kadeverbetering Vriesekoopschepolder	A	1.990	3.150
Kadeverbetering Wassenaarschepolder	A	-45	1.800
Kadeverbetering Wassenaarse polder deeltracé uitvoering	A	670	630
Kadeverbetering Zoetermeerse Meerpolder	A	51	90
Kadeverbetering Zuidzijderpolder	A	502	450
Kadeverbetering Zwet en Groote Blankaartpolders	A	0	1.170
Kadeverbeteringen bijdrage buurwaterschappen	A	17	675
Kadeverbeteringen ophogen groene kades 2013	A	379	0
Kustversterking Katwijk	A	25.241	21.500
Nota waterkeringen	A	0	0
Onderzoeksbudget top 25	A	0	0
Renovatie Grote Sluis en Brug Spaarndam	A	301	0
Slikkendamsluis en -brug	A	0	0
Uitvoeren toets regionale keringen fase 3	A	0	0
Voorkade Boskoop Bijdrage buurtwaterschappen	A	1.218	0
Zwakke schakel primaire kering Noordwijk	A	107	0
		43.029	45.657
Balgstuwen renoveren 2011-2015	B	0	0
Boezemgemaal Gouda; Renovatie sluis	B	-375	104
Boezemsluis Spaarndam deuren vervangen	B	89	400
Kadeverbetering Rijnsaterwoudschepolder	B	233	280
Kadeverbetering Starrevaart Damhouderpl & drooggem Grote Polder	B	232	1.360
Kadeverbetering Verenigde Bloklandse- Korteraarsepolder	B	501	400
Kadeverbeteringen meerjarenraming ophogen groene kades	B	0	0
Kadeverbeteringen meerjarenraming ophogen rode kades	B	0	0
Kadeverbeteringen ophogen groene kades 2014	B	1.372	1.200
Sluis Den Ham Boskoop renoveren	B	0	16
Verbeteren Goejanvervelledijk traject Gouda reconstructie	B	1.251	600
Verbeteren regionale keringen cluster 10	B	0	0
Verbeteren regionale keringen cluster 11	B	0	0
Verbeteren regionale keringen cluster 12	B	0	0
Verbeteren regionale keringen cluster 13	B	0	0
Verbeteren regionale keringen cluster 14	B	0	0
Verbeteren regionale keringen cluster 8	B	76	46
Verbeteren regionale keringen cluster 9	B	0	20
		3.381	4.426
Kades Instandhouden	C	0	0
Kadeverbeteringen Algemeen	C	0	0
NWO's in regionale keringen	C	0	0
Vierde toetsronde primaire waterkeringen (stabiliteit en hoogte)	C	0	0
Vlietlanden Compartimenteringswerken opknappen	C	104	100
		104	100
Totaal bruto investeringen programma Veiligheid		46.514	50.183

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 2

	Status	Werkelijk 2014	Begroot 2014
<u>Bijdragen derden</u>			
Kadeverbetering Oosting Zoeterwoude Dorp	A	-1	0
Kadeverbetering Veender en Lijkerpolder	A	-532	0
Kadeverbeteringen bijdrage buurwaterschappen	A	0	-450
Kustversterking Katwijk; subsidie	A	-25.029	-20.500
Verbeteren Goejanvervelledijk traject Gouda	B	-5.205	0
Zwakke schakel primaire kering Noordwijk	A	-15	0
Totaal bijdrage investeringen programma Veiligheid		-30.782	-20.950
Totaal investeringen programma Veiligheid (netto)		15.732	29.233
<u>Voldoende Water (baggeren) (bruto)</u>			
Baggeren Bloemendaal	A	36	0
Baggeren Bollenstreek zuid (Cluster 2)	A	477	2.053
Baggeren bouwzaken 2012	A	0	0
Baggeren bouwzaken meerjarenraming	A	0	3.330
Baggeren Gouwe Oude Rijn Aarkanaal	A	205	203
Baggeren Haarlem fase II	A	114	0
Baggeren Katwijks kanaal e.o. (baggemota)	A	523	540
Baggeren Klein Vogelenzang KRW	A	1.557	1.260
Baggeren knelpunten en programmakosten 2015	A	28	0
Baggeren Nieuwkoop eo, cluster 5	A	1.467	1.980
Baggeren Noordplas	A	0	0
Baggeren Oostvaart	A	0	45
Baggeren peilvakken de Zilk (baggemota)	A	26	6
Baggeren pilot diepteschouw	A	42	104
Baggeren reg. Krediet 04 2013	A	2.102	765
Baggeren reg. Krediet 11 2014 opgave 2015	A	0	0
Baggeren Ringvaart Haarlemmermeer (cluster 6)	A	157	1.317
Baggeren stadswateren Leiden (baggemota)	A	121	90
Baggeren Stein maatregelen (KRW)	A	86	45
Baggeren watergangen 2013	A	581	315
Baggerproject cluster 3, Rijnland Midden	A	3.818	1.260
Regionaal cluster 1 (baggemota), ZW RLD	A	63	45
Regionaal cluster 4 (baggemota) Bollenstreek Noord	A	1.035	450
		12.439	13.808
Baggeren pilot overige polderwatergangen	B	84	152
Regionaal cluster 10 (baggemota)	B	0	0
Regionaal cluster 8 (baggemota)	B	285	440
Regionaal cluster 9 (baggemota)	B	0	0
		369	592
Baggeren NGE Vinkbrug	C	0	0
Baggeren reg. Krediet 11 2013	C	51	360
Baggeren reg. Krediet 11 2013 opgave 2014	C	164	0
Baggeren regulier krediet 4 2015, opgave 2016	C	0	0
		215	360
Totaal bruto investeringen programma Voldoende Water(baggeren)		13.023	14.760
<u>Bijdragen derden</u>			
Baggeren Bollenstreek zuid (Cluster 2); bijdrage van derden	A	-66	0
Baggeren Katwijks kanaal e.o. (baggemota) bijdrage	A	-23	-1.710
Baggeren reg. Krediet 04 2013	A	-23	0
Baggeren Ringvaart Haarlemmermeer (cluster 6); bijdrage van derden	A	-127	0
Baggeren watergangen 2013; bijdrage van derden	A	-154	0
Baggerproject cluster 3, Rijnland Midden; bijdrage van derden	A	-233	-45
Totaal bijdrage investeringen programma Voldoende Water(baggeren)		-626	-1.755
Totaal investeringen programma Voldoende Water(baggeren)		12.397	13.005
<u>Programma Voldoende Water (exclusief baggeren) (bruto)</u>			
Beschoeiingen vervangen 2013	A	22	0
BG Katwijk; nieuwbouw	A	17	315
Boezemgem. Gouda; renovatie	A	4.125	3.600
CE uitvoeren veiligheidsvoorzieningen	A	9	0
DSG Randenburg	A	0	27
DSG Stommeerweg	A	0	0

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 3

	Status	Werkelijk 2014	Begroot 2014
Duikers vervangen onder A44	A	6	0
Gebiedsgerichte aanpak Greenport Boskoop ICT terrein	A	242	0
Geen spijt maatregelen/Flying Squad 2012	A	676	630
Gemaal Zuid-Noordeinderpolder; capaciteitsuitbreiding	A	1.345	1.188
Gemeente Nieuwkoop bijdrage voor extra open water	A	0	90
Greenport Boskoop uitvoering NBW	A	146	225
Greenport Boskoop uitvoering NBW, waterberging Spoelwijk	A	160	180
Greenport Duin- en Bollenstreek uitvoering cluster 1	A	338	675
Grondaankopen Nieuwe Driemanspolder	A	-39	456
Grondaankopen Nieuwe Driemanspolder; bijdrage van derden	A	0	0
Grondduikers vervangen 2011	A	0	0
Grondduikers vervangen 2013	A	0	135
Herinrichting Reeuwijk	A	120	90
Hogeveensepolder; aanpassing als gevolg van te nemen peilbesluit	A	1.065	1.350
IG Spoorzicht	A	8	9
Inlaat Boskoop	A	10	0
Inlaat Kock van Leeuwen sluis	A	31	0
Inlaat Papevaart laag boskoop	A	29	0
Inlaat Stein	A	0	0
Inlaat tussenboezem Zoetermeer	A	7	0
Inlaatgemaal Zijdepad sloop	A	0	0
Inrichting peilvakken de Zilk	A	1.001	270
Inrichtingsplan Boterhuispolder kansenpakspoor NBW	A	0	0
Inrichtingsplan Duinwatersysteem Zuid-Kennemerland	A	90	642
Inrichtingsplan Leendert de Boerspolder	A	222	270
Inrichtingsplan Schalkwijk 2000+	A	0	0
Loods Lijnden vervangen	A	0	0
NBW Haarlemmermeerpolder	A	23	45
Nieuw gemaal Steekt (inclusief krooshekreiniger)	A	480	675
Oegstgeest maatregelen polders Oudenhof	A	2	18
Opheffen peilvak Grietpolder Noord	A	0	0
Opstellen plan verv. brug Ruijgelaanspld	A	0	69
Papenvaersluis bovendeuuren vervangen	A	0	0
Peilbesluit polder Vierambacht maatregelen (watergebiedsplan?)	A	2.520	1.080
Peilbesluit Vereenigde Binnenpolder incl NBW	A	18	72
Peilbesluiten polder de Noordplas	A	1.713	765
PG 't Kabel	A	575	630
PG Alkemade electr inst	A	0	0
PG Ambachtspolder	A	14	92
PG Amsterdamse poort	A	10	6
PG Beekpolder electr installatie vernieuwen	A	0	0
PG Berg en Daal revisie installatie	A	0	6
PG Blauwpolder renoveren	A	393	153
PG Bosch en Gasthuispolder (de Vliet) vervangen	A	202	347
PG Boterhuispolder renoveren	A	15	9
PG Broek en Simontjespolder renovatie	A	26	19
PG Buurterpolder electr installatie vernieuwen	A	238	45
PG Dr de Visserlaan	A	0	0
PG Drooggemaakte Akkersloot Hertogs en Blijverspolder nieuwbouw	A	348	311
PG Elsgeesterpolder Oost nieuwbouw	A	432	468
PG Elsgeesterpolder West nieuwbouw	A	77	504
PG Gogerpolder krooshekreiniger	A	0	0
PG Grietpolder krooshekreiniger	A	0	0
PG Haarlemmermeer electr inst	A	1	0
PG het Lange Land electr installatie vernieuwen	A	0	0
PG Het Wedde, Lisserpoelpld, Oranjepolder	A	0	0
PG Kagerpolder	A	149	113
PG Kamphuizen	A	11	13
PG Leiden 5x overname	A	240	648
PG Leyens krooshekreiniger	A	4	446
PG Linqenda algehele revisie	A	27	23
PG Lissepoelpolder	A	0	135
PG Mariënduin	A	5	9
PG Molenvaart	A	12	9
PG Nieuwerkerk	A	470	68
PG Nieuwkoop Noorden	A	641	720
PG Noord Holandschepolder zwembad nieuwbouw	A	11	9
PG ombouwen Omron PLC's	A	395	315
PG Oudenhof Noord nieuwbouw	A	34	144
PG Oudenhof Zuid nieuwbouw	A	43	153

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 4

	Status	Werkelijk 2014	Begroet 2014
PG Oukoop	A	9	0
PG Papenwegsepolder	A	66	24
PG Rietvinkpolder	A	29	53
PG Rijlaarsdam	A	89	36
PG Rodepolder renoveren	A	1	0
PG Schulpweg revisie installatie	A	31	19
PG Spruit revisie installatie incl bouwkundig werk	A	5	14
PG Uiteindensche- en Middelpolder	A	53	185
PG Veenderpolder	A	0	5
PG Ver.Bloklandse en Kortenaarsepld PG Horde revisie installatie	A	17	18
PG Verenigde Binnenpolder electr installatie vernieuwen	A	0	0
PG Vogelenzang	A	5	9
PG Vrouw Vennepolder	A	105	18
PG Warmonderdam en Alkemade polder	A	0	0
PG Wassenaarse polder	A	6	9
PG Waterloospolder nieuwbouw	A	429	397
PG Zijdepolder revisie installatie	A	0	0
PG Zwet en Grote Blankaartpolder	A	92	68
Piekberging Haarlemmermeer Grondverwerving en Voorbereiding	A	3.986	3.600
Polder Achthoven kansenpakspoor	A	560	270
Polderplan Weids Bloemendaal	A	0	0
Programma assetmanagement	A	117	90
Renoveren Hogeveense-, Steekster- en Kokmolen	A	106	90
Stuw Kerkstoot	A	-1	5
Stuw Oudevaart	A	-5	5
Vernieuwen poldergemalen meerjarenraming	A	0	1.385
Vervanging BOSBO fase 2	A	0	0
Vervanging gemaal Meeslouwerpolder	A	933	423
waterberging Nieuwe Driemanspolder start ontwikkeling	A	7.091	8.264
Watergebiedsplan Nieuwkoop	A	322	900
Watergebiedsplan Reeuwijk	A	171	0
Watergebiedsplan Wassenaarschepolder	A	499	540
Watergebiedsplan Wassenaarschepolder/Geerpolder	A	238	450
Watergebiedsplan Wassenaarschepolder/Vriesekoopshpolder	A	244	360
Watergebiedsplan Zuidgeest	A	592	1.440
Watergebiedsplan Zuidgeest fase 2	A	1.070	0
Watergebiedsplan Zuidgeest fase 3 en 4	A	41	0
Watergebiedsplan Spaarnwoude	A	106	871
Waterplan Aalsmeer	A	5	198
Waterplan Alphen ad Rijn	A	0	122
Waterplan Bloemendaal	A	0	212
Waterplan Bodegraven	A	0	0
Waterplan Boskoop/Waddinxveen	A	20	27
Waterplan Gouda; bijstelling (meerjarenraming)	A	0	41
Waterplan Gouda; Kort Haarlem bijdrage gemeente	A	303	0
Waterplan Haarlem	A	0	99
Waterplan Haarlem Waarderpolder watersystemen	A	0	135
Waterplan Haarlemmermeer	A	0	0
Waterplan Hillegom	A	0	18
Waterplan Katwijk	A	384	207
Waterplan Leiden	A	0	0
Waterplan Leiden, bijdrage van derden	A	0	0
Waterplan Leiderdorp	A	0	63
Waterplan Leidschendam- Voorburg; uitvoering	A	5	153
		36.483	39.089
21 peilbesluiten nav peilschaalcorrecties	B	160	800
Beschoeiing Oegstgeesterkanaal	B	44	1.200
Beschoeiingen vervangen 2014	B	343	320
Beschoeiingen vervangen meerjarenraming	B	0	0
Bestuursovereenkomst Westflank	B	18	0
BG Spaarndam	B	242	800
Bosbo hardware vervangen	B	81	200
DSG Lodewijksevaart	B	0	74
Greenport Duin- en Bollenstreek gebiedsgerichte aanpak NBW	B	248	640
Grondduikers vervangen 2014	B	20	240
Grondduikers vervangen meerjarenraming	B	0	0
Inlaat KWA Hekendorp	B	0	115
Inrichtingsplan duinwatersysteem	B	0	0
Meeslouwerpolder Herinrichting	B	10	120

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 5

	Status	Werkelijk 2014	Begroet 2014
Nwe Driemanspolder VO aanvoer	B	11	0
PG de Westbroek	B	0	58
PG Drooggemaakte Grote Polder nieuwbouw	B	1	120
PG Het Haasje Zevenhoven nieuwbouw	B	0	0
PG Hondsdijksepolder aandrijving verv en revisie installatie	B	1	216
PG IJpolder	B	48	40
PG Knippolder	B	0	105
PG Schipholdijk	B	465	399
PG Veenpolder verplaatsen	B	9	16
PG Verenigde Grote en Kleine polder	B	46	60
PG Vlietpolder	B	371	216
Programma overnemen en afstoten asstes	B	0	0
Samen. onderbemaling Reeuwijk, Blok 3	B	11	8
Verdiepingsslag polderwateren	B	0	0
Watersystemen kleine investeringswerken meerjarenraming	B	0	0
		2.130	5.747
Bentwoud bijdrage wijziging waterhuishouding	C	0	0
Bosbo 2015 vervangen	C	0	0
Capaciteitstoename KWA	C	0	0
CE uitvoeren veiligheidsvoorzieningen meerjarenraming BWS	C	0	0
Deltaprogramma zoetwater	C	0	0
Evaluatie meetnetten en realisatie integraal watersysteemmeetplan	C	0	0
PG Dr. Gem. Veender en Lijkerpolde BdBr revisie	C	7	0
PG Driemanspolder revisie pompen, vervanging E-installatie en geluidsisolatie aanbrengen	C	134	0
PG Drooggemaakte Veender- en Lijkerpolder revisie pomp, vervanging aandrijving en E-installatie	C	11	0
PG Hemmeerpolder pomp revisie, vervanging aandrijving en E-installatie	C	0	0
PG Tempel en PG Middelburg revisie krooshekreinigers	C	2	0
PG Veenderdijk amoveren	C	25	0
PG Vierambacht vervanging E-installatie	C	2	0
Piekberging Haarlemmermeer Realisatie	C	0	0
Programma NBW en koepel NBW gebiedsplannen	C	0	40
Sifon Abessinie aanleggen	C	0	0
Sluisjes Halfweg renoveren/aanpassen	C	159	341
Voorboezem Katwijk asfalt vervangen	C	0	0
Waterplan Lisse	C	0	0
		340	381
Totaal bruto investeringen programma Voldoende Water(exclusief baggeren)		38.953	45.217
<u>Bijdragen derden</u>			
Boezemgem. Gouda; renovatie	A	-5	0
Duikers vervangen onder A44, bijdrage RWS	A	-6	0
Geen spijt maatregelen/Flying Squad 2012	A	-7	0
Inlaat Boskoop;bijdrage ministerie LNV	A	-75	0
Inrichtingsplan Duinwatersysteem Zuid-Kennemerland	A	-5	0
Peilbesluit polder Vierambacht maatregelen (watergebiedsplan?)	A	-2	0
PG Broek en Simontjespolder renovatie	A	-8	0
PG Elsgesteerpolder Oost nieuwbouw	A	0	-234
PG Leiden 5x overname, bijdrage van derden	A	0	-301
PG Oudenhof Noord nieuwbouw; bijdrage gemeente	A	0	-72
PG Oudenhof Zuid nieuwbouw, bijdrage gemeente	A	0	-77
waterberging Nieuwe Driemanspolder start ontwikkeling; bijdrage van derden	A	-7.091	0
Watergebiedsplan Reeuwijk	A	-36	0
Watergebiedsplan Wassenaarschepolder	A	0	-270
Totaal bijdrage investeringen programma Voldoende Water(exclusief baggeren)		-7.237	-953
Totaal investeringen programma Voldoende Water(exclusief baggeren)		31.716	44.264
<u>Programma Gezond Water (bruto)</u>			
ABB Reeuwijk cluster KRW	A	0	0
Afkoppelen polders Reeuwijks West	A	0	0
Afkoppelen Stein noord	A	311	252
Afvalwaterakkoord Aalsmeer	A	0	45
Afvalwaterketen Velsen optimaliseren	A	979	861
Amstelveense poel bijdrage AGV (KRW)	A	0	45
AWTG Blaauwstraat verbouwing	A	452	192
Awtg Boesingheliede nieuwbouw	A	585	530
awtg en awtl Hazerswoude dorp	A	1.028	1.272
awtg en awtl hoogmade	A	445	374

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 6

	Status	Werkelijk 2014	Begroot 2014
awtg en awtl Woubrugge	A	411	450
AWTG Machineweg verbouwing	A	2	2
AWTG Sassenheim verplaatsen	A	0	0
AWTL Noorden vervangen	A	7	0
AWTL Oegstgeest Katwijk omleggen leiding	A	0	0
awtls Hoofddorp tpv 5de baan vervangen	A	3	0
awzi Aalsmeer en Rijsenhout amoveren en aanleg ats	A	832	1.935
awzi Aardam W sloop en nieuwb awtg en awtl	A	1.695	1.170
awzi Alphen Noord vervangen PLC	A	2	0
awzi Bodegraven vervangen PLC	A	2	0
awzi Bodegraven vervangen zeefbandpers en PE installatie	A	1.046	360
awzi Gouda vervangen PLC	A	2	0
AWZI Gouda; verbeteren beluchting	A	0	0
AWZI Haarlem Schalkwijk slibpompen vervangen	A	266	270
AWZI Haarlem Waarderpolder ATEX installatie	A	409	0
awzi Haarlem WP bellenbeluchting aanbrengen	A	1.988	1.575
awzi Haarlem WP pe installatie ombouwen	A	0	0
AWZI Haarlem WP verv besturingssysteem	A	78	126
AWZI Haarlem WP; primaire slibbehandeling aanpassen	A	51	41
AWZI Haarlem-WP menginst homogenisatietankt verv	A	47	18
AWZI Heemstede tussen- en retourslibvizels renovatie	A	0	0
AWZI Heemstede verv zeefbandpers + PE inst	A	3	0
AWZI Hoogmade, Woubrugge en Hwdorp opheffen	A	217	0
awzi Katwijk verlading plaatsen slib	A	0	508
AWZI Katwijk vervangen centrifuges voor economisch meest voordelige ontwateringssysteem.	A	858	810
AWZI Leiden Noord ATEX installatie	A	305	0
AWZI Leiden Noord installeren versnijders voor slibpompen	A	5	0
AWZI Leiden ZW diverse modificaties	A	0	0
AWZI Leiden ZW uitbreiden	A	2.206	900
AWZI Leiden ZW; verv.indikcentrifuge	A	0	0
AWZI Leiden ZW; vervangen SCADA en PLC's	A	25	43
AWZI Leiden-N plaatsen WKK	A	0	0
AWZI Leiden-ZW plaatsen WKK	A	5	0
AWZI Lisse aanpassen slibverlading	A	0	135
AWZI Nieuwe Wetering, verv zeefbandpers en PE inst.	A	6	720
AWZI Nieuwveen bellenbeluchting aanbrengen	A	0	0
AWZI Nieuwveen effluentpompen capaciteit aanpassen	A	0	0
AWZI Nieuwveen, verv zeefbandpers + PE inst	A	1.102	270
AWZI Nieuwveen-bouw personeelsverblijf	A	0	0
Awzi Noordwijk	A	4	0
AWZI Noordwijk installeren versnijdende pomp	A	0	0
awzi Schalkwijk ijzer dosering optimaliseren	A	20	0
awzi Schalkwijk influentvizels vervangen	A	538	360
awzi Stompwijk sloop en nieuwb awtg awtl	A	580	855
AWZI Velsen, verv zeefbandpers + PE inst	A	8	0
AWZI Zandvoort sloop	A	46	23
awzi Zwaanshoek vervangen PLC	A	0	0
AWZI Zwaanshoek voorstuwers/mengers verv	A	482	540
AWZI Zwanenburg blowerregeling en/of leidingwerk	A	1	0
Beheersmaatregelen blauwalgen	A	0	0
Behoud eilanden Kerflanden	A	337	180
BG Halfweg aanleg vispassage	A	2	0
BG Halfweg aanleg vispassage; bijdrage van derden	A	0	0
Buffervijvers Zandvoort	A	1	1
Dienstwoningen sloop	A	0	0
Energiefabriek	A	0	24
Haarlemmermeer Groen	A	0	0
Herinrichting Nieuwkoop compartimenteren (KRW)	A	368	90
Herinrichting Nieuwkoop isoleren (KRW)	A	558	167
Herinrichting Nieuwkoop oeverherstel/-behoud (KRW)	A	164	122
IG Haarlem Parklaan nieuwbouw	A	6	11
IG Wassenaar-Backersh.laan;uitbreiding	A	168	30
IG Wassenaar-Stoeplaan;uitbreiding	A	114	34
IG Wassenaar-Z.V.N.Str.v.n.str;uitbreiding	A	224	50
Ijzerchloride dosering Nieuwkoop	A	67	27
Ijzersuppletie Sloene	A	257	153
Implementatie KRW Volg-, en stuursysteem	A	13	54
Luchtmenginstallatie Vlietland aanleg	A	92	135
Maatregelen waterverbinding Boerenburg-Bronsgaest	A	0	0
NVO Groene AS, Amsterdamse bos en Nieuwe Meer	A	0	77

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 7

	Status	Werkelijk 2014	Begroot 2014
NVO Nieuwkoop, O Molentocht	A	1	0
NVO Voorweg Hazerswoude dorp	A	0	0
Oeverherstel Maaltocht Grote Westeindsepolder	A	0	0
Onderzoek naar AWTL's Hoofddorp	A	9	45
Onderzoeksproject bollensector (KRW)	A	65	405
Onderzoeksproject boomteeltsector (KRW)	A	124	146
PFOS sanering Schiphol	A	21	360
Pilot KRW maatregelen in veenweidegebieden	A	0	0
Pilot weldichting	A	0	0
Propellers Uiterwagsloot aanleg	A	0	0
Reeuwijk communicatieplan	A	48	14
Reeuwijk monitoring en analyse	A	8	14
Reeuwijk onderzoekproject KRW	A	23	14
Reeuwijkse plassen aanleg NVO 19,8 km	A	3.252	2.205
Reeuwijkse plassen aanleg NVO 2 km	A	16	0
Reeuwijkse plassen isoleren cluster KRW	A	479	122
Reeuwijkse plassen uitvoering, afkoppelen polder Goudse Hout (KRW)	A	4.312	3.870
Renovatie awtg Benthuzen	A	0	0
Renovatie rioolgemaal Zoetermeer	A	76	54
Veenweide fase 2	A	0	0
Veenweide fase 2; bijdrage van derden	A	0	0
Verbreed GRP+ Heemstede	A	3	54
Zwemwater maatregel EU richtlijn voor 2015	A	0	0
		27.862	23.138
Awtg + awtl Oostlob SLP (Schiphol) aanleg	B	20	0
awtg en awtl Langeraar	B	141	800
awtg en awtl Rijsaterwoude	B	13	400
Awtg Koudekerk renoveren	B	87	56
Awtg Papenveer renoveren	B	8	56
AWTG Velsen Zuid renovatie	B	6	66
AWTG Velsbroek renovatie	B	0	46
AWTG Warmond renoveren	B	0	0
AWTG Zwaanshoek amoveren voormalige AWTG	B	0	0
AWTG Zwammerdam pompcap.vergroten	B	0	0
AWTL Wassenaar onderzoek persleidingen	B	2	94
AWZI 40x telemetrie component vervangen	B	365	240
AWZI Alphen Kerk en Zanen roostergoedverijdering	B	0	0
awzi Alphen Kerk en Zanen vervangen ijzerzout doseerinstallatie	B	1	0
AWZI Alphen Noord beluchting vervangen	B	0	0
awzi Alphen Noord diverse modificaties en renovaties	B	461	400
AWZI Alphen Noord roostergoedinstallatie vervangen	B	0	0
AWZI Alphen Noord vervangen PE aanmaakunit en voorraadtank	B	3	96
AWZI Alphen Noord zandverwijderingsinstallatie vervangen	B	0	20
AWZI Alphen-N plaatsen WKK	B	0	20
AWZI Gouda nitraatmetingen voor denitrificatie	B	0	0
AWZI Gouda roostergoedverwijdering	B	0	0
AWZI Haarlem Schalkwijk revisie zandvanger/wasser	B	0	240
awzi Haarlem Schalkwijk vervangen roostergoedverwijderaar	B	0	292
AWZI Haarlem Waarderpolder vervanging defosfatering	B	0	320
awzi Haarlem WP vervangen roostergoedverwijderaar	B	0	0
AWZI Heemstede amoveren en aanleg ats	B	324	112
AWZI Katwijk influentvizels en slibretourvizels vervangen.	B	151	720
awzi Katwijk. Beluchting ombouwen van punt naar bellen (energiereductie en procesverbetering)	B	53	72
AWZI Langeraar en Rijsaterwoude opheffen	B	93	200
AWZI Leiden Noord aanpassing gravitatie indikkers	B	0	0
AWZI Leiden Noord revisie slibretourvizels	B	0	0
Awzi Leiden ZW uitvoering OAS	B	19	32
awzi Leimuiden amoveren en aanleg ats	B	0	0
awzi modificaties diverse locaties	B	0	0
awzi Nieuwe Wetering bellenbeluchting aanbrengen	B	0	0
AWZI Nieuwe Wetering renovatie indikker	B	0	0
awzi Nieuwe Wetering vervangen roostergoedverwijderaar	B	1	0
AWZI Nieuwe Wetering vervangen van ijzerdoseerinstallatie	B	0	200
AWZI Nieuwveen renovatie indikker	B	0	0
AWZI Nieuwveen renovatie influentpompen	B	0	20
AWZI Nieuwveen slibretourvizels revideren	B	0	20
awzi Nieuwveen vervangen roostergoedverwijderaar	B	0	0
AWZI Noordwijk optimalisatie zandcycloon	B	0	0
AWZI Rijsenhout ombouw slibontwatering naar voorontwatering	B	0	120

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 8

	Status	Werkelijk 2014	Begroet 2014
awzi Rijsenhout vervangen roostergoedverwijderaar	B	0	0
awzi Schalkwijk bellenbeluchting aanbrengen	B	35	1.600
AWZI Velsen renoveren	B	1.264	270
AWZI Waddinxveen roostergoedverwijdering	B	0	0
AWZI Zwaanshoek gisting en secundaire indikker amoveren	B	0	0
AWZI Zwaanshoek slibontwatering	B	0	0
AWZI Zwaanshoek slibretour afvoer nabezinktanks voorbereidingen aanpassingen	B	29	20
AWZI Zwaanshoek slibretour pompen en leidingwerk vervangen	B	9	320
awzi Zwaanshoek vervangen beluchting	B	85	1.200
awzi Zwaanshoek vervangen roostergoedverwijderaar	B	0	380
AWZI Zwanenburg ombouw domes naar plaatbeluchting en verv blowers	B	0	20
AWZI Zwanenburg slibontwatering	B	0	0
awzi Zwanenburg vervangen roostergoedverwijderaar	B	0	380
AWZI's implementatie beheer PA	B	1	0
AWZI's vervangen PLC's, programmering en de SCADA systemen	B	1.464	1.600
Beluchtingsinstallatie Zoetermeerse plas	B	0	0
Blauwe diensten voorbereiding en uitvoering	B	39	0
Gemaal Geregracht	B	0	60
KRW2 Planvorming	B	91	48
NVO's Stein-weidegebied KRW	B	0	0
Peilverruiming Reeuwijk cluster KRW	B	31	40
Renovatie/uitbreiding AWZI Aalsmeer	B	0	0
		4.796	10.581
Aanpak landbouw emissies	C	0	0
Aansluiting woonboten	C	0	0
Aflaten verminderen Nieuwkoopse plassen (KRW)	C	0	0
Amoveren Schalkwijk en Lisse	C	0	0
Awtg en pl lokatie Valkenburg	C	0	16
AWTG's voorvloeiend uit SZP	C	0	0
AWTL's voorvloeiend uit SZP	C	0	0
awzi Geurvrije slibverlading realiseren	C	0	0
AWZI Gouda amoveren ijzerdoserinstallatie	C	0	0
AWZI Haarlem Waarderpolder energiefabriek	C	59	384
azwi Nieuwe Wetering en awtg Gogerpolder uitbreiding	C	0	0
CE uitvoeren veiligheidsvoorzieningen meerjarenraming	C	0	320
Herinrichting Amstelveense poel maatregelen (KRW)	C	0	40
Herinrichting De Wilck maatregelen (KRW)	C	0	0
Herinrichting Zoetermeerse plas maatregelen (KRW)	C	0	0
Katwijk's kanaal uitwerking maatr zwemwaterkwaliteit	C	0	0
KRW2 Langersearse Plassen fase 1	C	0	0
Peilverruiming Nieuwkoopse plassen (KRW)	C	0	0
Peilverruiming Stein-weidegebied KRW	C	0	0
Samenwerken in de afvalwaterketen	C	0	0
Synergieprogramma coordinatie NVO	C	0	0
Uitvoeringsprogramma fase 2 KRW	C	0	0
		59	760
Totaal bruto investeringen programma Gezond Water		32.717	34.479
<u>Bijdragen derden</u>			
Afkoppelen polders Reeuwijks West	A	-150	0
awzi Haarlem WP bellenbeluchting aanbrengen	A	-1	0
Behoud eilanden Kerflanden, bijdrage derden	A	-287	-16
Herinrichting Nieuwkoop oeverherstel/-behoud (KRW); bijdrage derden	A	0	-90
Ijzersuppletie Sloene	A	-177	0
PFOS sanering Schiphol; bijdrage van derden	A	-86	-306
Reeuwijk onderzoekproject KRW; bijdrage van derden	A	-10	0
Reeuwijkse plassen aanleg NVO 19,8; bijdrage	A	-746	0
Reeuwijkse plassen uitvoeringafkoppelen polder Goudse Hout (KRW); bijdrage van derden	A	-1.795	0
Herinrichting Nieuwkoop compartimenteren (KRW); bijdrage van derden	B	-515	-393
Reeuwijkse plassen isoleren cluster KRW; bijdrage van derden	B	-479	0
Totaal bijdrage investeringen programma Gezond Water		-4.246	-805
Totaal investeringen programma Gezond Water		28.471	33.674
<u>Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (bruto)</u>			
Archief 1987-heden bewerken	A	0	0
Bestuurlijke Verbeteragenda	A	0	0
E-HRM	A	0	360

Bijlage 3.1-3 Specificatie investeringen 2014 (€ 1.000)

Blad 9

	Status	Werkelijk 2014	Begroot 2014
Herhuisvesting Archimedesweg	A	173	54
Implementatie Bestuurlijk Informatiesysteem	A	38	0
Informatiebeveiligingsplan	A	456	90
Nieuwe informatievoorziening vlgns IBP fase 1	A	37	99
Nieuwe infovoorziening IBP fase 1	A	46	0
PG Lijnden herbestemming (oude gemaal)	A	22	0
Pol 48 en 50 dienstwoningen herstellen	A	361	216
Renoveren De Antagonist en De Vereniging	A	397	0
Samenwerkingsportaal aanschaffen en implementeren	A	0	0
Schadeherstel parkeerdek Rijnlandhuis	A	0	0
Smile vervangen	A	55	0
Vervangen Emis oppervlaktewater en waterbodem	A	36	45
		1.622	864
Aanschaffen zonnepanelen + samenwerkingen	B	27	0
Blue Energy Centrale Katwijk	B	21	0
Modemverbindingen BWS-BZU vervangen	B	668	662
Nieuw financieel pakket	B	304	120
Vervanging IRIS V&H	B	38	0
Waterschapsverkiezingen 2015	B	147	800
		1.205	1.582
Energie Efficiëntie Plan BWS	C	0	0
Implementatie vervangen Office	C	0	0
Meerjarenraming BOD	C	0	0
WBP-5	C	0	66
		0	66
Totaal bruto investeringen programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening		2.827	2.511
<u>Bijdragen derden</u>			
Nieuw financieel pakket	B	-34	0
Totaal bijdrage investeringen programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening		-34	0
Totaal investeringen programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening		2.793	2.511
Totaal bruto investeringen		134.034	147.149
Totaal bijdragen		-42.925	-24.463
Totaal netto investeringen		91.110	122.686

Bijlage 3.2

DE VERENIGDE VERGADERING VAN HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND;

Gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden d.d. 17 maart 2014, nr. 15.011263.

Gelet op artikel 106 van de Waterschapswet en de goedkeurende verklaring van de accountant;

B E S L U I T:

- a. tot het vaststellen van het programmajaarverslag 2014 van het hoogheemraadschap van Rijnland;
- b. het voordelig resultaat ad € 5.223.506 als volgt te verdelen:
 - (ten gunste van)
 - € 1.039.953 ten gunste van de Egalisatiereserve zuiveringsheffing;
 - € 2.336.969 ten gunste van de Egalisatiereserve ingezetenen;
 - € 1.487.905 ten gunste van de Egalisatiereserve gebouwd;
 - € 21.010 ten gunste van de Egalisatiereserve natuurterreinen;
 - € 57.514 ten gunste van de Reserve frictiekosten doelmatigheid;
 - € 1.682.132 ten gunste van de nieuwe Reserve opschoning kleine investeringen tot 2005;
 - (ten laste van)
 - € 194.593 ten laste van de Egalisatiereserve overige ongebouwd;
 - € 188.546 ten laste van de Reserve subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers;
 - € 1.241 ten laste van de Reserve subsidie baggerwerken.
 - € 81.600 ten laste van de Reserve strategisch groenproject Haarlemmermeer-West;
 - € 684.753 ten laste van de Reserve oeverherstel.
 - € 251.244 ten laste van de Reserve fusiekosten fusie 2005;
- c. de beschikbaar gestelde investeringskredieten, zoals vermeld in bijlage 3.1-1 per 31 december 2014 af te sluiten.
- d. akkoord te gaan met 7 te verlagen kredietbedragen genoemd in de toelichting op de balans (investeringen).
- e. 15 kredieten met een totaal bedrag van € 6,2 mln waarop in 2014 geen of geringe uitgaven zijn gedaan niet af te sluiten (Bijlage 3.1-2).
- f. akkoord te gaan met 3 nog niet gemelde kredietoverschrijdingen genoemd in de toelichting op de balans (investeringen).

Leiden, 22 april 2015

De Verenigde Vergadering,

G.J. Doornbos,
dijkgraaf

ir. A. Haitjema,
secretaris